

HAPIT APO JOS

**WPS
2004**

Additional Copies: Book Depository
Box 2270 CPO
1099 Manila, Philippines

Picture Credits:

Pictures on pages 8, 18, 39, 56, 84, 89, 102, 131, 215, 223, 224, 228, 253, 275, 277, 287, 300, 304, 306, 308, 313, 341, 356, 496, 515, 531, 558, 601 used by permission of the ©1978 David C. Cook Publishing Co.

Picture on page 331 from the United Bible Society's New Readers Series.

All other illustrations by Horace Knowles ©The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972.

© WPS 2004

The New Testament in
Mayoyao Ifugao

90.12-204-5M

12.121P-041005M

Printed in the Philippines by Philippine Bible Society

Apostolic Vicariate of Bontoc-Lagawe

STA. RITA CATHOLIC MISSION
2616 Bontoc, Mt. Province
Philippines

This translation of the New Testament into the Mayoyao Ifugao language is a great step forward for all the Christian Churches of the Mayoyao. I gladly endorse it. With this endorsement goes my prayer that just as the translation was painstakingly worked on in a spirit of ecumenical cooperation, so it will help to strengthen and cement further that same spirit among the various Christian Churches of Mayoyao. That is the only way we can go as followers of Jesus Christ.

F. Claver, S.J.

Francisco F. Claver, S.J.
Vicar Apostolic of Bontoc-Lagawe
February 13, 2004

Ngachan ni Libju**Achakngana**

Matthew	1
Mark	84
Luke	135
John	218
Acts	280
Romans	360
1 Korinto.	399
2 Korinto.	435
Galatia	459
Efesus	473
Filipos	486
Kolosas.	495
1 Tesalonika	504
2 Tesalonika	512
1 Timoti	517
2 Timoti	528
Titus	536
Filemon	541
Hebrews	544
James	574
1 Peter	583
2 Peter	594
1 John	601
2 John	611
3 John	613
Jude	615
Apokalipsis.	619
Hini Penhod na an Hapiton	661

MATTHEW

Hini oma'-atan tay an libju

Hitay an Ebanghelyo an intula' Matthew ja ipa-innila na an hi Hesus hini Hennag Apo Jos an Mamahhod an pinilin Apo Jos an manakhu ja mun-ap-apo hana Hudju ja an amin hana mamati ay hija. Impa-innila na an chin ingkarin Apo Jos chin hophopapna hay hachi tataku na an Hudju ja nipa-annung khapo ay Hesus.

Ay tay an tula' ja ipatikhaw na an hi Hesus hini natakhay an mehtolo an hennag Apo Jos an umali heto lota. Hotti gwa ay hija hini apfalinan an mangpa-innila ay ni urchin Apo Jos ja ay ni atona an mun-ap-apo.

Hana intuchu na an nitula' ay tay an libju ja pinanuh Matthew. Hay oha hi intula' na ja chin tukhun Hesus hi gwachaana hichi pfuludna hi hay amatan chi pi'takhuwan, tamu ja hay lagfun chi midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. (Kapitulo 5-7) Hay oha khu an intula' na ja chin imbilin Hesus hachi himpolo ta chugwa an adalana an hennag na an i muntudtuchu. (Kapitulo 10) Intula' na khu hana in-arig Hesus an oma'-atan ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. (Kapitulo 13) Ja intula' na hana intuchun Hesus hi ma'ma-at ja unot machakngan hini Pun-ap-apugwan Apo Jos an apogokhan tay lota. (Kapitulo 24-25)

Cho-or hana istorya an ay tay libjun Matthew ja angkhay chi achakngana. An amat hachi manomnom an linala-e an nannig chin pfittawan ja immuy cha ad Betlehem, ja chin chimmalanan Peter chin chanum. Ja chin khu nangakhahan Hesus chin chugwa an napfulaw, ja chin nangalan cha hi pela' chin ta-on chi ekan ta gway empfajad cha hi pakha. Ja hachi khu pangngarig chin ay numpokkah hi ubas, ja chin chugwa an unga, ja chin kasar chin empfalay chi ari, ja chin himpolo an pfabpfalahang.

Chin him pangapo an narpugwan Hesu Kristo

1 ¹ Hay hato chi napfulog an him pangapo an narpugwan Hesu Kristo an holag Ari David an narpu ay Abraham.

2 Nunholag hi Abraham ta hi Isaak. Nunholag hi Isaak ta hi Jakob. Nunholag hi Jakob ta hi Judah ja chin a-akhi na an

linala-e. **3** Ja nunholag cha Judah ay Tamar ta cha Perez ja hi Zerah. Nunholag hi Perez ta hi Hezron. Nunholag hi Hezron ta hi Ram. **4** Ja nunholag hi Ram ta hi Aminadab. Nunholag hi Aminadab ta hi Nashon. Nunholag hi Nashon ta hi Salmon. **5** Ja nunholag cha Salmon ay Rahab ta hi Boaz. Nunholag cha Boaz ay Ruth ta hi

Obed. Nunholag hi Obed ta hi Jesse. ⁶ Ja nunholag hi Jesse ta hi David an hija chin Arin chi Israel. Nunholag cha Ari David ay Batsheba an namalo ay Uriah ta hi Solomon. ⁷ Ja nunholag hi Solomon ta hi Rehoboam.

Nunholag hi Rehoboam ta hi Abijah. Nunholag hi Abijah ta hi Asa. ⁸ Ja nunholag hi Asa ta hi Jehoshafat. Nunholag hi Jehoshafat ta hi Joram.

Nunholag hi Joram ta hi Uziah. ⁹ Ja nunholag hi Uziah ta hi Jotam. Nunholag hi Jotam ta hi Ahaz. Nunholag hi Ahaz ta hi Hezekiah. ¹⁰ Ja nunholag hi Hezekiah ta hi Manaseh. Nunholag hi Manaseh ta hi Amos. Nunholag hi Amos ta hi Josiah. ¹¹ Ja nunholag hi Josiah ta hi Jekoniah ja chin a-akhi na. Ja metongor chin timpon Jekoniah chin nangapfakan hachi eBabilon hay hachi Hudju ja enekak cha chicha ad Judea ta in-uy cha ad Babilon.

¹² Chin agawwachaan cha ad Babilon, ja nunholag hi Jekoniah ta hi Shealtiel. Nunholag hi Shealtiel ta hi Zerubabel. ¹³ Ja nunholag hi Zerubabel ta hi Abiud. Nunholag hi Abiud ta hi Eliakim. Nunholag hi Eliakim ta hi Azor. ¹⁴ Ja nunholag hi Azor ta hi Zadok. Nunholag hi Zadok ta hi Akim. Nunholag hi Akim ta hi Eliud. ¹⁵ Ja nunholag hi Eliud ta hi Eleazar. Nunholag hi Eleazar ta hi Mattan. Nunholag hi Mattan ta hi Jakob. ¹⁶ Ja nunholag hi Jakob ta

hi Josep an ahagwan Mary an hijay nangto'khong ay Hesus an ma-ali hi Kristo.

¹⁷ Hotti himpolo ta apat hana napfulog an himpangapo nete-a ay Abraham ingkhana ay Ari David. Ja himpolo ta apat khu nete-a ay Ari David ingkhanah chin nangpakan cha ay chicha ta immuy cha ad Babilon. Ja himpolo ta apat khu hana napfulog an himpangapo nete-a chin agawwachaan cha ad Babilon ingkhanah chin nitu'khungan Kristo.

Chin nitu'khungan Hesu Kristo

¹⁸ Amat heto chin nitu'khungan Hesu Kristo an empfalay Mary. Nihahhapat hi Mary an ahagwaon Josep. Agkhuy cha pay tenom-on ja innannilan Mary an nunhapfin hija khapo ay ni apfalinan ni Espiritu Santo. ¹⁹ Na'na-unnuh hi Josep hana urchin chi Hudju, muti achi na podhon an pfa-inan hi Mary. Hotti hay nemnomnom na an aton ja un amat hina an ma-id ar-ali ja tenaynana hi Mary. ²⁰ Khuna nomnomnomon hitay an aton muti enenop na hi nalo-ana ja tinnig na han angher Apo Jos an nangali hi, "Josep an holag Ari David, achi a mun-ub-ubjah an manget-on ay Mary. Ti nunhapfin hija khapo ay ni apfalinan ni Espiritu Santo. ²¹ Hot eto'khong na han lala-e ja hay epengachan mu ja hi Hesus,^a ti hija hini

^a 1:21 Hitay ngachan an hi Hesus ja hay podhona an hapiton ja Manakhu.

manakhu hi tataku na ta achi
cha matoy khapoh pfahor cha.”
Hitay chi inalin chin angher.
22 Na-at an amin hay hato ta
nipa-annung chin inalin Apo Jos
an impadtun profeta Isaiah,
23 chin nangarjana hi,
“Munhapfin han pfupfai an ma-id
oh-ohhah lala-e nangelo’ ay hija,
hot eto’khong na han lala-e an
mangadnan hi Emanuel.”^b Hitay
podhona an hapiton ay tay
ngachan an Emanuel ja hi Apo Jos
ja gawwacha ay chita-o. **24** Enelan
Josep ja inunud na chin inalin
chuy angher. Hotti entoloy na an
nanget-on ay Mary **25** muti
nungkhipid hi Josep ingkhanah
neto’khong chin empfalay Mary
an lala-e. Ja nginadnan Josep hija
hi Hesus.

**Chin nundayawan hachi
mun-anomnom an linala-e ay
Hesus**

2 ¹ Neto’khong hi Hesus ad
Betlehem an provincian chi
Judea, an nun-ap-apugwan Ari
Herod. Ja gwacha han
mun-anomnom an linala-e an
narpu hichi pfutajan omarkhaw
ja immuy cha ad Jerusalem. Ja
khun cha epfokha hachi tataku
hi, ² “Chaad mah hinuy unga an
neto’khong an Ari ju an Hudju?
Ti tinnig mi han pfittawan hichi
pfutajan omarkhaw an hinjar ni
nitu’khungana, hijaot un ami
immali ta i mi dayawon hija.”
3 Unot chengngor Ari Herod

hitay khun allon hachi linala-e,
ja napukhit hi punnomnomana,
ja amat khu hina an amin hachi
tataku ad Jerusalem.

4 Empa-ajag Herod an amin hana
a-ap-apon chi papachi ja hana
memehtolon chi urchin Moses, ja
empfokha na nu ngay
pitu’khungan ni Hennag Apo Jos
an Mamahhod. **5** Tempfar cha ja
inali cha hi, “Meto’khong ad
Betlehem an provincian chi
Judea. Ti amat heto chin
impatula’ Apo Jos ay profeta
Micah hi nangarjana hi,
6 ‘Hichuy pfuglay ad Betlehem
an provincian chi Judea, ja achi
matalili-an ti mumpfalin hi
ma-ar-ali an pfuglay. Ti gwa han
mun-ap-apo an marpu ad
Betlehem an mangpapto’ hana
tataku’ an holag Israel.’ ”^c

7 Amat hichi ja empa-ajag Ari
Herod hachi mun-anomnom an
linala-e ta un cha umi-igway ta
enhanhana ay chicha nu
a'-anuna chin nahhun an
nannikhan cha chin pfittawan.
8 Napfalin ja hennag na chicha
an umuy ad Betlehem ja inali
na hi, “Umuy aju ta ep-ephod
ju an i hingiton hinuy an unga.
Chinakngan ju ayya ja
numpfangngad aju ta ipa-innila
ju ay ha-in ta mi’juja’ khu an i
mundayaw ay hija.”

9-10 Napfalin an chengngor
cha hitay inalin Ari Herod ja
entoloy cha an umuy ta i cha
hingiton hichin unga. Ja tinnig

^b 1:23 Isaiah 7:14 ^c 2:6 Micah 5:2

cha khu chin pfittuwan an narpu hichi pfutajan omarkhaw, ja achi anhan chin an-anla cha. Ja khun cha un-unuchon chin pfittuwan ingkhana hi inta'chug na chin agawwachaan chin unga.

11 Himmikhop cha ay chuy an pfalay ja tinnig cha chin unga ja hi Mary an ammod na.

Nunheppe cha an nundayaw ay hija ja nun-ipapfutay cha hachi isagot cha an pfalitu', ja insenso, ja mira. **12** Ja numpa-enop hi Apo Jos ay chicha ja inali na hi achi cha mumpfangngad ay Ari Herod. Hotti empacheh cha an umanamut an nab-on chin enenggwa cha.

Chin nangpfakgwitan cha ay Hesus hichi ad Egypt

13 Nakak hachi linala-e ja nun-enop khu hi Josep ja tinnig na han angher Apo Jos. Ja inalin chin angher hi, "Pfumangon a ta ipfakgwit mu hini unga ja hi ina na. Umuy aju ad Egypt ja niihihidchi aju ingkhana hi ha-in chi mangali hi mumpfangngad aju. Ti tan hay nenomnom Ari Herod ja honakhona hana umali an maningit ay tay unga ta epapatoy na." **14** Hotti pfimmangon hi Josep ja enekak na chin unga ja hi Mary ay chuy an lapfi, ja immuy cha ad Egypt. **15** Ja niihihidchi cha ingkhanah chin natajan Ari Herod. Na-at hay hato ta mipa-annung chin inalin Apo Jos an impadtun han

ohan profeta hi nangarjana hi, "Ajakha' hini empfalay u ta makak ad Egypt."^d

16 Unot inannilan Ari Herod an un pfinarpfalian hachi mun-anomnom an linala-e hija ja nunhegla chin pfungot na. Hennag na hachi hinchalo na ta umuy cha ad Betlehem ja hana nun-ehnot an pfuglay ta i cha patajon an amin chi ung-ungungnga an linala-e an chugway tagwona ja mumpababa. Ti impa-innilan hachi mun-anomnom an linala-e chin timpo an nitu'khungan ni unga. **17** Na-at hitay ta mipa-annung chin impadtun profeta Jeremiah hi nangarjana hi, **18** "Gwa han mun-okhab an magngor ad Ramah, an kumila ja omeper. Hi Rakel ja khuna kilaan hachi empafafalay na. Ja achi na podhon an mumpa-ay-ajub ti nun-atox cha."^e

Chin numpfangngachan cha Josep ad Israel

19 Niihihidchi cha pay ad Egypt chin natajan Ari Herod. Nun-enop khu hi Josep ja tinnig na han angher Apo Jos. Inalin chin angher hi, **20** "Pfumangon a ta ekak mu hini unga ja hi ina na, ta mumpfangngad aju ad Israel. Ti natoy hini mamhod an mamatoy ay ni unga." **21** Hotti pfimmangon hi Josep ja empacheh cha an

^d 2:15 Hosea 11:1 ^e 2:18 Jeremiah 31:15

mumpfangngad ad Israel. 22 Muti chengngor Josep an hi Arkelaus an empfalay Herod chi nepallog an mun-ap-apo ad Judea, ja temma-ot an mumpfangngad hichi. Numpa-enop khu hi Apo Jos ja inali na hi achi cha umuy ad Judea ta un cha umuy ad Galilee. Ja inunud Josep. 23 Immuy cha ad Nazaret an provincian chi Galilee. Hot nipa-annung chin inalin hachi profeta an “Ma-ali hija an oha an eNazaret.”

Chin nuntudtuchugwan John Bautista

3 1 Ay chuy an timpo ja immuy hi John Bautista i hichi let-ang ad Judea an khun i mangaskasaba. Ja hay khuna allon ja, 2 “Muntutuju aju ja chin-ug ju hana pfahor ju. Ti achi mapfajag hot machakngan hini Pun-ap-apugwan Apo Jos hi tatakuh.” 3 Hitay an hi John ja hija chin impadtun profeta Isaiah ay tay intula' na an nangarjana hi, “Gwa han khun mun-ugwap hichi let-ang an khuna allon hachi tatakuhi, ‘Epaphod ju hini agwun ni umali an Apo. Anchongan ju hana nakillokillo an chalan ta maphod hi agwuna.’ ”^f

4 Han lopfong John ja na-apfor an chutchut chi kemer, ja chin pfalekeh na ja lalat. Hay khuna ijilog ja chuchun ja

chilu. 5 Ja cho-ochor chin tatakuh an narpu ad Jerusalem ja hana apfuglapfuglay ad Judea ja an amin hana pfuglay an nun-ehegkhon ay chuy gwanggwang an Jordan an immuy chin agawwachaan John. 6 Khun cha ipudnu hana pfahor cha hon numpabautisar cha ay John hichi gwanggwang an Jordan. 7 Ja cho-or hachi Farisee ja Saducee an ni'juy ta i cha me'pabautisar ay John. Unaagkhu tinnig chicha ja inali na hi, “Cha'ju an lomahlalahlah! Ngay nangali hi mapfalin an mergwang aju ay ni pundusaan Apo Jos hana pfimmahor? 8 Achi mapfalin, ti mahapor an aton juy maphod an mangpatikhaw an umannung an chin-ug ju hana pfahor ju. 9 Ja achi ju punhohodlanan an mi'taku khapo ta holag cha'ju ay Abraham. Hay allo' ay cha'ju ja anong un hato pfato ja mapfalin an pumpfalinon Apo Jos hi holag Abraham ta maparkhan aju! 10 Hini Punhugijan Apo Jos ja amat hi gwahay an lenallajat ni munli-oy hi ajiw. Ti an amin chi ajiw an achi maphod chi pfunga na ja mali-oy ta mituud ay ni apoy hot mapoolan. Ja amat hina hini umali an adusaan ju.

11 Gwa han umali an metob ay ha-in ja munnaud an

^f 3:3 Isaiah 40:3

napfagpfagto. Ja achi mapfalin an ipadchunga' ay hija.^g Ha-in ayya ja bautisara' cha'ju hi chanum ta matikhaw an chin-ug ju hana pfahor ju, muti hija ja bautisaran cha'ju hi Espiritu Santo ja apoy. ¹² Ja to'nona hay hana namati ay cha nuy agkhuy namati an amat ay ni muntaap an etapar na hini chukhi ta mataynan hini pfokhah. Jaenorpfong na hini pfokhah ja penoolana hini chukhi hi apoy an achi madmachop."

Chin numpabautisaran Hesus

¹³ Amat hichi ja nakak hi Hesus ad Galilee ja immuy ay John hichi gwanggwang an Jordan ta i me'pabautisar. ¹⁴ Achi podhon John an hijay mumbautisar ay Hesus ja inali na hi, "Ha-in koma chi mumpabautisar ay he-a, ta pfu-un agkhu he-a chi mumpabautisar ay ha-in." ¹⁵ Tempfar Hesus ja inali na hi, "Achi a mun-okhon, ta ad uwani ja aton ta an amin chi magpong an penhod Apo Jos." Hotti inapfulut John ja binautisarana.

¹⁶ Napfalin an nabautisaran hi Hesus, ja chimma-ar ja nipfughor ad langit. Tinnig na chin Espiritu Santo an nun-ohop an amat hi kaloma chin tikhaw na, ja

numpatto' ay hija. ¹⁷ Ja gwa han chengngor cha an hapit an narpu ad langit an nangali hi, "Hitay hini podpodho' an Empfalay u. Mun-an-anlaa' khapo ay hija."

Chin nanoptopngan Satanas ay Hesus

4 ¹ Napfalin an nabautisaran hi Hesus ja enedchong ni Espiritu Santo an umuy hichi let-ang ta toptopngan Satanas. ² Agkhuy nangnangan hi Hesus hi apat chi poloh arkaw hotti hemmenaang. ³ Ja immuy hi Satanas an i manopngan ay hija ja inali na hi, "He-a ja' hini Empfalay Apo Jos. Hotti allom hay hato pfato ta mumpfalin cha hi tenapay ta gway anum." ⁴ Tempfar Hesus ja inali na hi, "Achi. Ti allona ay ni hapit Apo Jos hi, 'Pfu-un hini anun ja angkhay chi atakhuwan chi takhu, ti mahahapor khu an amin hini hapit an marpu ay Apo Jos ja un gway pi'takhuwan.'"^h

⁵ Amat hichi ja initnud Satanas hi Hesus ja immuy cha ad Jerusalem an nasantuwan an siudad, ja i cha numpatto' chin Templo. ⁶ Ja inalin Satanas ay hija hi, "He-a ja' hini Empfalay Apo Jos, hotti oma'pfaw a. Ti allona ay ni Hapit Apo Jos hi,

^g 3:11 Literal: *munnaud an napfagpfagto, ja achiya' mipfilang an mangchon ay ni hapato na.* Ay chuy an timpo ja hini mangaan ay ni hapaton ni apo ja tamun chi nababbabaan an takhala. Hotti hay penhod John an allon ja nababbaba pay hija mu hay nababa an takhala nu mipadchung ay Hesus Kristo.

^h 4:4 Deuteronomy 8:3

'Honakhon Apo Jos hana angher na ta halimunan chi-a, ja tapajaon chi-a hot achi a mepahpah hi pfato.' ⁱ 7 Tempfar Jesus ja inali na ay Satanas hi, "Achi, ti achi' podhon an toptopngan hi Ama. Ti nitula' khu ay ni Hapit Apo Jos an allona hi, 'Achim toptopngan hi Apo Jos an Apom.' ^j

8 Initnud khu Satanas hi Jesus ja immuy cha han pfuludna an nata'nang hi munnaud, ja impatikhaw na an amin hana numpfino-ob-on an pun-ap-apugwan heto lota ja hini enachangjan cha. ⁹ Ja inali na ay Jesus hi, "An amin hay hato an pun-ap-apugwan ay tay lota ja ichat u ay he-a nu munheppe a an mundayaw ay ha-in." ¹⁰ Tempfar Jesus ja inali na hi, "Makak aot, Satanas! Ti allona ay ni hapit Apo Jos hi, 'Hi Apo Jos an Apom chi edaydayaw mu ja unuchom ja angkhay.' ^k ¹¹ Amat hichi ja nakak hi Satanas. Ja immuy hachi angher Apo Jos an nanulungan ay Jesus.

Chin nangte-aan Jesus an puntudtuchugwan

12 Unagkhu chengngor Jesus an nipfalud hi John Bautista ja numpfangngad ad Galilee ¹³ muti agkhuy numpfangngad ad Nazaret, an i ne'hero ad Kapernaum an nehnot hichi

Baybay ad Galilee ja hajop chin lota an inchat Apo Jos chin holag cha Zebulun ja holag Naftali. ¹⁴ Amat hichi ja nipa-annung chin inalin Apo Jos an impadtun profeta Isaiah hi nangarjana hi, ¹⁵ "Ad Galilee an gwachaan hachi holag cha Zebulun ja holag Naftali, an negpong ay ni baybay an chammang ni gwanggwang an Jordan ja hijay gwachaan hana Hentil. ¹⁶ Hachi tataku hichi ja napfajag an naheherngan chi pi'takhuwan cha, muti mahilagwan cha ad uwani han mumpfinang an hilaw. Hichuy pfuglay cha an naherngan an amat ad Chalom ja nahilagwan ad uwani." ^l

17 Nete-a ay chuy ja ente-an Jesus an khun mangaskasaba an khuna allon hi, "Muntutuju aju ja chin-ug ju hana pfahor ju. Ti achi mapfajag hot machakngan hini Pun-ap-apugwan Apo Jos hi tataku."

Chin nahhun an enajakhan Jesus an adalana

18 Gwa hanohan arkhaw an khun chumalan hi Jesus hichi pingngit ni Baybay ad Galilee, ja gwa han tinnig na an chugwa an linala-e an hin-akhi, an cha Simon an nangadnan hi Peter, ja hi Andrew an ibpfa na. Gwa an khun cha manapfukur ti tamu chay mangachiw. ¹⁹ Ja ni'hapit hi Jesus ja inali na hi, "Umali

ⁱ 4:6 Psalms 91:11-12 ^j 4:7 Deuteronomy 6:16 ^k 4:10 Deuteronomy 6:13

^l 4:15-16 Isaiah 9:1-2

aju ta mitnud aju ay ha-in, ta gway honakho' an i mun-ajag hana tataku ta mi'-unud cha ay ha-in." 20 Amat hichi ja tenaynan cha hachi tapfukur cha ja nitnud cha ay Hesus.

21 Empacheh cha an umuy ja tinnig Hesus han chugwa khu an linala-e an hin-akhi, an cha James ay John an empfalay Zebedee. Inu-umpfun cha an hen-a-amma ay chuy pfalangay cha an khun cha ephod hachi tapfukur cha. Enajakhan Hesus cha chuy an hin-akhi, 22 ja tenaynan chaot chin pfalangay ja hi ama cha, ja nitnud cha ay Hesus.

Chin nangpatengangan Hesus hachi mumpunchokhoh

23 Immuy hi Hesus hana apfuglapfuglay ad Galilee an i nuntudtuchu hana sinagogan chi Hudju. Ja engkasaba na hini Ebanghelyo an mangpa-innila ay

ni umali an Pun-ap-apugwan Apo Jos ay tay lota. Ja khuna epatenong an amin chi chokhoh ja likhat cha. 24 Nunchongor hay hato khuna aton an amin ad Syria, hotti in-uy cha ay hija hachi mumpunchokhoh ja hachi mumpunlikhat an nun-ahu'lungan ja mumpun-orchah ja nun-apechoy. Ja empatenong Jesus chichan amin. 25 Cho-occo-or cha an nakhagong an narpu ad Galilee ja hachi himpolo an pfuglay an nangadnan hi Dekapolis, ja ad Jerusalem, ja ad Judea, ja hachi apfuglapfuglay hichi chamhang ni gwanggwang an Jordan, ja ninitnud cha ay Hesus.

Chin nangtuchugwan Hesus nu ngachah hana akha'khaja

5 1 Unot tinnig Hesus hachi atakhutakhu an nakhagong ja nunti-id han pfuludna ja inumpfun. Ja immuy hachi

Hi Hesus an khun muntudtuchu

disipolo na ay hija ² ja ente-a na an muntudtuchu. Inali na hi,
3 “Akha’khaja hana tataku an mangapfulut an ma-id olog cha an mangat hi maphod nu achi tomolong hi Apo Jos, ti chichay midchum ay ni

Pun-ap-apugwana. **4** Akha’khaja hana tataku an kumila an muntutuju hi pfahor cha ti ichat Apo Jos chi pun-ar-alenagwaan chi nomnom cha. **5** Akha’khaja hana tataku an napakumbaba ti me’pfanoh cha hay hana mun-aphod an ingkarin Apo Jos. **6** Akha’khaja hana tataku an munhenaang ja ma-ugaw an mangat hi magpong, ti mapnek cha. **7** Akha’khaja hana tataku an gway nignikha na ti nignikhaon khu Apo Jos chicha. **8** Akha’khaja hana tataku an e-ohha chay nomnom cha ay ni penhod Apo Jos, ti tikhan cha hi Apo Jos. **9** Akha’khaja hana tataku an mangipanuh hi pun-oh-ohhaan chi tataku, ti ma-ali cha an empafafalay Apo Jos. **10** Akha’khaja hana tataku an maparpalikhat khapo hi pangatan cha hana magpong an penhod Apo Jos, ti midchum cha ay ni Pun-ap-apugwana.

11 Akha’khaja aju nu pahigwon ja pinarpalikhat cha’ju ja un cha tugwali luti-on hon nun-epa-abpfa chay pfahor ay cha’ju khapo hi ni'-unuchan ju ay ha-in. **12** Mun-an-anla aju nu ma-at hay hato, ti gwacha han lagpfu ju an napfalor an enhachachaag Apo Jos hichi ad langit. Nomnomon ju an hija khu

chi enat cha hay hachi profetan Apo Jos chin nahop.”

Chin in-arig Hesus an ahin ja hilaw

13 Inalin khu Hesus hi, “Cha’ju an khun mi'-unud ay ha-in ja khenong aju hi ahin hay hana tataku ay tay lota. Muti nu achi ju etoloy an mi'-unud ja hihiya aju ay ni penomhaw an ahin an ma-id mahpay tamtam na. Penomhaw ayya ja achi mi-ahin ja ma-id herpfi na, hotti un metapar ja ilait chi tataku.

14 Amat aju khu hi hilaw an khun manilagwan hana tataku ay tay lota. Nomnomon ju an hini pfuglay an gwa hi panpantoto' chi pfulludna ja ma'-attikhaw ti ma-id munhalin. **15** Achi ta-o torkhan hay panor ja i ta-o halinan, ta un ta-o gwot epatto' hay napataw ta an amin hana humikhop ay nuy an pfalay ja mahilagwan cha. **16** Amat hina khu an matikhaw koma hana mun-aphod an khun ju aton ta munhilaw aju, ta dayawon chi tataku hi Apo Jos an Ama ju an gwa ad langit.”

Ipa-annung Hesus hana urchin Moses

17 Inalin khu Hesus hi, “Unchanja khemhon ju hi una' immali an mangpa'-igwin hay hana urchin Apo Jos ja hana intudtuchun hachi profetan Apo Jos. Muti achi an hay immaliya' ja ta mipa-annung hay hato.

18 Umannung hitay allo' ay cha’ju an ma-upfah hitay lota ja

ad uchu muti achi ma-ub-upfah hay hato urchin Apo Jos, anong un hay it-ittang hi nikhlut, ingkhanah ma-at an amin chi nitula'. ¹⁹ Hotti hana mangpa'-igwin hi oha ay cha tay an urchin, anong un hini it-ittangan, ja tinuchugwan cha khu hana uchumna ta pe'-at cha, ja chichay nababa ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. Hana ayya mangunud ay cha tay an urchin ja tinuchugwan cha hana uchumna ta unuchon cha, ja chichay natakhay ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. ²⁰ Hay allo' ay cha'ju ja mahapor an ilahiyan ju hachi Farisee ja memehtolon chi urchin Moses ay ni magpong an pi'takhuwan ju. Ti achi ju ayya ja achi aju midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos."

Hini oma'-atan chi mapfungot

21 Ja inalin khu Hesus hi, "Chin khun cha itudtchu chin nahop ja, 'Achi aju pomatoy, ti hana pomatoy ja mechalom cha hot madusa cha.' **22** Muti hay allo' ay cha'ju ja, anong un hay pfumungtan hi ibpfah takhu ja madusa. Hini mangali ay ni ibpfana an takhu hi, 'Ma-id inherpfim' ja hugijon chi Sanhedrin. Ja hini mangali hi 'Un a nagwongggwong hot madusa ad impferno an gwachaan chi apoy.

23 Hotti, gwa ayya chi in-uy mu hichi Templo an i idaton ay Apo Jos ja nenomnom mu an gway enat mu hi pukhiton chi ibpfam ay he-a, ²⁴ ja egwallang

mu hini im idaton ta mumpfangngad a ta i ju epfanag hini pukhitona ay he-a. Napfalin ayya ja un mu etoloy an i mundaton.

25 Nu khulat ta gway mangchalom ay he-a ja itnud chi-a an umuy hichi korti ja hay maphod hi atom ja epacham gwot an epfanag hini pfahor mu ay ni nangchalom ay he-a ta achi khahin un chi-a ijuy ay ni hugi. Ti nu achim ayya aton heto hot echalom chi-a ay ni hugi. Ja hini hugi ja ichat chi-a ay ni pulih ta ipipfalud chi-a. **26** Ja allo' ay he-a an achi chi-a ipapfutay hi pfaluchan ingkhana hi pfajacham an ami-amin hini mortam."

Achi ta umilugtap

27 Entoloy khu Hesus an nangali hi "Chengngor ju khu hitay khun cha itudtchu chin nahop an 'Achi aju umilugtap.'

28 Muti hay allo' ay cha'ju ja anong mangkay un hini aton ni lala-e an mannig ay ni pfupfai ja khuna nomnomon hini podhona an aton, ja hiihiya an ne'kammalala. **29** Nu hini agwan an matam chi chumalat hi pfumahulam ja to'-onot un mu u-iton ja entapar mu. Ti anongkay ja ma-id hini oha an mata ja akhaja ta mi'takhu taot ni' ad langit. Ti anong un chugway mata ja mituud chamchama an amin hini achor mu ad impferno. **30** Ja nu hini agwan an ngamoy mu chi chumalat hi pfumahulam ja to'-onot un mu potnan. Ti

anongkay ja ma-id hini oha an ngamoy ja akhaja ta mi'takhu taot ni' ad langit. Ti anong un chugway ngamoy ja mituud chamchama hini anchor mu ad impferno."

Achi koma munhijan hana hempfalay

31 Inalin khu Hesus hi, "Hay oha khu an khun cha ituchu chin nahop ja, 'Hini lala-e an manghijan hi ahagwa na ja mahapor an gway mapermaan hi tula' an nunhijan cha ta u-ugnan ni pfupfai.' **32** Muti hay allo' ay cha'ju ja, nu khulat ta hini pfupfai an agkhuy na inlugtap hini ahagwa na ja achi khulaton ni lala-e an ihijan hini pfupfai. Ti atona ayya, ja hijay chumalat hi umilugtapan ni pfupfai hi un marhin hi uchumna. Ja hay lala-e an mangahagwa hi pfupfai an nihijan, ja hiihiya an immilugtap."

Hini oma'-atan chi munhapata

33 Inalin khu Hesus hi, "Hay oha khu hi khun itudtuchun hachi tatakhu chin nahop ja, 'Achi ju pa'-iyon hay enhapata ju. Mahapor an aton an amin hana enhapata ay ni ngachan Apo Jos.' **34** Muti hay allo' ay cha'ju ja achi aju koma munhapata. Achi aju koma munhapata an ad langit chi ehapata ju, ti hijay trono an inu-umpfunan Apo Jos. **35** Achi

aju khu munhapata an hitay lota chi ehapata ju, ti hijay nangchacha'-angan Apo Jos. Achi aju khu munhapata ay ni ngachan an Jerusalem, ti hijay pfuglay ni Napfagpfagto an Ari an hi Apo Jos. **36** Achi aju khu munhapata ay ni ulu ju, ti anong un hay oha hi pfuu' ay ni ulu ju ja ma-id olog ju an mangpapuchaw ja mangpangitit. **37** Hay maphod ja nu allon ju hi, 'Aa, ato' ja enat ju. Ja nu allon ju hi, 'Achi' aton' ja achi ju aton. Hana punhapataan hay hato an ngachan ja narpu ay Satanas."

Achi ta-o epfaloh hay napukhit

38 Inalin khu Hesus hi, "Hay oha khu an chengngor ju an khun mitudtuchu ja, 'Nu gway munlu-it ay ni matam ja lu-iton cha khu hini matan ni limmu-it ta pfaloh na. Ja nu gway mamanguwan ay ni pfapfam ja panguwan cha khu ta pfaloh na.'^m **39** Muti hay allo' ay cha'ju ja achi ju epfaloh hay napukhit an enat chi takhu ay cha'ju. Nu gway manoplat ay ni apeng mu ja entajam khu hini oha. **40** Ja nu gway mangchalom ay he-a ta alaona hini lopfong mu ja achim i-achi, ja anong kay ja ne'-ala na khu hini jaket mu. **41** Ja nu gway mangpapilit an itulud mu hija hi ohah kilomitlu ja achi a mun-ad-achi, ja anong kay ja intulud mu hi chugwah kilomitlu. **42** Ichatam hana

^m **5:38** Exodus 21:24

mun-achaw ja pa-utangam nu
gway umutang.”

Podhon ta-o hana khun pfomohor ay chita-o

43 Inalin khu Hesus hi, “Hay oha khu hi chengngor ju an khun mitudtuchu ja,
‘Podpodhon ju hana ibpfa ju an tataku, ja apfoholan ju hana mabmapfohor ay cha'ju.’
44 Muti hay allo' ay cha'ju ja podpodhon ju hana mabmapfohor ay cha'ju ja ekalalakhan ju hato an mamarpalikhat ay cha'ju. 45 Nu amat hetoy aton ju hot cha'juy empfafalay Apo Jos ad langit. Ti hijay nangephod ay ni hukhit an khun pfumutay ta munchichipat an mahilagwan ta-o an amin, an anong un hana napukhit ja hana maphod an takhu. Ja hijay mangchat hi uchan ay ni lotan hana tataku an mangat hi maphod ja anong un hana khun mangat hi napukhit. 46 Ma-id lagpfu ju nu hana mammamhod ay cha'ju chi podpodhon ju ja angkhay. Ti anong un hay hana me'pepela' an khun munhenger hi pakha ja podpodhon cha hana mammamhod ay chicha. 47 Ja nu hana i-ipfpa ju ja angkhay chi pangpatikhagwan ju hi maphod ja un aju chamchama amat hana ma-id anila na ay Apo Jos, ti hitay chi khun cha khu aton. 48 Mahapor an mi'takhu aju hi magpong an amat ay Ama ju ad langit an magpong.”

Hay aton an umchat

6 1 “Tikhan ju ta achi ju epa-akhaja hana maphod an khun ju aton ta achi khahin un annilaon hana tataku. Ti nu amat hetoy aton hot ma-id lagpfu ju ay Jos Ama an gawwa ad langit. 2 Hotti hana umchat hay hana napubli, achi cha khurkhulaton an mangpa-innila ay ni inchat cha. Ti hitay chi khun aton hana mumpfuhuur an etongor cha hi acho'lan chi tataku hichi sinagoga ja hichi palaha an ipa-innila hini inchat cha, ta gway aton cha kan kaykhu an madayaw. Allo' ay cha'ju hi nakhibpfoh an enala cha hini dayaw cha hot angkhaynana, ma-id lagpfu cha ay Apo Jos. 3 Hay aton ju koma an umchat hay hana napubli, ja achi khahin un annilaon ni ikhid an ngamoy hini inchat ni agwan an ngamoy. 4 Achi khahin un gway manginnila ay ni inchat ju. Ti anong un ma-id oh-ohhah nanginnila ay ni maphod an enat ju, ja tinnig chamchama Jos Ama, ja hijay mangchat hi lagpfu ju.”

Hay aton an mungkalalag

5 Ja inalin khu Hesus hi, “Mungkalalag aju ayya ja achi ju eng-enghon hana mumpumpfuhuur. Am-amja' cha an tumata'chug an mungkalalag hi acho'lan chi tataku hichi sinagoga ja hichi palaha ta gway aton cha kan kaykhu an madayaw. Muti allo' ay cha'ju

an nakhibpfoh an enala cha hini dayaw cha hot ma-id lagpfu cha ay Apo Jos. **6** Cha'ju ayya, nu mungkalalag aju ja humikhop aju ay ni kwarto ju ja impfukhot ju hini pantaw ja un aju gwot mungkalalag ay Jos Ama an achi matikhaw. Hotti anong un ma-id oh-ohhhah nanginnila ay tay maphod an enat ju, ja tinnig chamchama Jos Ama, ja hijay mangchat hi lagpfu ju. **7** Ja nu mungkalalag aju, ja achi khahin un ju lupillupiton hay allon ju. Ti hitay chi khun aton hana agkhuy nanginnila ay Apo Jos, an hay khemhon cha ja chonglon Apo Jos hana kalalag cha nu anchu-anchu-oy. **8** Hi Apo Jos an Ama ju ja ani'-ila na hana mahapor ju ja un ju epfokha, hotti achi khahin un ju lupillupiton an mungkalalag. **9** Amat heto chi aton ju an mungkalalag:

'Jos Ama an gawwa ad langit, he-a adni' chi daydayawon chi tataku.

10 He-a adni' chi mun-ap-apo ay cha'mi.

Hini adni' penhod mu chi aton mi heto lota an amat ay ni khun cha aton hina ad langit.

11 Ichat mu khu hay anun mi ad uwani an arkhaw.

12 Ja pakawanom an amin chi pfahor mi, amat khu ay ni pammakawan mi hay hana pfimmahor ay cha'mi.

13 Ja i-achawwim ay cha'mi hana atopngan an achi ami

pa'-ahchor, ta achi cha'mi apfakon ay Satanas.'

14 Mahapor an pakawanon ju hana pfimmahor ay cha'ju hot pakawanon cha'ju khu ay Ama ju ad langit.**15** Muti achi aju ayya pomakawan ja achi cha'ju khu pakawanon ay Jos Ama."

Hay aton an mun-ayunar

16 Ja inalin khu Hesus hi, "Nu mun-ayunar aju, achi aju amat hana mumpumpuhuur an tataku an ipatikhaw cha an amat cha hi mun-ayyong. Nguningunit cha ja agkhuy nahukhud hini pfuu' cha, ta ipa-innila cha an khun cha mun-ayunar. Allo' ay cha'ju an nakhibpfoh an enala cha hini dayaw cha, hot ma-id lagpfu cha ay Apo Jos. **17** Cha'ju ayya, nu mun-ayunar aju, lampfon ju hini ulu ju ja mun-ihu aju **18** ta achi matikhaw an khun aju mun-ayunar. Ti anong un ma-id oh-ohhhah nanginnila ay tay maphod an enat ju ja tinnig chamchama Jos Ama, ja nangamong hija an mangchat hi lagpfu ju."

Hini nahamad an enachangjan ad langit

19 Ja inalin khu Hesus hi, "Achi aju mun-amung hana enachangjan ay tay lota an mapfutan, ja machonot, ja ma-akaw. **20** Ehakhanaan ju gwot hini anchor ju ay ni enachangjan ad langit an achi mapfutan, achi machonot ja achi ma-akaw. **21** Ti hini ipfilang ju an napfalor ay

cha'ju ja hinuy hini mun-o-onan ay ni nomnom ju.

22 Hini mata ju chi hilaw nuy achor ju. Nu maphod hini pannig ju ja mahilagwan an amin hini nomnom ju. **23** Muti napukhit ayya hini pannig ju ja munhehellong an amin hini nomnom ju. Hotti nu ma-id manilagwan ay ni pi'takhuwan ju hot munnaud aju an naherngan.

24 Hini takhala ja achi mapfalin an munchehhan an mi'tamu ay ni chugwa an ap-apo, ti hay atona ja podhona hini oha ja chin-ug na hini oha. Unuchona hini oha ja pinahiw na hini oha. Amat khu hina ay cha'ju an achi mapfalin an punchehhanon ju an munserbi ay Apo Jos ja hay enachangjan.

25 Hitay chi khapo na hi pangarja' ay cha'ju hi achi aju mundanag ay ni pi'takhuwan ju, hi hay anun ja inumon ju. Ja achi aju mundanag hi hay elopfong ju. Hay atakhuwan ja pfu-un anun ja elopfong ja angkhay. **26** Tikhagwun ju akay ni' hay hana hagwiti an achi cha muntanum ja mumpfoto', ja ma-id alang cha, muti hi Apo Jos an Na-ilangitan an Ama ju ja panganuna chamchama chicha. Hotti achi aju mundanag, ti munna'naud aju an napfalor mu hay hana hagwiti. **27** Ma-id chi oha hi mangpa-anchu'chu'-oy hi pi'takhuwana khapo hi danag na. **28** Ja anagkha ta madanakhan aju hi elopfong ju? Tikhan ju akay ni' hay hana palagwer hichi acha an achi cha muntamu ja

mun-apfor. **29** Allo' ay cha'ju an ma-id oha hi me'me'nong chi lopfong na hay hato palagwer, anong un hi Ari Solomon an pfuher chin lopfong na. **30** Hana agku ni' holo' an un homangaw hon napoolan ja khun lupfungan Apo Jos hi maphod. Hotti un chah achi om-omod ay cha'ju? It-ittang kayku hini pammati ju! **31** Hotti achi aju agku madanakhan ja inali ju chi, 'Ngay nin i ta-o pangalan hi anun, ja hay inumon ja elopfong?' **32** Hay hana gwah to lota an agkhuy namati ja hay hato chi ikhimoh cha an hingiton. Muti anilan Jos Ama an gwa ad langit an mahapor ju hay hato. **33** Hotti hay pachot-anan juwot ni' ja hini pun-ap-apugwan Apo Jos ay cha'ju ja hini pangatan ju ay ni magpong an penhod na, hot an amin hana mahapor ju ja ichat na.

34 Hotti achi aju madanakhan hi hay likhat an umali hi uchum chi arkhaw. Khenong ta umali hinuy an arkhaw ja un hanguwon, ti ammuna otni' hana likhat ad ugwni an arkhaw hi hanguwon ju."

Achi hugijon chi padchung an takhu

7 **1** Inalin khu Hesus hi, "Achi ju hugijon hana papadchung ju an tatakuh ta achi cha'ju khu hugijon ay Apo Jos. **2** Ti hugijon cha'ju khu an amat ay ni aton ju an manugwi hi uchumna. Ti hini punlukud ju ay ni ibpfa ju an takhu ja amat hina khu hini

punlukud Apo Jos ay cha'ju.

3 Anagkha ta matikhaw mu hini pfahor ni padchung mu an takhu an amat ay ni it-ittang an pfuta, muti nya an achim matikhaw hini ot-ottong an pfahor mu an amat hi pfin-u an immuy ay ni matam? **4** Achi mapfalin an allom ay ni padchung mu an takhu hi, 'Ijam ta aanu' hinuy pfuta ay ni matam' nu gawwachacha hini pfin-u an immuy ay ni matam. Un chah pa'-at a ay tay?

5 Mumpfuhuur a! Pahhunom pay an ánum hinuy pfin-u an immuy ay ni matam hot mattag hini pannig mu an mangaan ay ni pfutan ni padchung mu an takhu.

6 Allo' khu hitay pangngarig, an achi ju ichat hana napfalor an khina-u hana na-akhar an aho ti omalat cha. Ja achi ju khu ichat hana pfoong hana pfapfuy, ti pun-ilait cha."

Chin nangtuchugwan Hesus hi aton an mungkalalag

7 Ja inalin khu Hesus hi, "Mun-achaw aju hot michatan aju, hingiton ju hot chakngan ju, mungkorkug aju hot mipfughor hini pantaw. **8** Ti hini mun-achaw ja michatan, ja hini maningit ja machakngana, ja hini mungkorkug ay ni pantaw ja mipfughor.

9 Ma-id ammod hi mangchat hi pfato nu hay tenapay chi epfokhan ni empfalay na. **10** Ja achi na khu ichat chi ulog nu khachiw chi epfokha na. **11** Hotti, anong un aju khun pfumahor ja anila ju an mangchat hi

mapmaphod ay ni empfalay ju. Nu amat hina chi khun ju aton, ja un chah achi om-omod hi Ama ju an gwa ad langit an ichatana hi mapmaphod hana mumpfokha ay hija? **12** Hotti hini podhon ju an aton chi tatakuh ay cha'ju ja hija khu chi aton ju ay chicha. Hitay chi ituchun ni urchin Moses ja hachi profetan Apo Jos."

Hana chugwa an pantaw

13 Ja inalin khu Hesus hi, "Mi'hikhop aju ay ni nahugkhipfit an pantaw. Ti gwa han ampfilog an pantaw an nalaka hi hongkhopan muti un agwun an mi-uy ad impferno, ja cho-or hana manggwa. **14** Ja nahugkhipfit hini pantaw an humikhupan, ja nalikhat hini agwun an mi-uy ay ni pi'takhuwan an ma-id chi pogpogna, ja un cha tortollo hana manakngan ay tay an chalan."

Chin pangngarig han ajiw ja hini pfunga na

15 Inalin khu Hesus hi, "Achi aju ma-allilaw hana munlahlah an profeta. Mumpatikhaw cha an maphod cha an amat hi karnero an ma'ma-ulloy, muti hini umannung an oma'-atan cha ja un cha amat hi khenger an pomatoy. **16** Imatunan ju chicha nu tikhan ju hana napukhit an pfungan ni khun cha aton. Ma-id alaon ju hi ubas ay ni karkalunay ja ma-id khu alaon ju hi higos hay hana nun-apakhatan an

holo'. 17 Hini ayya maphod an ajiw ja pfumunga hi maphod. Hini ayya napukhit an ajiw ja pfumunga khu hi napukhit. 18 Achi pfumunga hini maphod an ajiw hi napukhit ja achi khu pfumunga hini napukhit an ajiw hi maphod. 19 An amin hana ajiw an achi pfumunga hi maphod ja mali-oy ta mituud ay ni apoy hot mapoolan. 20 Ja amat hina khu hana munlahlah an profeta, an ma-innila hini gwa ay ni nomnom cha ay ni pfungan ni khun cha aton.

21 Achi an amin hana mangali ay ha-in hi, ‘Apo, Apo’ ja midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. Hana midchum ja hana khun mangat ay ni penhod Ama an gwa ad langit. 22 Ay nuy an arkhaw an Panugija' hi tataku ja cho-or hana mangali hi, ‘Anagkha, Apo, an un he-ay narpugwan ni apfalinan mi an numpadtu, ja penakak mi hana napukhit an ispiritu ay ni apfalinan ni ngachan mu, ja cho-or chin enat mi an milagro ay ni apfalinam?’ 23 Ja tompfala' an allo' ay chicha hi, ‘Ma-id oh-ohhah anila' ay cha'ju. Hotti makak aju, cha'ju an khun mangat hi napukhit.’”

Han chugwa an linala-e an numpakhad hi pfalay

24 Inalin khu Hesus hi, “Hitay chi amatan ni takhu an munchongor ay ni ituchu' ja inunud na, an mipadchung ay ni manomnom an lala-e an numpakhad hi pfalay na.

Empfo-eh na hichin pfato ta hijay nangpapfunana chin tu-ud. 25 Napfalin an naha'-ad chin pfalay ja pimmuwo' ja nunchatong. Ja nituchug chin chanum ay chuy an pfalay muti agkhuy natu'-in, ti nehamad chin tu-ud an nipapfun chin pfato. 26 Ja hini ayya munchongor ay ni ituchu' ja achi na unuchon, ja mipadchung ay ni napfongang an takhu an numpakhad hi pfalay na muti una impapfun chin tu-ud chin panag. 27 Immali khu chin puwo' ja nunchatong. Immijah ja natu'-in chin pfalay ja nun-apa'-i.”

28 Nakhibpfoh hitay nuntudtuchugwan Hesus, ja nanor chin tataku an nakhagong chin panudtuchu na. 29 Ti matikhaw cha an gway apfalinana, an achi amat hachi memehtolon chi urchin Moses.

Han na-unit an empatenong Hesus

8 1 Unot nunchayyu hi Hesus ay chuy pfuludna ja cho-or chin tataku an nangunud. 2 Ja gwacha han lala-e an na-unit an immuy ay Hesus an i nunheppe ja inali na hi, “Apo, otong hini apfalinam hotti podhom ayya ja epatenonga!” 3 Ja hen-an Hesus chin na-unit ja inali na hi, “Podho'. Hotti tomenong a.” Ja emmat an na-aan gwot chin unit na. 4 Ja inalin Hesus hi, “Achi la-ahna ja gway im pangar-arjan ay tay an na-at ay he-a. Hay atom ja umuy a ay ni pachi ta i a mumpatikhaw an temmenong a. Ja ipidaton mu ay hija hini allon

ni urchin Moses an khun idaton ay Apo Jos an panginnilaan an umannung an na-aan hini unit mu.”

Chin nangpatengngan Hesus han takhalan han kapitan an eRome

5 Emmatam cha Hesus ad Kapernaum ja gwa han kapitan chi hinchalo an eRome an immuy ay hija. Ja numpakpaka-ahi 6 ja inali na hi, “Apo, gwa han takhala’ an un la-ahna ja napecchoy ja gwa an numpepekhang hichi pfalay mi ja munnaud an malikhatan.” 7 Ja inalin Hesus hi, “Aa, umuy ta, ta epatenong u hija.” 8 Muti inalinot chin kapitan hi, “Apo, khahinon un a mi’jali hi pfalay mi. Ti pfuma-in'a. Ti ammuna un mu allon hi tomenong hitay takhala’ hot ma-at. 9 Ti anong un ha-in ja gway apo’ an khun mamaar ay ha-in, ja gwacha khu hana hinchalo’ an khun u pfaalon. Ti allo’ ay ni oha an hinchalo hi, ‘Umuy a!’ ja immuy. Ja allo’ khu ay ni oha hi, ‘Umalii a!’ ja immali. Ja allo’ ay ni takhala’ hi, ‘Atom hitay!’ ja enat na. Ja om-omod ay he-a an gway apfalinam an mangali hot ma-at.” 10 Ja nanor hi Hesus hi nangngolana ay tay inali na. Ja inali na hachi tatakuh an ninitnud ay hija hi, “Umannung hitay allo’ ay cha’ju, an ma-id oha hi Hudju hi tinnig u an gway pammati na an mi’padchung ay ni otong an pammatin tay pfu-un Hudju. 11 Allo’ ay cha’ju hi cho-or hay hana tatakuh an

marpu hana nunlene’gwoh tay lota ta me'-orpfung cha ay cha Abraham, Isaak ja hi Jakob hichi Pun-ap-apugwan Apo Jos.

12 Muti cho-or hana Hudju an holag Abraham an midchum koma ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos ja agkhuy cha penenhop an mi'-unud, hot pakakon Apo Jos chicha ta umuy cha ay ni munhehellong. Ja miihidchi cha an midchum hana khun mun-okhab ja khun munggelot hana pfapfa cha.”

13 Amat hichi ja ni’hapit khu hi Hesus chin kapitan ja inali na hi, “Aa, umanamut a. Ti ma-apja hini empfokham khapo ay ni pammattim.” Ja emmat, an unot ay chuy ja temmenong chin takhala na an napecchoy.

Chin nangpatengngan Hesus hachi cho-or an mumpunchokhoh an tatakuh

14 Immuy cha Hesus hichi pfalay cha Peter an adalana. Ja tinnig na chin pfupfai an ammod ni ahagwan Peter an numpepekhang, ti mapfi-ah han potang na. 15 Penchon Hesus ja na-aan gwot chin potang na. Amat hichi ja pfimmangon hitay pfupfai ja enhakhanaana cha Hesus hi anun cha. 16 Unot nahilip ja in-uy cha ay Hesus hachi cho-or an tatakuh an nun-ahu'lungan hi napukhit an ispiritu. Ja un ammuna chin aton Hesus an munhapit hon nun-a-akak hachi napukhit an ispiritu. Ja nun-epatenong na an amin hachi mumpunchokhoh.

Napuwo' chin papor an nunlukhanan hachi adalan

17 Ay tay an enat na ja
nipa-annung chin inalin profeta
Isaiah hi nangarjana hi,
“Hena’pfatana hana likhat ja
chokhoh ta-o ta tomenong ta-o.”

Achi nalaka chi mi'-unud ay Hesus

18 Khapo hachi cho-or an
tatakuh an khun malimali-ub ay
Hesus ja inali na hachi disipolo
na ta mumpfalangay cha ta gway
aton cha an umuy hichi
chammang ni baybay. 19 Agkhuy
cha pay nakak ja gwa han
mehtolon chi urchin Moses an
immuy ay hija ja inali na hi,
“Rabbi, mimitnucha' ay he-a an
amin hi omajam.” 20 Tempfar
Hesus ja inali na hi, “Un chah
angkhiloh, ti ha-in an
Na-ilangitan an Takhu ja ma-id
nunhitugwa' hi khun u alo-an, an
uchu'chuna agkhu ni' hay hana
amunin ti gway hogong hi
humigpan cha, ja hay hana

hagwiti ti gway hapang hi
pumpattu-an cha.” 21 Ja immuy
khu han oha an disipolo na, ja
inali na hi, “Apo, mi’jaliya' koma
ay he-a muti unchani mah ta
umanamota' pay ta uja' ilupfu' hi
ama.” 22 Muti inalin Hesus ay
hija hi, “Achi ti tan enajakha'
he-a ta mitnud a ay ha-in, ti hay
hana agkhuy namati chi
manikhaw hay hana i-ipfpa cha
an natoy.”

Chin nangpata'chukhan Hesus han puwo'

23 Amat hichi ja nunlukhan
hi Hesus chin pfalangay ja
nitalinud khu hachi disipolo
na. 24 Empacheh cha ta umuy
cha ad Gadara ja
himpfumagkha ja gwacha han
mapfi-ah an puwo'.
Nuntepja'-ong chin chanum ja
nittugwan chin pfalangay ja
gwa an munlinong. Hi Hesus

ayya ja gwa an nanallo'.
25 Immuy hachi disipolo na ja pfinangon cha hi Hesus. Ja inali cha hi, "Apo, tulungan cha'mi! Ti tayya an marteng ta-o!" **26** Enelan Hesus ja inali na hi, "Anagkha ta toma-ot aju? Un kayku it-ittang hini pammati ju!" Lemmeggwat ja inhingar na chin puwo' ja chin chanum an khun muntipja'-ong. Khemmenong cha ja munnaud an malenong. **27** Nanor hachi tataku an nannig ja khun cha allon hi, "Ngachah chi atakhuwan tay an takhu? Anong un puwo' ja chanum ja unuchon cha hini allona!"

**Chin nangpakan Hesus hachi
napukhit an ispiritu an
nun-eho'long chin chugwa an
lala-e**

28 Emmatam cha Hesus hichi chammangna, an pfuglay hachi eGadara. Ja chinitum na han chugwa an linala-e an narpu cha hichi lijang an lupfu' ja nun-ahu'lungan cha hi napukhit an ispiritu. Hay hachi chugwa an linala-e ja munnaud an mun-apfungot cha hotti ma-id aton chi takhu an maloh ay ni agawwachaan cha. **29** Ja ini'gwap cha an nangali hi, "He-a an Empfalay Apo Jos! Ngachah ni atom ay cha'mi? Un a chah immali an mamalikhat ay cha'mi an un agkhuy pay nachakngan hini timpo na?" **30** Ja cho-or hachi apfapfupfapfuy an nenebtaw ay chuy agawwachaan cha an

khun cha munhu-oy. **31** Ja numpakpaka-ahi hachi napukhit an ispiritu an inali cha ay Hesus hi, "Nu pakakon cha'mi, ja un ami mah ni' meho'long hachi pfapfuy." **32** Ja inalin Hesus hi, "Umuy aju!" Hotti nun-a-akak hachi napukhit an ispiritu ay cha chuy chugwa an linala-e ja i cha nun-eho'long hachi apfapfupfapfuy. Ja nungkhakhayyat hachi pfapfuy an nunchayyu ja nun-ilipaw cha ay chuy baybay ja nun-arteng cha. **33** Hachi khun mumpfantay hachi pfapfuy ja nungkhakhayyat cha an nakak. Ja immuy cha hichi pfuglay an i nangpa-innila an amin chin tinnig cha an na-at hachi nahuhu'lungan an linala-e ja hachi pfapfuy. **34** Hotti napfu-ar hachi tataku an i nanittum ay Hesus. Un chaot tinnig hi Hesus ja numpakpaka-ahi hachi tataku an nangali hi makak hija ay nuy pfuglay cha.

**Chin nangpatengngan Hesus han
napecchoy an lala-e**

9 **1** Amat hichi ja nunlukhan cha Hesus chin pfalangay ta pfumad-ang cha an umuy ad Capernaum an pfuglay na. **2** Ja gwah chi han napecchoy an lala-e an impfapfalalhong cha an in-uy ay Hesus. Na-ormana chin pammati cha ja inali na ay chuy napecchoy hi, "Achi a madanakhan, akhi', ti napakawan hana pfahor mu."

3 Ja gwa hichi hana uchumna an memehtolon chi urchin Moses an khun cha allon hi, “Anagkha agkhu ni’ hitay an takhu an ipadchung na hichuy achor na ay Apo Jos, an allona hi un pomakawan hi pfahor.” 4 Anilan Jesus chin khun cha nomnomnomon ja inali na ay chicha hi, “Anagkha ta amat hina hini nomnom ju an napukhit?” 5 Ma-id olog chi takhu an mamakawan hi pfahor ja ma-id khu olog cha an mangpatenong hi chokhoh.ⁿ 6 Muti ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja epatenong u hitay an napecchoy ta panginnilaan ju an gwacha khu chi apfalina’ heto lota an mamakawan hi pfahor.” Ja inali na chin napecchoy hi, “Pfumangon a ja impi-ug mu hinuy pfalahhong mu ja immanamut a.” 7 Ja natantanna’chug chin napecchoy ja immanamut. 8 Unagkhu tinnig hachi atakhutakhu chin na-at ja nang-entata-ot cha, ja khun cha dayawon hi Apo Jos an nangchat hi amat hina an apfalinan ay niohan takhu.

Chin nangajakhan Jesus ay Matthew

9 Empacheh Jesus ja gwa an khun umuy ja tinnig na han lala-e an hay ngachana ja hi

Matthew. Oha hija an khun munhenger hi pakha an inu-umpfun hichin opihhina na. Ja inalin Jesus ay hija hi, “Umali a ta mitnud a ay ha-in.” Amat hichi ja nitnud hi Matthew ay Jesus.

10 Ja gwa han namenghan an i nangan hi Jesus ja hachi disipolo na hichi pfalay cha Matthew. Ja ne'-orpfung hachi cho-or an khun munhenger hi pakha ja hachi uchumna an allon cha an napfahulan an tataku an i ni-ib-ipfun ay cha Jesus ja cha chuy disipolo na. 11 Tinnig hachi Farisee ja inali cha hachi disipolon Jesus hi, “Anagkha mah hitay mehtolo ju ta me'-orpfung hay hachi khun munhenger hi pakha ja hachi uchumna an nun-apfahulan?” 12 Unot chengngor Jesus hitay inali cha ja tempfar na ja inali na ay chicha hi, “Hana gway chokhoh na chi munhapor hi choktor an pfu-un hini ma-id chokhoh na. 13 Annilaon ju koma hini podhon Apo Jos an hapiton ay tay impatula’ na hi nangarjana hi, ‘Hay aton ju an munnignikha hi papadchung ju ja napfarpfalor ay ha-in mu hini pangdatunan ju hi animar.’^o Ti immalija’ an tomolong hana napfahulan ta

ⁿ 9:5 Hay pammatin chin Hudju ja hi Apo Jos ja angkhay chi gway apfalinana an mamakawan hi pfahor ja an mangpatenong hi chokhoh.

^o 9:13 Hosea 6:6

chu'khon cha hana pfahor cha
an pfu-un hana mangali hi
ma-id pfahor cha."

**Chin agkhuy ni'-ayunalan hachi
disipolon Hesus**

14 Gwacha hana disipolon John Bautista an immuy ay Hesus ja inali cha hi, "Cha'mi ayya ja khun ami mun-ayunar ja amat hina khu hachi Farisee. Hotti anagkha ta hato disipolom ja achi cha mi'-ayunar?"

15 Tempfar Hesus ja inali na hi, "Nu khulat ta gway mungkasar ja un ju chah allon hi umayyong hay hana na-ila nu gawwacha pay hini mungkasar? Achi mit mapfalin. Muti umali han arkhaw an ekak cha hini lala-e an nungkasar ja hijay pun-ayunalan cha. Hotti gawwachaa' ayya ja achi pay mun-ayunar hato disipolo'."

16 Ja nun-arig hi Hesus ja inali na hi, "Ma-id manger-ob hi pfakhu an pfinacha ay ni nachochonot an lopfong. Ti nu amat hetoy atona hot mun-ohon hini pfakhu an ner-ob ja inatona hini nachochonot hot omom-omod an mapfingit. **17** Ma-id khu mangitto hi pa'-arpoh an chanum chi ubas ay ni na-usar an lalat an khun pittugwan hi ma-inum. Ti nu amat hetoy atona hot mapfughi hini lalat, ja metapar hini chanum chi ubas ja mapa'-i khu hini lalat. Hini ayya pa'-arpoh an chanum chi ubas ja mitto ay ni pfakhu an lalat ta meha'pfa."

**Chin nanakuwan Hesus han
empfalay chi ap-apo ja chin
nangpatengngana han pfupfai**

18 Gwa an khun munhapit hi Hesus ja immuy han oha an ap-apo an i nunheppe ay hija. Ja inali na hi, "Mi'jali a adni' hi pfalay mi, ti unot pa'-atoy han empfalay u an pfupfai, ta ho'-om hija ta tumakhu." **19** Amat hichi ja nitnud hi Hesus ja hachi disipolo na. **20** Ja gwa hanohan pfupfai an khun mangunud ay chicha an hay chokhoh na ja achi maymajat han chala an khun pfumutay ay hija hi himpolo ta chugwa hi tagwon. Immuy ay chuy negpong chin khatud Hesus ja hene'khad na hini khalampfay ni lopfong na. **21** Ti hay gwa hi nomnom na ja un ammunna hi una he'khachon chin lopfong Hesus hot tomenong hija.

22 Nunligkhol hi Hesus ja tinnig na chin pfupfai, ja inali na hi, "Achi a madanakhan, hiton akhi', ti khapo ay ni pammatim ja temmenong a." Ja emmat an temmenong gwot hija.

23 Un chaagkhu emmatam chin pfalay chin ap-apo ja tinnig Hesus hachi atakhutakhu an khun cha mahanal'a' an umiha, ja hachi uchumna an khun manongngali. **24** Ja inali na hi, "Makak aju adchiya, ti agkhuy natoy hichuy an unga an un nanallo'." Muti kenekejan cha hitay inali na. **25** Impapfutay Hesus hachi tatakhu an nakhagong ja himmikhop. Ja inugnana chin ngamoy chuy

unga ja pfimmangon. 26 Ja nunchongor hitay an enat na hachi apfuglapfuglay.

Chin nangpatengngan Hesus han chugwa an napfulaw ja han nakalud

27 Gwa an empacheh cha Hesus ja khun mangumangunud han chugwa an napfulaw. Ja ini'gwap cha an nangali hi, "Apo an holag Ari David, ka-ahiyan cha'mi adni'." 28 Unot himmikhop hi Hesus ay chuy nunhihittugwana ja immuy hachi napfulaw ja inalin Hesus ay chicha hi, "Mamati aju chah an gway apfalina' an mangakhahan ay cha'ju?" Tempfar cha ja inali cha hi, "Aa, Apo, mamati ami." 29 Amat hichi ja hen-an Hesus chin mata cha ja inali na hi, "Hot ma-at hinuy pinati ju." 30 Ja mitikhaw gwot chin mata cha. Ja na'na'-allon Hesus ay chicha hi, "Tikhan ju ta ma-id i ju pangar-arjan ay tay an na-at." 31 Muti agkhuy cha inunud hitay inali na, ti un chaagku ay nun-ipa-innila hitay enat Hesus hi apfuglapfuglay.

32 Gwa an epacheh cha chuy chugwa an na-akhahan ja in-uy cha khu han lala-e an nakalud khapo ta nahuhu'lungan hi napukhit an ispiritu. 33 Empakak Hesus chin napukhit an ispiritu ja himmapit chin lala-e. Ja nanor chin atakhutakhu an nakhagong ja khun cha allon hi, "Ma-id tintinnig ta-o hi mipadchung ay tay heto ad Israel." 34 Muti inalin hachi Farisee hi, "Un kayku

hini ap-apon chi nun-apukhit an ispiritu chi nangchat ay hija ay ni apfalinana an khun mangpakk hana napukhit an ispiritu."

Un tortollo hana khun mi'tamu ay ni tamun Apo Jos

35 Khun munlawlaw hi Hesus an amin hana pfarju ja pfuglay an khun muntudtuchu hay hana sinagoga. Engkasaba na hini Ebanghelyo an mangpa-innila ay ni umali an Pun-ap-apugwan Apo Jos. Ja khuna epatenong an amin chi chokhoh ja likhat cha.

36 Unaagkhu tinnig hachi tataku an nakhagong ja na-apja chin nignikha na. Ti amat cha hi karnero an maliglikhatan ja naka'ka-ahi khapo ta ma-id mangpuno' ay chicha. 37 Ja inali na hachi disipolo na hi, "Cho-or hana mabto' muti un aju tortollo an mumpfoto', ti cho-or hana tataku an nehahagkhana an matuchugwan muti tan un aju tortollo an umuy muntuchu.

38 Hotti ekalalag ju ay Ama an khun mangpagpong hi mumpfoto' ta honakhona hana umuy mumpfoto'."

Chin nannakhan Hesus chin himpolo ta chugwa an apostol na

10 1 Enajakhan Hesus chin himpolo ta chugwa an adalana ja inchatana chicha hi apfalinan an mangpakk hi napukhit an ispiritu an khun meho'long. Inchat na khu hay apfalinan cha an mangpatenong an amin hi chokhoh. 2 Ja hay

hato chi ngachan hay hachi himpolo ta chugwa an ngnadinana hi apostol. Chin nahhun ja hi Simon an nangadnan hi Peter, ja hi Andrew an akhi na, ja hi James an empfalay Zebedee, ja hi John an akhi na, ³ ja hi Philip, ja hi Bartolomew, ja hi Tomas, ja hi Matthew an chin khun munhenger hi pakha, ja hi James an empfalay Alfeus, ja hi Tadeus, ⁴ ja hi Simon an oha an Zealot, ja hi Judas Iskariot an hijay mangngina ay Hesus. ⁵ Hennag Hesus hay hato himpolo ta chugwa ja hijah tay chi imbilina an inali na ay chicha hi, “Achi aju umuy hana pfuglay chi Hentil ja achi aju khu umuy hana pfuglay chi Samaritan. ⁶ Hay pahhunon ju gwot ni' an omajan ja hana gwachaan hachi holag Israel an amat cha hi karnero an na-utaw. ⁷ An amin chi omajan ju ja mangaskasaba aju ja allon ju hi, ‘Achi mapfajag hot machakngan hini Pun-ap-apugwan Apo Jos hi tatakuh.’ ⁸ Epatenong ju hana mumpunchokhoh, ja tinakhu ju hana natoy ja akhahan ju khu hana na-unit, ja pun-epakak ju hana napukhit an ispiritu an nun-eho'long. Ja achi aju mumpapfajad, ti agkhuy ju pfinajachan hitay apfalinan an nichat ay cha'ju. ⁹ Achi aju

mun-ochon hi piyu, ¹⁰ ja hape-eng. Achi aju mun-ochon hi hay pun-orkhan ju ja hay hapato ja hay pfunguhan. Ti an amin hana muntamu ja kalintikhan cha an omagwat hana mahapor cha ay ni takhu an pi'tamuwan cha.

¹¹ Nu omatam aju ay niohan pfuglay ja tikhan ju hay takhu an mamhod an mangajakhan ay cha'ju, ja me'heto aju ay hija ingkhana hi akakan ju ay nuy an pfuglay. ¹² Nu humikhop aju ay ni pfalay ja allon ju hi, ‘Pomhod hini pi'takhuwan ju an nunheto ay tay an pfalay.’ ¹³ Ja nu hini nunheto ay ni pummangiliyan ju ja apfuluton cha hitay allon ju hot pomhod cha. Muti achi cha ayya apfuluton hot mumpfangngad hini bindisyon ay cha'ju. ¹⁴ Ja nu khulat ta hana tatakuh ay nuy an pfuglay ja achi cha'ju podhon an mangiliyon ja achi cha engkor hini itudtuchu ju, ja pumpu'pu-an ju hay chapor an nep-ot ay ni chapan ju hi akakan ju ay nuy an pfalay wenne pfuglay. ^P ¹⁵ Umannung hitay allo' ay cha'ju an umali ayya hini arkhaw an Panugijan Apo Jos hi tatakuh, ja machamchamot hini dusan hana tatakuh ay nuy an pfuglay mu hachi tatakuh ad Sodom ja Gomorah an khenhob Apo Jos chin timpon Abraham.

^P **10:14** Aton cha hitay ta panginnilaan an taynan cha hana tatakuh ay chuy an pfuglay ta un cha ikhad, ja hugijon Apo Jos chicha khapo hi achi cha pammatiyan ay ni hapit na.

16 Tan pfaalo' cha'ju an amat hi na'na-un nud an karnero an umuy hana achaan chi tataku an amat hi mun-apfungot an khenger. Hotti manomnom ja ma'ma-ulloy aju koma.

17 Tikhagwun ju, ti gwacha mangkay hana tataku an pfumuhur ay cha'ju. Ijuy cha'ju hana hugi ta echalom cha'ju, ja ipahuplit cha'ju hichi sinagoga.
18 Ja ijuy cha'ju hana gobernador ja ar-ari khapo hi immunuchan ju ay ha-in. Ja hinuy chi timpo an puntihtikhuwan ju ay chicha ja hana Hentil ay ni hapit u.

19 Nu echalom cha'ju ja achi aju madanakhan hi hay allon ju an ehongpfat ju ay chicha. Ti ay nuy an timpo an humanguwan ju ja ituchun Apo Jos hay ehongpfat ju. **20** Ti pfu-un cha'ju ja angkhay chi munhapit, an hini Espiritun Apo Jos chi mangchalan ay cha'ju. **21-22** Ay nuy an timpo ja pfuhulon cha'ju an amin hi tataku khapo ay ni nangunuchan ju ay ha-in. Hana uchumna ja anong un hana a-akhi cha ja epfaag cha hana ap-apo ta patajon cha. Amat khu hina chi aton ni oha an ammod hay empfalay na. Ja hana ungunga, chu'khon cha hana a-ammod cha ja empapatoy cha chicha. Muti hana mangedpor hay hato ingkhanah atajan cha an achi cha epfot hini pammati cha, ja mi'takhu cha. **23** Nu palikhaton cha'ju ay ni oha an pfuglay ja lomajaw aju ta umuy aju ay ni oha. Umannung hitay allo', an achi ju pacha'puhon an

lawlagwon an amin hana apfuglapfuglay ad Israel hot umali hini arkhaw an pumpfangngacha' an Na-ilangitan an Takhu."

24 Ja inalin khu Hesus hi, "Hini mun-ad-achar ja achi nangatngato mu hini mehtolo na. Ja hini takhala ja achi napfagpfagto mu hini apo na.

25 Hotti nu ma-apfoholan hini mehtolo, ja nomnomon ni khun mitudtuchugwan an anong un hija ja ma-apfoholan khu. Ja amat khu ay ni himpfut, an ma-apfoholan nu ma-apfoholan hini apo na. Ja ay ha-in an apo ju, ja tayya an ma-apfoholana', ti nan allon cha hi un ha-in hi Beelzebul an ap-apon chi napukhit an ispiritu. Hotti achi mehalla an omom-omod an pfuhulon cha'ju an tataku".

26 Hotti achi aju toma-ot ay chicha. Ti an amin hana ilili'-ud cha an aton an achi ma-innila ad uwani muti gwa han arkhaw an ma-innila chamchama. **27** Hotti nu amat heto ja an amin hana inali' ay cha'ju ad uwani an immi'-igway ta-o, ja epagngor jun to hi achaan chi tataku. Ad uwani ja i-am-amu heto unig muti i'gwap jun to hichi pfutayna. **28** Ja achi aju toma-ot hay hana umali an mamatoy ay ni anchor ju, ti ma-id olog cha an mamatoy ay ni lennagwa ju. Eta-ot juwot ni' hi Apo Jos an gway apfalinana an mama'-i ay ni anchor ja lennagwa hichi impferno. **29** Anila ju an anong un hini chugwa an pfucheng an

mahalape, ja ma-id oh-ohha hi makhah ay tay lota nu achi apfuluton Jos Ama. ³⁰ Ja anong un hay hana pfuu' ju ja pfinibpfilang na. ³¹ Hotti achi aju toma-ot, ti napfarpfalor aju mu hay hana cho-or an pfucheng. ³² An amin hana achi mangpfa-in an mangpa-innila hi nidchuman cha ay ha-in, ja achi' khu ipfa-in chicha an ipa-innila hichi gwachaan Ama ad langit. ³³ Muti hay hana mangpfa-in ay ha-in hi hangon hana tataku, ipfa-in u khu chicha hichi gwachaan Ama ad langit.

³⁴ Un chah khemhon ju un hay apanuhan ju chi immaliya' heto lota? Achi amat heto, ti hitay immaliya' ja mangchat hi punchichinnu'-ukhan ju. ³⁵ Khapo ay ha-in ja chu'khon ni lala-e hinuy ammod na an lala-e, ja chu'khon ni pfupfai hinuy ammod na an pfupfai, ja chu'khon ni na-apo an pfupfai hini ammod ni ahagwa na. ³⁶ Hana pfuhur ni ohan takhu an namati ja hana a-akhi na. ³⁷ Hini ayya takhu an ot-ottong chi pamhod na ay ni ammod na wenne empfalay na mu hini pamhod na ay ha-in ja achi' ipfilang hi takhu'. ³⁸ Ja achi' ipfilang hi takhu' hini achi mami-ug ay ni kros na ta unuchona'.^q ³⁹ Ti hini ayya takhu an mangpa-ennongan ay ni

pi'takhuwana heto lota ja angkhay, ja achi mi'takhu ay Apo Jos. Muti hini takhu an man-ug ay ni pi'takhuwana heto lota khapo hi pangunuchana ay ha-in, ja mi'takhu ay Apo Jos hi ma-id chi pogpogna.

⁴⁰ Hini mangakhamid ay cha'ju ja inakhamicha' khu. Ja hini mangakhamid ay ha-in ja inakhamid na hi Ama an nannag ay ha-in. ⁴¹ Hini mangakhamid ay ni profetan Apo Jos khapo ta profeta ja michatan hi lagpfu an hiihya ay ni lagpfun chi ohan profeta. Ja hini mangakhamid ay ni magpong an takhu khapo ta magpong ja michat ay hija hini lagpfun chi oha an magpong an takhu. ⁴² Ja allo' ay cha'ju an hini takhu an tomolong hi oha an nabnababba an namati khapo hi pangunuchana ay ha-in, anong un himpfahpfahhu hi chanum chi ichat na hi inumona, ja gwachay linagpfu na ay nuy an enat na."

**Chin inalin Hesus hachi hennag
John Bautista**

11 ¹ Napfalin hitay nuntukhunan Hesus hachi himpolo ta chugwa an adalana ja empacheh na an umuy muntudtuchu ja mangaskasaba hachi apfuglapfuglay chi Hudju. ² Ay chuy an timpo ja nipfabpfalud hi John Bautista ja chengnor na

^q **10:38 mami-ug ay ni kros na:** hay podhana an hapiton ja hodlona hana likhat an umali khapoh pangunuchana ay Hesus anong un hijay chumalat hi i na atajan.

chin khun at-aton Hesu Kristo. Hotti hennag na hana disipolo na 3 an umuy ay Jesus an i mangpfokha hu-un hija chah hini inalin John an hennag Apo Jos an hahadchon cha, wenco hay oha. 4 Enhanhan cha ay Jesus ja tempfar na ja inali na ay chicha hi, "Mumpfangngad aju ta allon ju ay John hay hato tinnig ju ja chengngor ju. 5 Allon ju chi tinnig mi an hana napfulaw ja tumikhaw cha, hana napecchoy ja chumalan cha, hana na-unit ja temmenong cha, hana napo-it ja chomngor cha, ja hana nun-atoy ja timmakhu cha. Ja khun mekasaba hini maphod an Hapit Apo Jos hana napubli. 6 Ja allon ju khu chi madmachennor hini takhu an achi munhalinchugwa hini nomnom na ay ha-in."

7 Amat hichi ja empacheh chin disipolon John an nakak ja inalin Jesus hini oma'-atan John ay cha chuy atakhutakhu. Inali na hi, "Chin immajan ju ay John hichi let-ang ja ngay nenomnom ju hi i ju tikhan? Unchah hay potaar an khun mumpfiwpiwwapfiw? Pfu-un.

8 Hot ngachah mah chi i ju tinnig? Un aju chah immuy ta tikhan ju hay takhu an maphod chi lopfong na? Pfu-un khuh ni', ti hana ayya khun munlopfong hi maphod ja hay pfalay chi ari chi punhihittugwan cha. 9 Hotti ngachah tugwali chi i ju tinnig? Hay profetan Apo Jos? Aa, ja

allo' ay cha'ju an napfagpfagto pay hija mu hana uchumna an profeta. 10 Ti hi John hini nitulungan ni nitula' an Hapit Apo Jos hi nangarjana hi, 'Tayya an honakho' hitay mangpangpanggullu ja un he-a ta ehakhana na hini agwum.' ^r 11 Ja inalin khu Jesus hi, "Umannung hitay allo' ay cha'ju an hi John Bautista hini napfagpfagto an amin hi hay takhu heto lota. Muti napfagpfagto pay hini nabnababba an takhu an nidchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos hi tatakuh. 12 Nete-a chin immaliyan John ja ingkhana ad uwani ja cho-or hachi mungkhikhihihu an mun-e-egkhad an midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos.

13 Hini oma'-atan chuy Pun-ap-apugwana ja intuchun hachi profetan Apo Jos ja chin Urchin Moses ingkhanah immaliyan John Bautista. 14 Ja na-awatan ju koma an hi John hinuy nipadtu an Elijah an umali. 15 Hotti pa-ennongan ju an munchongor ay tay allo'.

16 Allo' ay cha'ju hini e'-e'nongan ju an tatakuh ad uwani an timpo, an me'me'nong aju hana ung-ungungnga an um-umpfun hinun palaha an munlewlegwa muti ma-id mapto' hi podhon cha. Ti i'gwap hana uchumna an allon cha ay ni khun cha pe'lewlegwa hi,

^r 11:10 Malachi 3:1

17 ‘Nanongngali ami muti agkhuy aju temmajaw. Ja emmepfer ami muti agkhuy aju ni’kila.’ **18** An amat ay cha’ju an ma-id mapto’ hi podhon ju. Ti immali hi John Bautista ja khun mun-ayunar ja achi umin-inum hi pfajah, ja allon ju hi un mun-angaw. **19** Ja tan immaliya’ an Na-ilangitan an Takhu, ja khuna’ me'-orpfong an me'-an, ja nuja an pahigwona’ an khun ju allon hi, ‘Tikhan ju akay ni’ hitay an takhu an nahopo ja khun mapfutong. Ja ni’khayyum khu hana khun munhenger hi pakha ja hana uchumna an nun-apfahulan an tataku!’ Hotti tayya an pahigwon cha’mi an chugwa. Muti nomnomon ju hitay, an hini aphod ja kinala-eng Apo Jos ja matikhaw ay ni pi’takhuwan hay hana nangapfulut ay ni itudtuchu mi ay John.”

Hini dusan hana tataku an agkhuy namati ay Hesus

20 Nunhapit khu hi Hesus ja pinahiw na hana tataku an gwa ay cha chuy pfuglay an nangatana hachi otong an milagro ti agkhuy cha chamchama chin-ug hana pfahor cha. **21** Ja inali na hi, “Ka-ahi cha hay hana eKorazin ja eBetsaida! Nu na-at ad Tiro ja ad Sidon hachi otong an milagro an enat u ay chuy pfuglay cha, hot gwa agkhu ni’ an napfajag an nunlopfong cha hi kamma ja inlipfu chay chapor ay ni ulu cha an pangpatikhagwan chay

nan-ukhan cha hi pfahor cha. **22** Allo’ ay cha’ju hi, umali ayya hini arkaw an Panugijan Apo Jos an amin hi tataku, ja machamchamot hini dusan hana eKorazin ja eBetsaida mu hay hana eTiro ja hana eSidon. Ti hay hato an eKorazin ja eBetsaida ja khun cha tikhan hay hato milagro ja achi cha chamchama chu’khon hana pfahor cha. **23** Ja hay hana eKapernaum, khemhon chaot un cha ma-ar-ali an napfagpfagto. Muti pfu-un an chicha chi umuy ad chalom. Ti nu na-at ad Sodom hachi otong an milagro an enat u ay nuy pfuglay cha hot chidchin-ug agkhu ni’ hachi eSodom hana pfahor cha hot agkhuy koma khenhob Apo Jos chin pfuglay cha ta gawwacha ingkhana ad ugwan. **24** Allo’ ay cha’ju hi, umali ayya hini arkaw an Panugijan Apo Jos hana tataku, ja machamchamot hini dusan hana tataku ad Capernaum mu hay hachi tataku ad Sodom an khenhob Apo Jos chin timpon Abraham.” **25** Emmopoh hitay an inalin Hesus ja nungkalalag an inali na hi, “Ama, munyamana’ ay he-a an Ap-apo hina ad langit ja heto lota, ta agkhuy mu impa-innila hay hato hana tataku an mangali an manomnom an cho-or chi achar cha, ta hay hana ma-id achar na chi nangpa-innilaam. **26** Maphod hitay, Ama, ti hijah tay hini penhod mu.” **27** Inalin khu Hesus hachi tataku hi, “Impulang Ama

an amin ay ha-in ta ha-in chi mangpagpong. Ma-id chi uchumnah nanginnila hi oma'-ata' nu pfu-un hi Ama ja angkhay. Amat hina khu ay Ama an ma-id chi hay nanginnila hi oma'-atana nu pfu-un ha-in an Empfalay na ja hana podho' an pangpa-innilaan ay hija.

28 Umali aju an amin ay ha-in, cha'ju an machachamtan ja maliglikhatan.^s Ehchor ju an amin ay ha-in hot ha-in chi mangchat hi pun-ar-alenagwaan ju. **29** Unuchon ju hana tukhun u ja mumpatuchu aju ay ha-in, ti ma-oloja' ja napakumbaba, hot mun-ar-alenagwa aju. **30** Ti hana tukhun u ja achi nalikhat hi unuchon an achi pumalikhat."

Hay amatan chi ngilin an Hapfachu

12 ¹ Unot achi mapfajag ja enenggwan cha Hesus han natamman hi trigo. Ja netongor ja Hapfachu an ngilin

Trigo

chi Hudju. Hemmenaang hachi disipolo na an ninitnud ay hija ja ente-a cha an pfumangkhi hachi trigo ta anun cha. **2** Gwacha hachi Farisee an nannig ja inali chaot ay Hesus hi, "Tikham akay ni' hay hato disipolom an khun cha mun-utim. Ja un chah pfu-un tamu chi mun-utim an pa'-iyona hini urchin ta-o, an paniyaw chi muntamu ti ngilin?" **3** Tempfar Hesus ja inali na hi, "Un ju chah agkhuy pfinaha chin enat chin apo ta-o an hi Ari David ja chin numpun-ipfpa na hi i cha hemmenaangan, **4** an himmikhop hi David hichin pfalay Apo Jos ja enala na chin tenapay an netpfar ay Apo Jos, ja inana ja inchatana khu chin numpun-ipfpa na. Ja paniyaw chi mangan ay ni netpfar an tenapay, ti hana papachi chi mangan ja angkhay. Ja ma-id inalin Apo Jos hi un pfahor hitay enat cha. **5** Ja pfinaha ju mit khu ay ni urchin Moses hini aton chi pachi, an khun cha muntamu hichi Templo hi nun Hapfachu an ngilin, ja pfu-un pfahor hitay khun cha aton. **6** Allo' ay cha'ju an gwacha ad ugwani an mimidchum ay cha'ju hini napfagpfagto mu hini Templo. **7** Allon ni Hapit Apo Jos hi, 'Hini aton ju an munnignikha hi papadchung ju an tataku chi napfarpfalor ay ha-in mu hini pangdatunan ju hi animar.'^t Nu

^s **11:28** Hay hato allon Hesus an machamot ja hija hana cho-or an apfig ja urchin chi Hudju an ipapilit cha an unuchon chi takhu.

^t **12:7** Hosea 6:6

na-awatan ju hitay hot achi ju koma papfaholon hana ma-id pfahor na.” 8 Ja en-ang-angonoh Hesus an nangali hi, “Ha-in an Na-ilangitan an Takhu chi mangali nu ngay paniyaw ay ni arkhaw chi ngilin.”

Chin nangpatengngan Hesus han lala-e hi Hapfachu an ngilin

9 Ato'togna chin agawwachaan cha hichi pajaw ja immuy cha Hesus hichi sinagoga. 10 Ja gwa hichi han lala-e an napecchoy chin oha an ngamoy na. Ja khun hempfogpfokhon hana tataku ay Hesus hi, “Mapfalin chah ay ni urchin Moses chi mangpatenong hi munchokhoh hi timpon chi ngilin?” Ja henehemmon cha hay pehallaan ni pampfar Hesus ta gway ipapfahor cha ay hija. 11 Muti tempfar Hesus ja inali na hi, “Nu khulat ta gway oha hi karnero ju an na-ubhung hi pfito hi arkhaw chi ngilin, ja un ju chah achi i inaton khapo ta ngilin? 12 Ja munnaud an napfarpfolor hini takhu mu hay karnero. Hotti achi puma'-i ay ni urchin hini pangatan hi maphod anong un arkhaw chi ngilin.” 13 Ja inalin Hesus ay chuy napecchoy hi, “U'jachom hini ngamoy mu.” Unaot inu'jad ja numpfangngad mahpay an mechon chin

ngamoy na ja ni'padchung chin oha. 14 Amat hichi ja nakak hachi Farisee ja i cha nunhahappitanan nu ngay aton cha an mamatox ay Hesus.

Hini pfaar Apo Jos an pinili na

15 Inannilan Hesus hitay khun hahapiton hachi Farisee ja nakak ay chuy an pfuglay. Cho-or hachi ninitnud ay hija ja empatenong na an amin hachi gway chokhoh na. 16 Ja inali na ay chicha ta ma-id i cha pangar-allan ay ni nitakhuwana. 17 Inali na hitay ta ipa-annung na chin intula' profeta Isaiah chin nangarjana hi,

18 “Tayya hitay pfaar u an pinili’.

Hijay podpodho' ja munchenola' ay hija.
Honakho' hitay Espiritu' ta munheto ay hija
Ja ipa-innila na hini ato' an manugwi hi tataku.

19 Ja achi me'hohongnger ja achi mun-ugwap,
Ja achi mango-otong an munhapit hichi kurha.

20 Achi na punhopi' hini nahpa' an hepeng,
Ja achi na odpon hini mamadchop an panor.^u
Amat heto chi atona ingkhana hi mangapfak hini magpong an planon Apo Jos,

^u 12:20 Hini podhon tay texto an hapiton ja hi Hesus ja achi na te-a-an hana mamagkhah hi pammati na ta una gwot tulungan chicha.

21 ja hijay pangecholan an amin chi tataku."

**Narpu ay Apo Jos hini apfalinan
Hesus an pfu-un hi Satanas**

22 Gwa han in-uy cha ay Hesus an lala-e an napfulaw ja nakalud khapo ta nahuhu'lungan hi napukhit an ispiritu. Empakak Hesus chin napukhit an ispiritu ja himmapit chin nakalud ja mitikhaw chin mata na. **23** Ja nanor hachi tataku an nannig ay tay an na-at. Khun cha allon hi, "Ma-id mapto' nu hitay hini Mamahhod an holag Ari David?" **24** Muti unagkhu chengngor hachi Farisee hitay inalin hachi tataku ja inali cha hi, "Un kaykhu hi Beelzebub an ap-apon chi nun-apukhit an ispiritu hini nangchat ay hija ay ni apfalinana an khun mangpakak hana napukhit an ispiritu." **25** Ani'-ilan Hesus chin khun cha nomnomon ja inali na ay chicha hi, "Nu khulat ta hana tataku ay ni oha an himpangili ja ma-a-aggwa cha ta un chicha khu hon numpapattoy cha, hot un lo'tatna hot mapa'-i hinuy an himpangili. Amat hina khu nu itannong hana hen-a-amma hon numpapattoy cha, hot un lo'tatna hot mapa'-i cha khu. **26** Oma'-at hina khu nu hi Beelzebub an hi Satanas chi mangpakak hi napukhit an ispiritu. Nu amat heto hot un mah hi Satanas hon ne'patoy khu hay hana in-inupfor na. Ja khulat ta amat heto chi i na amatan hot un hija hon pina'-i na khu hini pun-ap-apugwana. **27** Allon ju hi

un narpu ay Beelzebub hitay apfalina' an mangpakak hi napukhit an ispiritu. Ja gwacha khu hana padchung ju an Hudju an khun mangpakak hi napukhit an ispiritu. Hot un ju chah allon un narpu ay Beelzebub hini apfalinan cha? Hotti tayya an hay hato padchung ju chamchama an Hudju chi muntihtikhu an nehahalla hini khun ju nomnomomon ay ha-in. **28** Ay ha-in ja inchat ni Espiritun Apo Jos hini apfalin' an mangpakak hi napukhit an ispiritu, ja hay hato chi panginnilaan ju an nete-a hini pun-ap-apugwan Apo Jos ay tay lota.

29 Hi Satanas ja amat ay ni mapfi-ah an takhu an mumpfantay ay ni pfalay na. Nu khulat ta gway mamhod an mangakaw ay ni khina-u na ja ma-id olog na. Khahin un kha-utan hinuy mapfi-ah an takhu ja un ma-ala hana khina-u na. **30** Hana takhu an achi midchum ay ha-in ja chicha hini pfomopfohhor ay ha-in. Ja hay hana achi tomolong an mangajakhan hana tataku an mi'-unud ay ha-in ja chicha hana mangaapfor hi tataku ta achi cha midchum ay ha-in.

31 Hotti hitay chi allo' ay cha'ju, an mapakawan an amin hana pfumahulan chi tataku ja hana pangallan cha hi napukhit an mipfuhur hi ibpfa chah takhu. Muti hana munhapit hi mipfuhur ay ni Espiritu Santo ja achi cha mapakawan ta pfahor cha ja

ingkhana. 32 Ja an amin hana munhapit hi napukhit ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja mapakawan cha, muti hana munhapit hi napukhit ay ni Espiritu Santo ja achi cha mapakawan, ta pfahor cha ad uwani ja ingkhana ay ni me-agwaa an pi'takhuwan."

Hay napukhit ja maphod an ajiw

33 "Hini ayya ma-ali an maphod an ajiw ja maphod chi pfunga na. Napukhit ayya hini pfunga na ja hija hini napukhit an ajiw. Ti hini pfungan ni ajiw chi panginnilaan ay ni kalahe na. 34 Hotti cha'ju an napukhit chi nomnom na ja achi mehalla an hay pfumutay ay ni ta-o ju ja napukhit. Ti hini pfumutay ay ni ta-on ni takhu ja hijah nuy hini gwa ay ni nomnom na. 35 Nahamad ayya hini takhu an maphod hini nomnom na ja maphod hini hapitona. Napukhit ayya hini takhu an napukhit hini gwa ay ni nomnom na ja napukhit khu chi hapitona. 36 Allo' ay cha'ju hi, ay nuy arkhaw an Punhugijan Apo Jos ja hongpfatan hana tataku ay hija an amin hana agkhuy cha enor-olo'la an hinapit. 37 Ti hini hinapit mu chi panugijan Apo Jos ay he-a. Maphod ayya ja hijay panginnilaan an maphod hini nomnom mu hot achi a madusa. Napukhit ayya ja hijay panginnilaan hi gway pfahor mu hot madusa a."

Hay ma-achar chin profeta an hi Jonas

38 Amat hichi ja himmapit chin uchumna an Farisee ja memehtolon chi urchin Moses an inali cha ay Hesus hi, "Apo, ipatikhaw mu adchiya hay milagro ta panginnilaan mi an narpu ay Apo Jos hini apfalinam." 39 Ja inalin gwot Hesus hi, "Un aju kayku mumpunlahlah an tataku ad uwani an timpo, ti napukhit hini nomnom ju ja chin-ug ju hi Apo Jos. Itugtukha ju an mangpfokha hi hay ipatikhaw u hi panginnilaan ju an narpu ay Apo Jos hitay apfalina'. Muti ma-id, ti un angkhay hini oma'-at chin na-at ay profeta an hi Jonah chi ipatikhaw u ay cha'ju. 40 Ti hi Jonah ja inu'mun chin ekan ja niihidchi poto na hi toloh arkhaw. Amat hina khu ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu, an milupfu-a' hi toloh arkhaw. 41 Machakngan ayya chin arkhaw an Panugijan Apo Jos hi tataku hot mi'ta'chug hay hana eNineveh hot chichay mangpatikhaw an gway pfahor ju. Ti hay hachi eNineveh ja chengngor cha chin engkasaban Jonah ja chin-ug chay pfahor cha. Ja tayya an ad uwani ja gawwa ay cha'ju han napfagpfagto mu hi Jonah an muntugtukhun ay cha'ju ja niya an achi ju chu'khon hana pfahor ju. 42 Ja mi'ta'chug khu hichin pfupfai an reyna ad Sheba chin

nahop hot hijay mangpatikhaw an gway pfahor ju. Ti hichuy an reyna ja narpu hi achawwi ta i na chonglon hichin manomnom an muntukhun an hi Ari Solomon. Ja tayya an gawwa ay cha'ju ad uwani han napfagpfagto mu hi Solomon muti niya an achi ju chonglon hini tukhuna.”

**Hay pumpfanggachan ni
napukhit an ispiritu ay ni takhu
an nakakana**

43 Inalin khu Hesus hi, “Nu makak hini oha an napukhit an ispiritu an neho'long ay ni takhu hot umuy hana lukhar an ma-id munheto ta i maningit hi i na pun-enanaan muti ma-id machakngana. 44 Hotti allona hi, ‘Un u gwot pfangngachon chin pfalay an tenayna.’ Hotti mumpfangngad ja tikhana chin pfalay na an maleneh ja napanuh, ti ma-id nepallog an munheto. 45 Hot epacheh na khu an i mun-aw-agwit hi peto hi munna'naud an napukhit an ispiritu ta gway pun-ibpfa na an i munheto ay ni pfalay an tenaynana. Hotti munna'naud an ka'ka-ahi hinuy an takhu mu hichin pengpenghana. Ja hijah nuy chi ma-at ay cha'ju ad uwani an nunchongor ay tay tukhun u muti achi ju pattiyon.”

Hana a-ammod ja a-akhin Hesus

46 Gwa an khun muntudtuchu hi Hesus chin tatakhu ja emmatam chin ammod na an hi Mary ja chin a-akhi na an

linala-e ay chuy agawwachaana. Timmata'chug cha hichi pfutayna ja empa-ajag cha hi Hesus ti penhod cha an mi'hapit ay hija. 47 Ja gwa han oha an nangali ay Hesus hi, “Chiya an gwacha hi inam ja hana a-akhim an timmata'chug hichi pfutayna ja khun chi-a epa-ajag ta mi'hapit cha ay he-a.” 48 Ja inalin Hesus hachi tatakhu hi, “Aa, muti un chah chicha chi a-ammod u ja a-akhi' ja angkhay?” 49 Ja lenchong na hachi disipolo na ja inali na hi, “Hay hato khu chi a-ammod u ja a-akhi'. 50 Ti hay hana khun mangat ay ni penhod Ama an gwa ad langit ja chichay mipfilang hi a-akhi' ja chichay a-ammod u.”

**Chin pangngarig han khun
munhapanwa' hi pfugwa**

13 1 Ay chuy gwot an arkaw ja nakak cha Hesus ay chuy an pfalay ja immuy cha hichi pingngit chi baybay, ja inumpfun hi Hesus. 2 Ja munhihi'-ig hachi atakhutakhu an mali-ub ay hija, hotti immuy nunlukhan han pfalangay an nebnebtaw ay chuy palantag an timmata'chukhan chin cho-or an tatakhu, ja inumpfun ta muntuchu. 3 Ja cho-or chin intuchun Hesus an in-ari-arig na. Ja inali na hi, “Gwa hanohan takhu an immuy munhapanwa' hi pfugwa hichi hapfar na. 4 Khun munhapanwa' ja nepochag chin uchumna ay ni chalan, ja numpanga-ali chin hagwiti ja nun-a-an cha. 5 Chin

uchumna ja nepochag chin mapfinato an lota. Khagkhaju cha an hemmangaw ti maymayyapit chin lota ⁶ muti chin apfi-ahan chi hukhit ja na'leng, ti un nitutu-i chin hemmangagwana. ⁷ Nepochag khu chin uchumna chin acho'lan chi holo' an nun-apakhatan. Un chaagkhu hemmangaw ja emma'lap hachi nun-apakhatan an holo' ja hina'pfungan cha chin nitanum hotti agkhuy penomhod. ⁸ Ja chin uchumna ja nepochag chin maphod an lota, ja numpangahangaw cha ja numpangapfunga cha. Ja hachi uchumna ja pfimmunga hi hinkhakhahot, ja hachi uchumna ja pfimmunga hi unum chi polo, ja hachi uchumna ja pfimmunga hi tolom polo.” ⁹ Ja inalin khu Hesus hi, “Pa-ennongan ju an munchongor ay tay allo’.”

¹⁰ Immuy hachi disipolo ay Hesus ta i cha epfokha hi, “Anagkha mah ta pangngarig hini atom an muntudtchu ay cha tay an tatakhu?” ¹¹ Ja inalin Hesus hi, “Aa, ti cha'ju hana pangpa-innilaan Apo Jos ay ni oma'-atan ni Pun-ap-apugwana. Hana ayya uchumna an achi mi'-unud ja achi mipa-innila ay chicha. ¹² Ti hini takhu an mi'-unud ay ni ituchu' ja umannung an ma-ug-ugman hini mituchu ay hija ta chomchom-or chi annilaona. Hini ayya takhu an una lamangon an achi

mi'-unud ay ni ituchu' ja anong un hini anila na ja ma-utaw ay ni nomnom na. ¹³ Hotti hini ato' an muntudtchu ja pangngarig, hot anong un cha khun tikhan hana khun u aton ja chengngor cha hana khun u itudtchu ja achi cha chamchama ma-awatan.

¹⁴ Ti immannung chin impadtun profeta Isaiah hi nangarjana hi,

‘Hay hato an tatakhu, anong un nun-alu-angan hana inga cha ja achi cha chomngor,

Ja anong un himulimuli hini mata cha ja achi cha tumikhaw.

¹⁵ Empop cha hachi inga cha ta achi cha chonglon chi tukhun,

Ja inimit cha hachi mata cha ta achi cha tikhan hini umannung an oma'-atana.

Ja pfimmato hini nomnom cha.

Ti allon Apo Jos hi, “Anaad tugwali ta achi cha podhon an tumikhaw ja an chomngor? Ja anagkha ta achi cha podhon an matuchugwan? Ja anagkha ta achi cha chu'khon hana pfahor cha ja achi cha mungkalalag ay ha-in ta takhuwo' chicha?” ’ ”v

¹⁶ Ja inalin Hesus hachi disipolo na hi, “Akha'khaja aju ti mitikhaw hana mata ju ja chomngor hana inga ju. ¹⁷ Ja umannung hitay allo' ay cha'ju

^v 13:14-15 Isaiah 6:9-10

an akha'khaja aju pay mu hachi cho-or an profetan Apo Jos ja magpong an tataku chin nahop, ti penhod cha an ah-upan an manikhaw hato khun ju tikhan muti agkhuy cha ni'tikhaw. Ja penhod cha khu an munchongor hato khun ju chonglon muti agkhuy cha ne-egngor.

18 Hotti chonglon ju ta allo' hini podhon tay pangngarig an hapiton. **19** Hana pfugwa an nepochag ay ni chalan ja hija hana tataku an nunchongor ay ni mitudtchu an oma'-atan ni Pun-ap-apugwan Apo Jos ja agkhuy cha na-awatan. Ja umuy hi Satanas ta akagwona chin hapit an chengngor cha. **20** Ja hana ayya nepochag ay ni mapfinato an lota ja hija hana tataku an nun-an-anla an nunchongor ay ni Hapit Apo Jos ja inapfulut cha gwot, **21** muti un na'na'-omtang, ti agkhuy limmamot hini hapit na ay chicha. Unchani ta umali hana apalikhatan ja apahigwan khalo hi nangapfulutan cha ay ni hapit Apo Jos ja chin-ug chaot hini pammati cha. **22** Ja hana ayya nepochag ay ni acho'lan chi holo' an napakhatan ja hija hana tataku an nunchongor, muti immali ayya hana pundanakhan ay tay pi'takuwan ja hana homalegwa an nomnom hi omachangjanan, ja nahi-ig hini Hapit Apo Jos ja achi cha mi'pfunga. **23** Hana ayya nepochag ay ni maphod an lota ja hija hana nunchongor ay ni Hapit Apo Jos ja na-awatan cha.

Ja pfimmunga cha hi maphod, hachi uchumna ja hinkhakhahot chi pfunga cha, ja hachi uchumna ja hin-u'num chi polo, ja hachi uchumna ja hintotlompolo."

Chin pangngarig han holo' an ne'hangaw han nitanum an trigo

24 Inalin khu Hesus hachi atakhutakhu han pangngarig an amat heto, "Hini pipadchungan tay Pun-ap-apugwan Apo Jos ja mipadchung ay ni takhu an i na enhamar han pfinlungan an trigo. **25** Unot limmapfi an nalo' an amin chi tataku ja immuy hini pfuhur na ja i na nun-epfeta' an intanum han holo' ay chuy trigo ja nakak. **26** Ja hemmangaw chin trigo ingkhana an numpfuhug, ja matikhaw hachi holo' an ne'hangaw. **27** Ja immuy hachi takhala na ja inali cha ay ni apo cha an nanghafar hi, 'Apo, maphod chin intanum mu an trigo ay ni hapfar mu, muti gwa mangkay hana holo' an nun-epfeta' ay nuy trigo.'

28 Tempfar chin apo cha ja inali na hi, 'Aa, ti gwacha han pfuhur ta-o an hijay nangat.' Ja inali cha hi, 'Ti podhom ayya ja i mi pumpfa'khut hinuy holo'.'

29 Muti inali na hi, 'Achi ju, ti unchani ja ni'pfa'khut hana trigo.

30 Anong kay ja ne'-otong hana holo' ingkhana an machakngan chin ahebto'. Ja allo' hana mumpfoto' ta pahhunon cha an ánum hana holo' ja pfina-ud cha ta i cha poolan, ja un chaot etoloy an pfot-on hinuy trigo ta

amungon cha ja i cha emponpon ay ni alang u.’ ”

Chin pangngarig han pfugwan chi lakotta

31 Intuchun khu Hesus han pangngarig ja inali na hi, “Hini Pun-ap-apugwan Apo Jos ja mipadchung ay niohan pfugwan chi lakotta an intanum han takhu ay ni hapfar na. 32 Hija hini it-ittangan an amin hi pfugwa heto lota muti hemmangaw ayya ja khun um-umuy chi arkhaw ja umajiw ja ot-ottongan mu hay hana uchumna an hamcha’. Ja mapfalin an pun-emengen chi hagwiti hini hepeng na.”

Han in-arig Hesus hi pfino'pfo'

33 Ja intuchun khu Hesus han pangngarig ja inali na hi, “Hini Pun-ap-apugwan Apo Jos ja ipadchung u khu ay ni pfino'pfo' an inidchum han pfupfa han toloh halug an alena. Ja impala'-ukhun chuy it-ittang an pfino'pfo' hichuy cho-or an alena.”

34 Pangngarig chin enat Hesus an nangtchu an amin hay hato, ja ma-id intuchu na hi agkhuy na in-arig. 35 Enat na heto ta mipa-annung chin inalin chin oha an profetan Apo Jos hi nangarjana hi,

“Pangngarig hini panudtchu' ay chicha, Ja chin agkhuy nipa-innila nete-a chin narmugwan

tay lota ja itudtchu' ay chicha ad ugwni.”^w

Chin nangpa-innilaan Hesus chin in-arig na an nepfeta' an holo'

36 Amat hichi ja tenaynan Hesus chin atakhutakhu ja himmikhop cha ay ni pfalay an nunhihittugwan cha. Ja ni'hapit chin disipolo na ja inali cha hi, “Ituchum adchiya ngay i-arig ni holo' an nepfeta' ay ni trigo.”

37 Ja inalin Hesus hi, “Hini ayya nuntanum ay ni maphod an trigo ja ha-in an Na-ilangitan an Takhu. 38 Hini ayya hapfar ja hija hitay lota. Hana maphod an pfugwan chi trigo ja chicha hana tataku an nidchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. Hana ayya holo' ja chicha hana tatakhun Satanas. 39 Hinuy pfuhur an i nangpfeta' ay ni holo' ja hi Satanas. Hini pfoto' ja hija hini apogpokhan tay lota, ja hana mumpfoto' ja chicha hana angher. 40 Tipunon cha hachi holo' ja mapoolan cha, ja amat hina khu chi ma-at chin apogpokhan tay lota. 41 Ti ha-in an Na-ilangitan an Takhu, ja honakho' hana angher u ta umuy cha an amin ay ni

Pun-ap-apugwa', ta amungon cha an amin hana nangat hi napukhit ja hana chimmalat hi pfimmahulan chi ibpfa chah takhu. 42 Amungon cha ja intuud cha ay ni khun munchalang an apoy hot mun-okhab cha ja

^w 13:35 Psalms 78:2

munggelot hana pfapfa cha.
43 Ja hana ayya magpong an tatakuh ja humilaw cha ay ni Pun-ap-apugwan Ama cha an amat ay chuy hukhit. Hotti pa-ennongan ju an ekhongahan hitay allo'."

Chin pangngarig chin nilulupfu' an pfalitu' ja chin perlas

44 Inalin khu Hesus hi, "Hini Pun-ap-apugwan Apo Jos ja mipadchung han pfalitu' an nilulupfu' han lota. Unot chinakngan han ohan takhu ja munnaud an mun-an-anla. Amat hichi ja khinapfunana ja empacheh na an i nangepla' an amin hachi khina-u na ta i na pola-on hichuy an lota an nilub-an chuy pfalitu'.

45 Hay oha khu an pipadchungan ni Pun-ap-apugwan Apo Jos ja amat ay ni mungkumerchu hi perlas an homenad an i maningit hi maphod an perlas. **46** Unaagkhu chinakngan han ma'-aphod an perlas ja ina enepla' an amin hana khina-u na ta pola-ona hichuy an perlas."

Chin pangngarig chin tapfukur an napnu hi akhachikhachiw

47 Inalin khu Hesus hi, "Hini Pun-ap-apugwan Apo Jos ja mipadchung han tapfukur an en-apja cha hichi baybay ja cho-or hachi numpfino-ob-on an khachiw an ne'na. **48** Napnu ayya chin tapfukur ja khinujud cha ta echa-ar cha. Inumpfun cha ta polenan cha hana maphod hi

ihcha ja nun-itto cha hana tempfa. Hana ayya achi mihcha ja nun-etapar cha. **49** Amat hina khu chi ma-at chin apogokhan tay lota. Umali hana angher ta annikhon cha hana tatakuh an napukhit chi ugali na, ja annikhon cha khu hana tatakuh an ipfilang Apo Jos hi magpong. **50** Hot hana napukhit chi ugali na ja etapar cha ay ni apoy. Ja mun-okhab cha ja munggelot hana pfapfa cha."

51 Ja inalin Hesus hi, "Hot na-awatan ju chah an amin hay hato?" Ja inali cha chi aa. **52** Ja inali na khu hi, "Hot ma-awatan ju hitay allo' an nu gway mehtolon chi urchin Moses an natudtuchugwan ay ni oma'-atan tay Pun-ap-apugwan Apo Jos, ja mipadchung ay ni oha an nangpfalay an gway enha'pfa na hi pfakhu an khina-u, ja gwacha khu chi enha'pfa na hi napfajag an khina-u. Hot anila na an mangpapfutay ay ni mahapor na, nu pfakhu wенно napfajag."

Chin nan-ukhan hachi eNazaret ay Hesus

53 Napfalin an intuchun Hesus hay hato an pangngarig ja nakak **54** ta numpfangngad ay ni pfuglay an emmer-erkhana. Ja immuy hichi sinagoga an i nuntudtuchu. Ja nanor hachi khun munchongor, ja inali cha hi, "An ngay nangalan tay ay ni nomnom na? Ja ngay nangalana ay ni afpalinana an mangat hi milagro? **55** Un chah pfu-un hitay hini empfalay ni

karpentero? Un chah pfu-un hi Mary chi ammod na, ja a-akhi na cha James ay Josep ja hi Simon ja hi Judas? ⁵⁶ Ja ne'hehetto khu hana i-ibpfa na an pfinapfai. Hot ngay nangalana ay ni nomnom na ja apfalinana?" ⁵⁷ Ja angkhay hachi ja pfen-on cha. Ja inalin Hesus ay chicha hi, "Egngor hana tataku hini profeta an narpu hi uchumna an pfuglay muti achi cha egngor ay ni pfuglay an narpugwana ja anong un hini pamilya na." ⁵⁸ Hotti ma-id cho-or hi milagro hi enat Hesus ad Nazaret khapo hi achi cha pammatiyan ay hija.

Chin namatajan Ari Herod ay John Bautista

14 ¹ Nunchongor chin oma'-atan Hesus hachi apfuglapfuglay ja chengngor khu Herod an ap-apo ad Galilee. ² Ja inali na hachi takhala na hi, "Hitay an hi Hesus ja hija khuh ni' hi John Bautista an un nummahu, hijaot un gway apfalinana an mangat hi milagro." ³⁻⁴ Inalin Herod hitay khapo ta hijay nangpapatoy ay John. Chimmalat chin himminglan John, ti hi Herod ja ma-id mahamma na ja i na penloh hi Herodias an ahagwan Philip an ibpfa na. Khun allon John ay Herod hi pfahor hitay enat Herod, hotti hennag na hana i naniliw ay John ja impipfalud na. ⁵ Penhod na an mangpapatoy ay John muti ma-id enat na, ti temma-ot hija

hachi tataku an namati ay John an hijay profeta.

⁶ Unot nachakngan chin arkhaw an i nitu'khungan Herod ja nun-ajag hi tataku ta pfehtaan cha. Ja gwa han empfalay Herodias ay Philip an pfalahang ja immuy nunsala ta tikhan hachi tataku an na-amung. Enamnagwan Herod chin enat na an nunsala, ⁷ hotti enhapata na an ichat ay hija nu ngachah ni epfokha na. ⁸ Timpug nuy pfalahang chin ammod na an hi Herodias nu ngay epfokha na ay chuy Ari hi ichat na. Ja hay intukhun Herodias ja inali na ay ni pfalahang hi epfokha na ay Herod hini ulun John Bautista ta itto cha hi chuju ja inchat cha ay hija. Inunud chin pfalahang chin intukhun ni ammod na, ⁹ ja muntutuju hi Ari Herod chin inali na muti un amat ja inimit na, ti chengngor hachi na-ila chin enhapata na. ¹⁰ Hotti hennag na han hinchalo na ta immuy hichi pfaluchan ta i na pinutulan chin ulun John. ¹¹ Ja initto na chin ulu han chuju ja in-uy na ay chuy pfalahang. Ja in-uy khu chuy pfalahang ay chuy ammod na an hi Herodias. ¹² Ja immuy hachi disipolon John ja enala cha chin anchor na ta i cha inlupfu'. Napfalin ja i cha impa-innila ay Hesus hitay an na-at.

Chin namanganan Hesus chin lemay lipfu an linala-e

¹³ Inannilan Hesus an penatoy cha hi John ja initnud na hachi disipolo na an nakak ay chuy an

pfuglay ta i cha mun-ohha an i mun-eblajan. Hotti nunlukhan cha han pfalangay ja empacheh cha an umuy. Muti unagkhu inannilan hachi tataku hi apfuglapfuglay chin immajan cha Jesus ja chinallan cha an nanganud.

14 Unagkhu emmatam cha Jesus ja nakak ay chuy pfalangay ja tinnig na hachi atakhutakhu. Ja na-apja hini nignikha na ay chicha, ja empatenong na hachi mumpunchokhoh. **15** Unot gwa an nahilip ja immuy hachi disipolo ay Jesus ja inali cha hi, “Honakhom hato tataku ta umuy cha hachi pfarju ta i cha ngumina hi anun cha. Ti chiya an nahilip ja ma-id pfarpfalay ay tay agawwachaan ta-o.” **16** Ja inalin Jesus hi, “Achi khahin un cha makak ta cha’juwot chi mangchat hi anun cha.” **17** Ja inali cha ay hija hi, “Ma-id ichat ta-o hi anun cha, Apo, ti tan un angkhay han lema an tenapay ja han chugwa an khachiw chi gwa heto.” **18** Ja inalin Jesus hi, “Ijali ju ay ha-in.” **19** Amat hichi ja impapfun Jesus hachi tataku. Enala na chin lema an tenapay ja chin chugwa an khachiw, ja entangad na an nunyaman ay Apo Jos. Napfalin ja initta-ittang na ja inchat na hachi disipolo ta egwanah cha hachi tataku. **20** Nangan cha hotti na-apchan cha an amin. Inamung hachi disipolo hachi nahagwar ja nun-apnu han hempolo ta han chugwa an pfahkit. **21** Ja umuy

hi lemay lipfu hana linala-e an penangan Jesus, ja to-onu hachi nidchum an pfinapfai ja inung-ungungnga.

Chin chimmalanen Jesus chin chanum

22 Unot napfalin hay hato ja hennag Jesus hachi disipolo na ta i cha nunlukhan chin pfalangay ta ipangpanggullu cha an umuy chin chammangna. Nuntaynan hi Jesus ja nun-ipa-anamut na chin tataku. **23** Un chaot nakak ja nunti-id hi Jesus ay chuy pfuludna ta i omohha an mungkalalag.

Gwa an nadhom ja gawwa pay hi Jesus hichi pfuludna an emmo-ohha. **24** Ja chin pfalangay an nunlulukhanan hachi disipolo ja gwacha hichi khawwan chi baybay. Ja khun matangitangillig, ti gwa han ijah an mangpapfangngad ay chuy pfalangay ja mapfi-ah an muntipja'-ong chin chanum.

25 Unot penghan chi talanu ja nanganud hi Jesus ay chuy agawwachaan cha an khun chumalan ay chuy chanum.

26 Unot tinnig hachi disipolo ja nang-entata-ot cha. Ja ini'gwap cha hi, “Chiya han pfanig!” **27** Ja himmapit gwot hi Jesus ja inali na hi, “Achi aju toma-ot ti ha-in. Hotti papfi-ahon ju hini nomnom ju.” **28** Amat hichi ja ni'hapit hi Peter ja inali na hi, “Ti he-a ayya, Apo, ja mapfalin chah an me'chalana' ay tay chanum ta umaliya' ay he-a?” **29** Ja inalin Jesus hi, “Aa, hotti umali a.” Ja

*Inalin Peter hi, “Apo, tulungana!”
14:30*

pfimmutay hi Peter chin pfalangay ja ente-a na an chumalan ay chuy chanum an umuy ay Hesus. ³⁰ Muti unaagkhu tinnig chin chanum an khun muntipja'-ong ja temma-ot, ja ente-a na an munlinong. Ja nun-ugwap an allona hi, “Apo, tulungana!” ³¹ Inchugwagwan Hesus chin ngamoy na ja penchona hi Peter ja inali na ay hija hi, “Un kaykhu it-ittang hini pammatim! Agkhuy a koma nunharhalinchugwa.” ³² Amat hichi ja immuy cha ni'lukhan chin pfalangay ja khemmenong gwot chin ijah. ³³ Ja hachi nunlulukan ay chuy pfalangay ja ente-a cha an mundayaw an allon cha hi, “Umannung an he-a hini Empfalay Apo Jos.”

³⁴ Pfinad-ang cha chin baybay ja emmatam cha ad Genesaret.

35 Immatunan hachi tataku ad Genesaret hi Hesus hotti empa-ajag cha an amin hana mumpunchokhoh hay hachi nun-ehegkhon an apfuglapfuglay ta in-uy cha ay Hesus. ³⁶ Ja numpakpaka-ahi cha ay Hesus ta hachi mumpunchokhoh ja ho'-on cha chin lopfong na, anong un hichin khalampfay na. Ja numpangatenong hachi nan-a chin lopfong na.

Hachi ugali an empfanoh chin a-ammod

15 ¹ Gwacha hachi uchumna an Farisee ja memehtolon chi urchin Moses an narpu ad Jerusalem ja immuy cha ay ni gwachaan Hesus. Ja inali cha ay hija hi, ² “Anagkha mah ta hachi disipolom ja achi cha khun unuchon chin intuchun hachi a-ammod ta-o an paniyaw chi mangan nu agkhuy ta numpfulu?” ³ Ja inalin khu Hesus hi, “Cha'ju mah, chin-ug ju ja' hana urchin Apo Jos, ti hinurpfuchan ju hini aton ju an mangat hana nepfanoh an ugali ju. ⁴ Ti in-urchin Apo Jos an, ‘Mahapor an unuchon ju hana a-ammod ju.’ Ja in-urchina khu an, ‘Hini mamahiw ay ni ammod na an lala-e w彭no pfupfai ja patoy hini ohong na.’ ⁵ Muti nab-on hini khun ju itudtuchu, ti hay allon ju ja nu enetpfar ni takhu ay Apo Jos hay mapfalin hi itolong na hana a-ammod na, ja achi na ichat ay cha nuy ammod na, ta achi mapa'-i chin inali na an netpfar ay Apo Jos.

6 Hotti tayya an khapo ay ni pangatan ju ay nuy nepfanoh an ugali ju ja amat hi ma-id pfalor nuy umannung an urchin Apo Jos.

7 Un aju kaykhu mumpfuhur! Umannung chin impadtun profeta Isaiah an oma'-atan ju chin nangarjana hi,

8 'Allon Apo Jos hi, "Hay hato an tatakuh ja khuna' edaydayaw ay chicha muti un mepogpog ay ni ta-o cha an achi cha nomnomon an umunud ay ha-in.

9 Ma-id inherpfin ni khun cha aton an mundayaw ay ha-in
ti un hana urchin an enephod chi takhu hini khun cha itudtchu,
hon inali cha hi un narpu ay ha-in." , "x

10 Enajakhan Hesus hachi tatakuh ta immuy cha ay hija ja inali na ay chicha hi, "Chonglon ju hitay allo' ta ma-awatan ju.

11 Pfu-un hana anun an umuy ay tay ta-o chi mangpapukhit ay niohan takhu. Ti hini mangpapukhit ay hija ja hana na-uti-ot an nomnom na an pfumutay ay ni ta-o na."

12 Immuy hachi disipolo ay Hesus ja inali cha hi, "Anilam, Apo, an pukhiton hachi Farisee hinuy inalim." 13 Ja nun-arig hi Hesus an nangali hi, "An amin

chi homangaw an pfu-un hi Ama ad langit chi nangtanum ja mapfa'khut. 14 Un cha ikhad, hay hachi Farisee, ti allon cha hi khun cha ituchu hini agwun chi tatakuh muti napfulaw cha. Ja nu itnud ni napfulaw hini padchung na an napfulaw hot muntunud cha an makhah hay khohang." 15 Ja nunhanhan pay hi Peter an empfokha na ay Hesus nu ngay podhon tay pangngarig an hapiton.

16 Tempfar Hesus ja inali na hi, "Un chah anong un cha'ju ja achi ju pay ma-awatan? 17 Ti umannung chin inali' an hana anun an umuy ay tay ta-o ja achi umuy ay ni nomnom ni takhu, an un umuy ay ni poto na ja pfumutay khu ta metapar. 18 Ti hini mangpapukhit ay niohan takhu ja hana na-uti-ot an nomnom na an pfumutay ay ni ta-o na.

19 Hini napukhit an nomnom chi takhu ja hijay arpugwan chi napukhit. Ja hay ipfunga na ja napukhit an ugali, an amat hay hana i pomatoy, me-elo' hi pfu-un ahagwa cha, omakaw, munlahlah an muntihtikhu, ja pumahiw. 20 An amin hay hato an napukhit an ugali ja hijay mangpapukhit ay niohan takhu. Hini ayya un ta mangan an agkhuy ta numpfulu ja pfu-un hinuy chi mangpapukhit ay ni takhu."

^x 15:8-9 Isaiah 29:13

Chin pammatin chin pfupfai an Hentil

21 Napfalin hay hato ja nakak cha Hesus ta umuy cha han pfuglay an nehegkhon ad Tiro ja ad Sidon. 22 Ja gwah chi han pfupfai an eKana-an an Hentil. Immuy ay Hesus ja numpakpaka-ahi an nangali hi, "Apo an holag Ari David, ka-ahiyana' adni', ti nahuhu'lungan han empfalay u an pfupfai hi napukhit an ispiritu ja munnaud an maliglikhatan." 23 Muti agkhuy tempfar Hesus. Immuy hachi disipolo ja inali cha ay hija hi, "Apo, honakhom hitay an pfupfai, ti tan khun mangumangunud an lulud an mumpakpaka-ahi." 24 Ja inalin Hesus hi, "Hay immaliya' ja ta hingito' hana holag Israel an amat hi karnero an na-utaw, pfu-un hana Hentil an amat ay tay an pfupfai." 25 Nehnot chamchama chin pfupfai ay hija ja nunheppe ja inali na hi, "Apo, tulungana' adni'." 26 Impangngarig Hesus an nunhabit ja inali na hi, "Panganun ta-o pay hana ung-ungungnga ta ma-apchan cha. Ti achi maphod un alaon hini anun hana ung-ungungnga ja empa-an hana aho."^y 27 Tempfar chin pfupfai ja inali na hi, "Umannung hini inalim, Apo, muti nu ipadchung cha'mi an Hentil hi aho, ja anun chi aho

hana mun-akhah hi un mangan hana nang-aho." 28 Ja inalin Hesus hi, "Otong hinuy pammattim! Hotti ma-at hini penhod mu." Ja unot na-omtang hi nangarjan Hesus ay tay ja nakak chin napukhit an ispiritu an nehoho'long ay chuy unga.

Chin nangpatengangan Hesus hachi mumpunchokhoh

29 Amat hichi ja nakak cha Hesus ay chuy an pfuglay ja numpfangngad hichi Baybay ad Galilee. Nunti-id han pfuludna ja inumpfun. 30 Ja cho-cho-or hachi immuy ay hija, an initnud cha hachi napilay, napfulaw, napunguchan, nakalud, ja hachi pay uchumna an gway chokhoh na. In-uy cha chin agawwachaan Hesus ja nun-epatenong na chicha. 31 Ja manoto'-ong hachi atakhutakhu an nannig, ti himmapit hachi nakalud, ja nepfangngad hachi nun-apunguchan, ja khun chumalan hachi napilay, ja mitikhaw hachi matan hachi napfulaw. Ja khun cha daydayawon hi Apo Jos an Jos cha an holag Israel.

Chin namanganan Hesus hachi nahulok hi apat chi lipfu an tataku

32 Chin me-atloh arkaw hi nihihidchijan cha ad Galilee ja enajakhan Hesus hachi disipolo ja inali na hi, "Tayya an nignikhao'

^y 15:26 Hay hato ung-ungungnga an hinapit Hesus ja hachi Hudju.

hay hato an tataku ti ne'hehetto cha ay chita-o hi toloh arkhaw ja chiya an napoh chin hongot cha. Achi' podhon an mangpa-anamut ay chicha an agkhuy cha nangan, ti mahichingan cha an umuy."

33 Ja inalin chin disipolo na hi, "Hotti ngay mah aton ta-o? Ti ma-id i ta-o pangalan hi omanay hi epa-an ay cha tay an cho-or an tataku, ti tan nenebtaw hitay agwachaan ta-o hichi pfuglay."

34 Ja inalinot Hesus hi, "Atanay tenapay hi gawwa ay cha'ju?" Tempfar cha ja inali cha hi, "Ti tan un peto, ja han tortollo an i-itang an khachiw."

35 Amat hichi ja impapfun Hesus hachi tataku. **36** Enala na chin peto an tenapay ja chin khachiw, ja nunyaman ay Apo Jos. Napfalin ja initta-ittang na ja inchat na hachi disipolo ta egwanah cha hachi tataku, ja enat cha. **37** Nangan hachi tataku hotti na-apchan cha an amin. Inamung chin disipolo hachi nahagwar ja nun-apnu han peto an otong an pfahkit. **38** Hay pfilang hachi nangan ja apat hi lipfu an linala-e, ja to-ona hachi nidchum an pfinapfai ja inung-ungungnga. **39** Amat hichi ja impa-anamut Hesus hachi tataku ja nunlukhan cha Hesus han pfalangay ta umuy cha hanohan pfuglay an ad Magadan.

Chin nangularjan cha ay Hesus hi atona hay milagro an panginnilaan ay ni apfalinana

16 ¹ Immuy hachi uchumna an Farisee ja Saducee ay

Hesus ta toptopngan cha. Inali cha ta ipatikhaw na hay milagro ta panginnilaan cha an narpu ay Apo Jos hini apfalinana. **2** Muti agkhuy inapfulut Hesus ja inali na hi, "Nu gwan mahilip ta munlatikha ad uchu ja allon ju chi ukhaw ay nuy mun-inggw'i'gwiit. **3** Ja nu gwa ayya ta nanong ta mango-orpfob ja allon ju chi lomomlom ay nuy an arkhaw. Anila ju an mangmatunan ay ni podhonian hapiton hana matikhaw hichi ad uchu, ja anagkha mah ta achi ju imatunan hini podhonian hapiton hay hato khun ma'ma-at ad ugwni an timpo? **4** Un aju kayku mumpunlahlah an tataku ad ugwni an timpo, ti napukhit chi nomnom ju ja chin-ug ju hi Apo Jos. Itugtukha ju an mangpfokha hi hay ipatikhaw u hi panginnilaan ju an narpu ay Apo Jos hitay apfalin'. Muti ma-id, ti un angkhay hini amat chin na-at chin profeta an hi Jonah chi ipatikhaw u ay cha'ju." Amat hichi ja empacheh Hesus ja tenaynana chicha.

Hini pfino'pfo' hachi Farisee ja hachi Saducee an hija hana khun cha itudtuchu an nehahalla

5 Amat hichi ja nunlukhan cha Hesus chin pfalangay ja pfinad-ang cha chin baybay. Emmatam cha hichi chammangna ja nenomnom hachi disipolo an nalichawan cha an nunhongot. **6** Himmapiit hi Hesus ja inali na ay chicha hi,

“Elanna mangkay, achi la-ahna ja i ju inapfulut hini pfino'pfo' hachi Farisee ja hachi Saducee.” 7 Ja khun munhahapit chin disipolo an khun cha allon chi, “Inalin Hesus hinuy khapo ta ma-id hengngot ta-o hi tenapay.” 8 Ani'-ilan Hesus chin khun cha hapiton ja inali na hi, “Anagkha ta unagkhu hini a-id chi tenapay chi ikhimoh ju an haphapiton? Un kaykhu it-ittang hini pammati ju! 9 Akamoh ja achi ju ma-awatan. Nomnomon ju chin lema an tenapay an empa-an u hachi lemay lipfu an tataku, ja atanay pfahkit hi pinnu ju chin nahagwar? 10 Ja nomnomon ju khu chin peto an tenapay an empa-an u hachi apat hi lipfu an tataku, ja atana hachi otong an pfahkit hi pinnu ju chin nahagwar? 11 Na-awatan ju koma an pfu-un hay tenapay chi khun u hapiton. Hay allo' ja achi ju apfuloton hini pfino'pfo' hachi Farisee ja hachi Saducee.” 12 Ja na-awatan mahpay chin disipolo an pfu-un hini pfino'pfo' an mangpalu'-ukhu hi tenapay chi khuna hapiton, an hay penhod na an hapiton ja hini khun itudtuchun hachi Farisee ja Saducee.

**Chin nangarjan Peter an hi Hesus
ja hija hini Hennag Apo Jos an
Mamahhod**

13 Immuy cha Hesus han lukhar an nehnot ad Cesarea Filipos. Ja inali na hachi disipolo hi, “Ngachah tugwali chi allon hana tataku hi oma'-ata' an

Na-ilangitan an Takhu?” 14 Tempfar cha ja inali cha hi, “Gwacha hana mangali hi un he-a hi John Bautista. Ja gwacha khu hana mangali hi un he-a hi Elijah, ja allon khu hana uchumna hi un he-a hi Jeremiah weno hay uchumna an profeta chin nahop.” 15 Ja inali na hi, “Cha'ju mah? Ngay allon ju tugwali hi oma'-ata'?” 16 Tempfar Simon Peter ja inali na hi, “He-a hini Hennag Apo Jos an Mamahhod. He-a hini Empfalay ni mamattakhu an Jos.” 17 Ja inalin Hesus hi, “Akha'khaja a, Simon an empfalay Jona, ti pfu-un takhu chi nangtuchu ay he-a ay tay an inalim, ti hi Ama an gwa ad langit chi nangtuchu. 18 Ja ha-in chi mangali ay he-a, an he-a hi Peter an hay podhona an hapiton ja pfato. Ja hitay an pfato chi pangpfanguna' ay ni iglesia', an hija hana tataku an mamati ay ha-in. Ja anong un hini apfalinan chi patoy ja achi na apfakon chicha. 19 Ja ichat u ay he-a hini torpfo' ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. Hotti nu gwacha chi achim i-apfulut heto lota ja achi khu mi-apfulut ad langit. Ja hini i-apfulut mu heto lota ja mi-apfulut khu ad langit.” 20 Ja na'na'-allon Hesus hi, “Achi ju pay epfa'pfaag hachi tataku an ha-in hini Hennag Apo Jos an Mamahhod.”

**Chin nangpa-innilaan Hesus ay ni
umali an atajana**

21 Nete-a ay chuy ja khun ipa'pa-innilan Hesus hachi

disipolo hana umali an punlikhatana. Khuna allon hi, "Mahapor an umuja' ad Jerusalem, ti mahapor an hortapo' hana cho-or an likhat an epaha'pfat hay hana a-ap-apon chi Hudju ja hana a-ap-apon chi papachi ja memehtolon chi urchin Moses. Patajona' muti ay ni me-atloh arkhaw hot mummahuwa!"

22 Chengngor Peter hitay an inalin Hesus ja enegnad Peter hija ja inali na hi, "Achi maphod an im hapiton chi amat hina, Apo, ti achi mapfalin an ma-at hay hato ay he-a!" **23** Muti nunchu-ug hi Hesus ja inali na ay Peter hi, "Makak a, Satanas, ay ha-in! Achi mapfalin an halegwaona' ay he-a. Ti hini podhom ja pfu-un hini penhod Apo Jos, an un me'-ampoy ay ni penhod chi tataku."

24 Inalin Hesus hachi disipolo na hi, "Hini mamhod an midchum ay ha-in ja mahapor an chu'khona hini pi'takhuwana heto lota ja pi-ukhona hini kros na,^z ja inunucha". **25** Ti hini takhu an mangpa-ennongan ay ni pi'takhuwana heto lota ja angkhay ja achi mi'takhu ay

Apo Jos. Muti hini takhu an man-ug ay ni pi'takhuwana heto lota khapo hi pangunuchana ay ha-in, ja mi'takhu ay Apo Jos hi ma-id chi pogpogna. **26** Anong un alan ni takhu an amin chi enachangjan ay tay lota ja ma-id pfalor na hu-un ma-utaw chamchama hini pi'takhuwana ja nadusa hija hi ma-id chi pogpogna. Ma-id ichat na hi hugwar ni pi'takhuwana. **27** Mumpfangngacha' an Na-ilanganan an Takhu an magwachaan ay ni apfalinan ja pfinang Apo Jos ja itnud u hana angher, hot oha-ohao' an amin chi tataku an ichatan hi lagpfu na an me-okor ay ni ne'-at na. **28** Muti umannung hitay allo' an gwacha hana uchumna ay cha'ju an achi matoy hot ah-upan cha hini pangte-aa' an Pun-ap-apugwan an Na-ilanganan an Takhu."^a

Chin narmanan chin tikhaw Hesus

17 ¹ Nalahin chi unum hi arkhaw ja initnud Hesus hi Peter ja cha James ay John an hin-akhi, hotti un cha emma-angkhay an nunti-id han pfuludna. ² Unagkhu la-ahna ja tinnig cha hi Hesus an narman

^z **16:24** *pi-ukhon hini kros na*; hay podhona an hapiton ja hodlona hana likhat an umali khapo hi pangunuchana ay Hesus anong un hijay chumalat hi i na atajan.

^a **16:28** Chin nete-aan ni Pun-ap-apugwan Hesus Kristo ja chin nummahuwana ta temmolo ad langit ja inumpfun ay ni nun-appit hi agwan Ama na ja unaot honakhon hini Espiritu Santo hachi tataku na.

chin tikhaw na. Humili hichin angah na an amat ay chuy hukhit, ja pomoo' chin pinuchaw chin lopfong na. ³ Tinnig cha khu ja gawwacha cha Moses ay Elijah an khun cha mi'hapit ay Hesus. ⁴ Himmapit hi Peter ja inali na ay Hesus hi, "Apo, maphod ta immali ta-o heto. Penhod mu ayya ja mun-ephocha' hi tolo hi apfong ta henohha aju ay cha Moses ja hi Elijah." ⁵ Unagkhu khun munhapit hi Peter ja himpfumagkha ja gwa han munhenag an pfonot an nunli'nup ay chicha. Ja gwacha han hapit an narpu ay chuy pfonot an allona hi, "Hitay hini podpodho' an Empfalay u. Mun-an-anlaa' khapo ay hija. Hotti egngor ju hija!" ⁶ Unagkhu chengngor hachi tolo an adalan hichuy an hapit ja nunlu'pfub cha ti nang-entata-ot cha. ⁷ Nehnot hi Hesus ja hen-a na chicha, ja inali na hi, "Achi aju toma-ot. Tuma'chug aju." ⁸ Menohgwat cha hi Hesus ja nama-id chin numpun-ibpfa na an un angkhay hija.

⁹ Amat hichi ja empacheh cha an nunchayyu ja khun allon Hesus ay chicha hi, "Achi ju epfa'pfaag hitay an tinnig ju ingkhana hi mummahuwa' an Na-ilangitan an Takhu." ¹⁰ Ja inalin hachi adalan hi, "Anagkha mah, Apo, ta hachi memehtolon chi urchin Moses ja ituchu cha an mahapor an mahhun hi Elijah an umali ja un umali hini Mamahhod?" ¹¹ Tempfar Hesus ja

inali na hi, "Umannung an mahapor an mahhun hi Elijah an umali an manghakhana hana tataku ja un umali hini Mamahhod. ¹² Muti allo' ay cha'ju hi immali mahpay hi Elijah muti agkhuy cha immatunan ja enat cha an amin hana napukhit an penhod cha an aton ay hija. Ja amat khu ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu, an palikhatona' ay chicha." ¹³ Na-awatan hachi tolo an adalan hitay inali na, an hichuy Elijah an hinapit na ja hi John Bautista.

Chin nangpatengngan Hesus han mun-orchah an unga

¹⁴ Emmatam cha Hesus ay chuy agawwachaan hachi numpun-ibpfa cha ja cho-or chin tataku an na-amung. Ja gwawacha han lala-e an nidchum chin tataku an immuy ay Hesus. Nunheppe an numpakpaka-ahi ja inali na hi, ¹⁵ "Apo, ka-ahiyam adni' han empfalay u an lala-e. Ti un mun-orchah ja munnaud an malikhatan. Mahmahkhod an mepolo' hi apoy ja makhab hi gwanggwang. ¹⁶ Ja un u agkhu in-ali ay cha tay disipolom ta epatenong cha ja ma-id olog cha." ¹⁷ Ja inalin Hesus hi, "Munlinapoh aju kayku an tataku an napukhit chi ugali na. An akamoh an una' napfajag an gwawacha ay cha'ju ja inanuha' cha'ju, ja un kayku la-ahna ja ingkhana ad ugwni ja ma-id pammati ju. Ijali ju heto hini unga." ¹⁸ In-uy cha ja inalin Hesus hi "Makak a, ton napukhit

an ispiritu." Ja nakak chin nehoho'long an ispiritu, ja ma-id mahpay chin likhat chuy unga.

19 Ay chuy an arkhaw ja immi-igway cha Jesus ay cha chuy disipolo na ja inali cha ay hija hi, "Anagkha ta ma-id olog mi an mangpakkay ay nuy napukhit an ispiritu?"

20 Tempfar Jesus ja inali na hi, "Ti aa, ti un it-ittang hini pammati ju. Umannung hitay allo' ay cha'ju, nu gwa koma hay pammati ju hi mipadchung ay ni it-ittang an pfugwan chi lakotta, ja mapfalin an allon ju ay tay pfuludna hi omo'-ojay ta umuy hichi panggerna, hot umuy. An amin ja mapfalin ju an ma-at nu nahamad hini pammati ju ay ha-in. **21** Muti hichuy an kalahen chi ispiritu ja achi makak nu achi ta mungkalalag ja mun-ayunar."

Chin me-aggwa an nangpa-innilaan Jesus ay ni atajana ja amahuwana

22 Gwa han namenghan an na-amung cha Jesus ja hachi disipolo na ad Galilee ja inalin Jesus ay chicha hi, "Ha-in an Na-ilangitan an Takhu, ja achi mapfajag hot michata' hana pfuhur u, **23** hot patajona'. Muti ay ni me-atloh arkhaw hot mummahuwa'." Ja immayyong hachi disipolo hi nangngolan cha ay tay.

Chin numpfajachan cha Jesus ay ni pakha an michat hi Templo

24 Emmatam cha Jesus ja hachi disipolo na ad Kapernaum

ja gwah chi hana khun munhenger hi pakha an michat hi Templo. Immuy cha ay Peter ja inali cha hi, "Hinuy mehtolo ju an hi Jesus, pi'pfajad na chah hini pakha?" **25** Ato'togna ja inalin Peter hi, "Aa, pfajachana." Unot numpfangngad hi Peter chin gwachaan cha Jesus ja nakhun hi Jesus an ni'hapit ja inali na hi, "Ngay tugwali allom, Simon? Ngay anilam hi punhengelan hana ar-ari heto lota hi pakha? Un chah hana pamilya cha, wenne hana uchumna an tataku?"

26 Tempfar Peter ja inali na hi, "Ti hana ma-id nikhamilana an tataku chi mahenger chi pakha cha." Ja inalin khu Jesus hi, "Aa, hotti achi khahin un me'pfajad hana empafaflay.

27 Muti anong un amat heto, ja mumpfajad ta, ta ma-id apahigwan. Hotti umuy a ta i a mamunggwit, ta hini mahhun an me'na an khachiw ja ta-angom hini ta-o na hot gwacha han chakngam an pela' an omanay ay ni pakha ta an chugwa. Alaom ja in-uy mu hana munhenger."

Hay allon Jesus hi napfagpfagtawan

18 **1** Hichin gawwachaan cha ad Capernaum ja immuy hachi disipolo ay Jesus ja inali cha hi, "Ngachah chi napfagpfagto ay cha'mi ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos?"

2 Enajakhan Jesus han ung-ungnga ja impita'chug na, **3** ja inali na hi, "Umannung hitay

allo', an mahapor an hukatan ju hini nomnom ju hi na-umlong an amat hi nomnom chi ung-ungnga. Ti achi ju ayya hot achi aju midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. 4 Hini mangpakumbaba ay ni achor na, an amat ay tay unga, ja hija hini napfagpfagto ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos.

5 Hini mangakhamid hi takhu an nabnababba an amat ay tay unga khapo hi pammati na ay ha-in ja ma-id uchumna hi inakhamid na nu pfu-un ha-in. 6 Muti hini takhu an chimmalat hi pfimmahulan chi oha an nabnababba an namati ay ha-in, ja madusa. To'-onot un ekho-od hay machamot an pfato ay ni pfokhang na ja intuud hichi baybay ta marteng, mu hini un hijay chumalat hi pfumahulan.

7 Ahighikha hana tatakuh ay tay lota ti khun cha matoptopngan. Umannung an cho-or hana khun pfumahulan, ti khangayna. Muti munna'naud an ka-ahi hini takhu an chumalat hi pfumahulan. 8 Hotti nu hini ngamoy wenco hu-i chi chumalat hi pfumahulan ja to'-onot un mu potnan! Ti anong kay ja un oh-ohha hini ngamoy wenco hu-i ja akhaja ta mi'takhu taot ni' ad langit. Ti anong atag un chugway ngamoy ja hu-i ja mituud ta chamchama hichi impferno an gawwachaan chi apoy an achi madmachop. 9 Ja nu hini matam chi chumalat hi pfumahulan ja to'-onot un mu u-iton ja entapar mu! Ti anong

kay ja un oh-ohha hini mata ja akhaja ta mi'takhu taot ni' ad langit. Ti anong un chugway mata ja mituud ta chamchama hichi impferno an gawwachaan chi apoy."

Chin pangngarig han na-utaw an karnero

10 Entoloy Hesus an nangali hi, "Tikhan ju ta achi ju pahigwon hana amat ay tay an unga, ti allo' ay cha'ju hi halimunan hana angher cha an gawwacha ay Ama ad langit. 11 Ja ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja immaliya' an manakhu hana na-utaw an tatakuh. 12 Nomnomon ju akay ni' hitay allo'. Nu khulat ta gwa hay takhu an hingkhahot chi karnero na, ja na-utaw chi oha. Ngay tugwali atona? Taynana hini hijam chi polo ta han hijam an karnero hichi pahto ta i na hingiton hini oha an na-utaw. 13 Ja chinakngana ayya hot munna'naud pay chi pun-an-anlaana khapo ay nuy oha an nachakngan mu hachi hijam chi polo ta hijam an agkhuy na-utaw. 14 Amat hina khu an achi podhon Ama ad langit an ma-utaw hana tatakuh na, anong un hay oha an nababa."

Hay aton nu gway ibpfa an pfimmahor

15 "Nu khulat ta gway ibpfam an namati ja pfimmahor ay he-a, ja umuy a ay hija ta chumuchuwwa aju

an munhapit ta allom hini pfahor na. Ja apfulutona ayya hini tukhun mu ta muntutuju hot maphod an mepfangngad hini i ju pun-oh-ohhaan.

16 Muti achi na ayya apfuluton ja ajakham hay oha wenco chugwa hi pun-ibpfam ta muntutunud aju an i manukhun ay hija ta gway chugwa wenco tolo an mun-oh-ohha an muntihtikhu ay ni allon ju. **17** Nu achi na khu egngor ja ipa-innilam ay ni iglesia. Ja nu achi na khu egngor hini tukhun chi iglesia, ja chu'khon ju hija an amat ay ni achi ju khun pangidchuman hana Hentil ja hana uchumna an achi mi'-unud ay Apo Jos.^b

18 Umannung hitay allo' ay cha'ju an hini achi ju i-apfulut heto lota ja achi khu mi-apfulut ad langit. Ja hini i-apfulut ju heto lota ja mi-apfulut khu ad langit.

19 Ja hay oha khu hi allo' ay cha'ju ja nu chugwa aju an mun-oh-ohha an mungkalalag hot aton Ama an gwa ad langit hini epfokha ju. **20** Ti anong un aju chugwa wenco tolo an na-amung khapo hi nidchuman ju ay ha-in, ja gawwachaa' ay cha'ju."

Chin pangngarig han takhala an achi pomakawan

21 Amat hichi ja immuy hi Peter ay Jesus ja inali na hi,

"Apo, nu khulat ta gway oha hi ibpfa an takhu an khun pfumapfumahor ay ha-in hon numpakawan, ja apo'pongna mah hi pamakawan? Ti ammunna nin hini mumpapeto an pamakawan." **22** Tempfar Jesus ja inali na hi, "Achi amat hina, an hay amatana ja numpapetoy polo ta han peto an pakawanom hini ibpfam an takhu." **23** Amat hichi ja gwa han in-arig Jesus an oma'-atan ni Pun-ap-apugwan Apo Jos an pun-achalan ay ni aton an mamakawan hi ibpfa. Inali na hi, "Gwa hanohan ari an podhona an hengelon chin inutang hachi takhala na.

24 Ente-a na an munhenger hotti empa-ajag na hanohan takhala an himpoloy milyon chin utang na. **25** Ma-id omanay hi pumpfajad na ja inalin chuy ari hi 'Ma-id ayya omanay hi pumpfajad mu ja epla' mu an amin hana khina-um ja mingina aju an pamilya ta gway pamajad mu ay tay utang mu.'

26 Nunheppe hichuy takhala an numpakpaka-ahi ay chuy ari ja inali na hi, 'Apo Ari, ka-ahiyana' adni! Ta hadhachom muti pfajacha' an amin hato utang u.'

27 Ninignikhan tay an ari ja inali na hi, 'Aa, hotti umanamut a ja angkhaynana an achi' epapfajad hitay otong an utang mu.'

28 Unagkhu nakak hichuy takhala ja chinittum na han

^b **18:17** Literal: *hana Hentil ja hana munhenger hi pakha.*

padchung na an takhala an immutang ay hija hi lemay khahot. Empfogkhangana hitay oha an takhala ja khuna allon hi, 'Hukatam gwot chin inutang mu ay ha-in!' ²⁹ Nunheppe hichuy gway utang na ja numpakpaka-ahi ja inali na hi, 'Hadhachom adni' muti hukata' hitay utang u ay he-a.' ³⁰ Muti ma-id nignikhan tay an takhu ja unaagkhu i impipfalud ingkhana an hukatana chin utang na.

³¹ Tinnig hachi numpun-ibpfa cha an takhala hitay enat na ja napukhit hi i cha punnomnoman. Hotti i cha empfaag ay chuy ari an apo cha. ³² Empa-ajag chin ari hichuy takhala ja inali na hi, 'Napukhit hitay an im enat! Un u agkhu penakawan chin otong an utang mu ja inali' hi achim pfajachan khapo ta numpakpaka-ahi a, ³³ ja anagkha ta achim nignikhaon hinuy padchung mu an takhala an gway utang na ay he-a? Kina-ahiyam koma khu an amat ay ni enat u ay he-a.'

³⁴ Nunlinapoh chin pfungot tay an ari ja impipfalud na hichuy takhala na ta maparpalikhhat ingkhana hi hukatana an amin chin otong an utang na.

³⁵ Amat heto khu chi aton Ama an gwa ad langit ay cha'ju nu achi napudnu hini pammakawanan ju hi papadchung ju an tataku."

Hay intuchun Hesus hana mumpunhihijan an hempfapfalay

19 ¹ Napfalin an inalin Hesus hay hato ja nakak ad Galilee ja immuy ad Judea an chammang ni gwanggwang an Jordan. ² Cho-or chin tataku an nanganud, ja empatenong na hachi gway chokhoh na.

³ Ja gwacha hachi uchumna an Farisee an immuy ay hija ta totopongan cha. Ja inali cha hi, "Ngay allom, mapfalin chah ay ni urchin ta-o an ihijan ni lala-e hini ahagwa na an pfupfai nu ngachah chuy an chumalat hi achi na pamhochan ay hija?" ⁴ Tempfar Hesus ja inali na hi, "Anila' an pfinaha ju hini Hapit Apo Jos hi nangarjana hi, chin hunhunana an narmugwan tay lota ja himpfun Apo Jos chi takhu an lala-e ja pfupfai. ⁵ Ja inalin Apo Jos hi 'Hijaot un taynan ni lala-e hana a-ammod na ta i midchum ay ni ahagwa na an pfupfai, hot mumpfalin cha hi ohah achor.'^c ⁶ Hotti achi cha chugwa an un cha oh-ohha. Hotti hini numpfalinon Apo Jos hi oh-ohha ja achi mapfalin an punhijanon chi takhu." ⁷ Ja inalin khu hachi Farisee hi, "Nu amat hina ayya, ja anagkha mah ta agkhuy empagwan Moses an ihijan ni lala-e hini ahagwa na an pfupfai? Ti in-urchina an ichatan ni lala-e hini pfupfai hi tula' an napermaan an nunhijan

^c 19:5 Genesis 2:24

cha ja unaot pakakon.”

8 Tempfar Hesus ja inali na hi, “Chin hunhunana ja achi amat heto. Muti khapo ta munnaud aju an nalikhat hi matuchugwan, hijaot un himmikha hi Moses ja in-urchina hini aton ni lala-e nu ihijana hini ahagwa na.

9 Hay allo' ay cha'ju ja, nu khulat ta hini pfupfai an achi na lugtapan hini ahagwana ja un tugwali luti-on ni lala-e an manghijan ta i pumiggwa, ja hihiya an immilugtap chamchama.”

10 Himmepit hachi disipolon Hesus ja inali cha hi, “Nu amat hina ayya an mepagwa chi punhijanan, ja uchu'chuna agkhu ni' un ta achi marhin.”

11 Ja inalin Hesus hi, “Aa, gwacha hana uchumna an nichatan hi apfalinan ay Apo Jos ta achi cha marmarin. Muti achi an amin chi tatakuu ja kaya cha an aton hitay.”

12 Numpfino-ob-on hini khumapo hi achi arhinan chi linala-e. Hana uchumna ja un nihikhud an un ma-id pamhod cha an marhin, ja hana uchumna ja achi cha marhin ti napnahan cha. Ja hana uchumna ja achi cha marhin khapo ta achi cha podhon an mahalegwa an munserbi ay Apo Jos. Hana mungkaya an mangat ay tay ja inunud cha koma.”

Penenpenhod Hesus hachi ung-ungungnga

13 Gwa han namenghan an in-uy cha hachi ung-ungungnga ay Hesus, ti podhon cha an eh-a na hini ngamoy na ta

ekalalakhana chicha, muti nun-ihingar hachi disipolo chicha.

14 Ja inalin Hesus hachi disipolo na hi, “Anong khu ja in-ali cha ay ha-in hato ung-ungungnga. Achi ju epagwa, ti hay hana tatakuu an mi'padchung hi ung-ungungnga ja chicha chi midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos.”

15 Amat hichi ja enohha-ohha na an hen-a ta engkalalakhana chicha. Napfalin ja empacheh cha Hesus an umuy.

Han achangjan an takhu

16 Immuy han lala-e ay Hesus ja inali na hi, “Apo, ngay ngata maphod hi pe'-at u ta magwachaana' hi pi'takhuwan an ma-id chi pogpogna?”

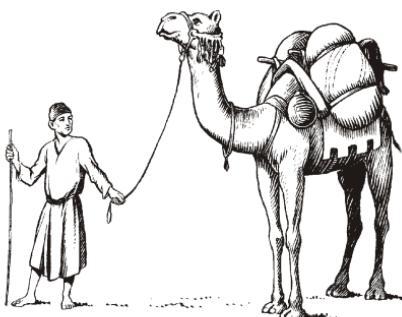
17 Ja inalin Hesus ay hija hi, “Anagkha ta ha-in chi punhanhanam nu ngay maphod hi atom? Oh-ohha hi Apo Jos an maphod. Hotti nu penhod mu an mi'takhu hi ma-id chi pogpogna, ja unuchom hana urchina.”

18 Ja inalin khu chin lala-e hi, “Ngachan hay hana urchin an unucho’?” Tempfar Hesus ja inali na hi, “Achi aju pomatoy, ja achi aju umilugtap, ja achi aju omakaw, ja achi aju muntihtikhu hi achi umannung.”

19 Unuchon ju hana a-ammod ju, ja podhon ju hana papadchung ju an takhu an amat ay ni pamhod ju ay ni achor ju.”

20 Tempfar chin lala-e ja inali na hi, “Khun u unuchon hay hato an urchin. Hot ngay uchumna pay hi ato’?”

21 Ja inalin Hesus ay hija hi, “Nu penhod mu an ma-id

Kemer

oh-ohha hi pungkulangam ja umuy a ta epla' mu an amin hana enachangjan mu, ja inchat mu hini pola' na hana napubli, hot michatan a hi enachangjan ad langit. Enat mu ayya hitay ja immali a ta mitnud a ay ha-in." 22 Unaagkhu chengngor hitay inalin Hesus ja immayyong an nangpacheh, ti munnaud chi enachangjana ja ay-ayyugwana.

23 Ni'hapit hi Hesus hachi disipolo na ja inali na hi, "Allo' ay cha'ju hi nalikhat hana achangjan an midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos.

24 Nalaklaka agkhu ni' hini kemer an lompfot ay ni opfot ni tanud mu hini achangjan an midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos." 25 Nanor hachi disipolo hi nangngolan cha ay tay, ja inali cha hi, "Hotti nu achi mi'takhu hana achangjan, ja ngay ngachah mah chi hay mi'takhu ay Apo Jos?"

26 Emmohchong Hesus chicha ja inali na hi, "Hana achi mapfalin

chi takhu ja mapfalin an amin ay Apo Jos." 27 Himmakit hi Peter ja inali na ay Hesus hi, "Hot cha'mi mah an nanaynan an amin ta nitnud ami ay he-a?" 28 Ja inalin Hesus ay chichan amin hi, "Umannung hitay allo' ay cha'ju, an machakngan ayya hini ahukatan tay lota ja ma-innila hini apfalina' an Na-ilangitan an Takhu, ti umpfuna' ay ni tronon chi mumpapto' ta mun-ap-apowa'. Ja mi-ipfun aju han himpolo ta chugwa an trono ta midchum aju ay ha-in an mun-ap-apo hana tataku an narpu ay ni himpolo ta chugwa an holag Israel. 29 Ja hana nanaynan hi pfalay cha, a-akhi cha, a-ammod cha, empfapfalay cha, ja lota cha khapo hi pamhod cha an munserbi ay ha-in, ja cho'cho'-olan chi michat ay chicha ay tay pi'takhuwan cha heto lota, ja oma'-angonoh ja michatan cha khu hi pi'takhuwan hi ma-id chi pogpogna. 30 Cho-or cha hana nun-apfagto heto lota an chicha chi mi-ud-uchichi hichi ad langit. Ja gwacha hana tataku an ma-id nitagtakhuwana heto lota muti chicha agkhu chi mipapfagpfagto ad langit."

Chin pangngarig hana me'pfo'la an mumpokhah hi ubas

20 ¹ Inalin Hesus hi, "Hitay chi pipadchungan ni Pun-ap-apugwan Apo Jos, an amat ay ni takhu an gway kharchina an natamman hi ubas.

Nalum chin ubas ja henerhelong na an umuy mun-ajag hana mumpokhah.² Gwacha hachi chinakngana hotti nunhahappitanan cha an malagpfuhan cha hi henohha hi denarius hi ohay arkhaw, ja unaot honakhon chicha an i mumpokhah ay ni ubas.³ Unot nungkhagwa ja immuy khu hichi palaha an i maningit hi uchumna an i me'pokhah. Chinakngana han linala-e an numpangata'chug ti ma-id i cha pe'pfo'laan.⁴ Ja inali na ay chicha hi, 'Mangunud aju hay hana immuy hichi kharchin u ta i aju me'pokhah ay ni ubas, muti lagpfuwo' cha'ju ay ni ohto an lagpfu ju.'⁵ Ja immuy hato an linala-e. Unot gwa an naha'-ad ja gwacha khu hachi hennag na an i me'pokhah. Unagkhu gwa khu an napujaw ja gwacha khu hachi uchumna an hennag na an midchum an i me'pokhah.⁶ Unot gwa an mahilip ja immuy pay an i maningit khu hay uchumna an i me'pokhah, ja gwacha pay hachi chinakngana an ma-id at-aton cha. Ja inali na ay chicha hi, 'Anagkha ta linahin ju hitay ohay arkhaw an ma-id tinamtamuwan ju? '⁷ Tempfar cha ja inali cha hi, 'Ti ma-id immali an nangajakhan ay cha'mi ta i ami me'pfo'la.' Ja inali na khu hi, 'Hot mangunud aju hichi kharchin u ta i aju me'pokhah ay ni ubas.' Ja immuy cha.⁸ Unot gwa an madhom ja inalin chuy takhu ay ni khuna pumpfantajon ay chuy kharchina hi, 'Ajakham hana nuntamu ta

ichat mu hini pfino'la cha. Pahhunom hana ne-ang-angonoh an immali ja en-ang-angonoh mu hay hana nahnahhun.'⁹ Amat hichi ja immuy hachi nangte-a hi nahilip ja enala cha chin linagpfu cha an henohha hi denarius. ¹⁰ Inannilan hachi nahnahhun an nangte-a an nuntamu chin herhelong hini pfino'lan hana nangte-a hi nahilip, ja khemhon cha gwot hi cho'cho'-or chi michat ay chicha. Na-ajakhan cha ta pe'-ala cha hichin pfino'la cha, muti un chaagkhu ne'-ala ja un mi'padchung ay ni nichat hana uchumna.¹¹ Hotti ngimmulungur cha an inali cha ay chuy numpapfo'la hi,¹² 'Anagkha mah ta un na-omtang hi nuntamuwan hato uchumna ja ay cha'mi an henen-arkhaw mi an naghitian an nuntamu, ja un la-ahna ja un mumpapadchung hitay panerchum ay cha'mi.'¹³ Ja chin nangpapfo'la ja inali na ay chuy ohua ay chicha hi, 'Agkhuy u lenahlahan cha'ju. Ti nunhahappitanan ta-o mit hini pfo'laon ju hi ohay arkhaw.¹⁴ Hotti tayya, alaom hitay pfino'lam ta umanamut a. Hay podho' ja pumpapadchungo' hini ichat u ay cha'ju, anong un hay hana ne-ang-angonoh an nuntamu.¹⁵ Un ju chah agkhuy anila an ikhacha' an mangpadchong hi pihu?' Hotti anagkha ta pukhitona' hi una' ma'ma-idchat?' "¹⁶ Ja en-ang-angonoh Hesus an nangali hi, "Amat hina tugwali

ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos, an mipapfagpfagto hana uchumna an ma-id pfirpfilang na heto lota, ja mi-ud-uchichi hana uchumna an napfagpfagto ad ugwani.”

Chin me-atlo an nangpa-innilaan Hesus ay ni atajana

17 Khun munti-id cha Hesus an umuy ad Jerusalem ja en-ohha na hachi himpolo ta chugwa an adalana, ja inali na ay chicha hi, 18 “Chonglon ju! Tayya an umuy ta-o ad Jerusalem ja ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja michata' hay hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi memehtolon chi urchin Moses. Hugijona' ay chicha ja epapatoja'. 19 Ja mipulanga' hay hana Hentil an mangekejan ja manuplit ay ha-in. Epfakhata' han kros ta matoja', muti ay ni me-atlon arkhaw ja mummahuwa'.”

Chin empfokhan chin ahagwan Zebedee ay Hesus

20 Immuy ay Hesus chin ahagwan Zebedee ja initnud na hachi chugwa an empfalay na an linala-e an adalan. Nunheppe ay Hesus ja inali na hi, “Apo, gwa akkay han epfokha' ay he-a.” 21 Ja inalin Hesus hi, “Ngachah nuy epfokham?” Tempfar na ja inali na hi, “Machakngan ayya chin pipapfagpfagtuwam ta umpfun a an mun-ap-apo, ja allom mah ta mi-ipfun hay hato chugwa an empfalay u an

mi'-ap-apo, oha ay ni nun-appit hi agwan mu ja oha ay ni nun-appit hi ikhid mu.” 22 Ja inalin Hesus ay cha chuy chugwa an adalana hi, “Ma-id anila ju ay ni epfokha ju. Agkhuy ju atag anila chi hay oma'-atana. Un chah angkhiloh un aju pa'-ahchor ay ni likhat an ha'pfato?” Ja inali cha hi, “Olog mi.” 23 Ja inalin khu Hesus hi, “Umannung an ha'pfaton ju hana likhat an amat ay ni likhat u. Muti tan pfu-un ha-in chi mangpadchong ay ni mi-ipfun ay tay nun-appit hi agwan u ja ay tay nun-appit hi ikhid u, ti hi Ama chi mangpadchong ay ni enhachaag na.” 24 Unagkhu inannilan hachi himpolo an papadchung cha an adalan hichuy an empfokhan cha James ay John ja mapfungot cha. 25 Hotti inam-amamung Hesus chicha an amin, ja una allon hi, “Nomnomon ju akay ni' hana khun mun-ap-apo hi tataku heto lota an khun cha ipapilit hini podhon cha. Ja hana mun-ap-apo an gway apfalinana, ja khun cha palikhaton hana tataku an khun cha pfaapfaalon. 26 Achi koma amat hetoy aton ju. Ti hini mamhod an ma-ar-ali ja mahapor an tulunganay padchung na an takhu. 27 Ja hini mamhod an mumpfalin hi pangulu ja mahapor an munhimpfut hana padchung na an takhu. 28 Amat ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu, an

agkuja' immali ta cha'ju an tataku chi munserbi ay ha-in. Muti immaliya' an munserbi hana cho-or an tataku, ja ta matoja' an pfajad chi pfahor cha."

Chin nangpatengngan Hesus han chugwa an napfulaw

29 Tenaynan cha Hesus ad Jeriko ja cho-or chin tataku an ninitnud. **30** Ja gwa han chugwa an napfulaw an inu-umpfun ay chuy pinggit chi kurha an khun mun-ad-adchaw. Un chaot chengngor an maloh hi Hesus ja ente-a cha an mun-ugwap an mangali hi, "Hesus an holag Ari David, ka-ahiyan cha'mi adni!" **31** Hachi tataku ja inhingar cha chicha ta khomenong cha muti en-om-omod hachi napfulaw an nangi'gwap hi, "Apo Hesus an holag Ari David, ka-ahiyan cha'mi adni!" **32** Inta'chug Hesus ja empa-ajag na chicha. Ja empfokha na hi, "Ngay podhon ju hi ato' ay cha'ju?" **33** Ja inali cha hi, "Apo, penhod mi an mitikhaw hato mata mi!" **34** Ja ninignikhan Hesus chicha, ja hen-a na chin mata cha. Ja mitikhaw gwot chin matan hachi napfulaw ja nitnud cha ay Hesus.

Chin nangdaydayawan chin tataku ay Hesus hi omajana ad Jerusalem

21 ¹ Empacheh cha Hesus an khun cha homnot ad

Jerusalem. Emmatam cha ad Betfage an achaan chuy pfulludna an nangadnan hi Olibo ja hennag Hesus han chugwa an disipolo na ² an inali na hi, "Ipangulu ju ay chuy pfarju hichi chammangna. Nu omatam aju hot chakngan ju han nekhokho'-od an donkey ja han pfo'tot an empfalay na. Upfachon ju ja in-ali ju heto. **3** Ja nu gway mangpfokha hi, 'Anagkha ta alaon ju hato donkey?' ja allon ju hi, 'Alaon mi, ti nan mahapor Apo ta-o,' hot i-apfulut cha." **4** Na-at hitay ta mipa-annung chin inalin chin profetan Apo Jos chin hophopapna hi nangarjana hi,

5 "Allon ju hana tataku an eSion hi,
'Chiya an umali hichuy Ari ju,
An napakumbaba ja nunhahakkay han pfo'tot
an donkey.' " ^d

6 Immuy hachi chugwa an disipolo ja inunud cha chin inalin Hesus. **7** Enala cha chin donkey ja chin empfalay na ja in-uy cha ay Hesus. Enopnan cha chin khatud cha hi lopfong ja nunhakay hi Hesus ay ni oha. **8** Hi khun cha omajan ja chenom-or chin tataku, ja nunloh-op cha chin uchumna an lopfong cha hon en-ap-ap cha chin chalan. Hachi uchumna ja numpateng cha chin tupfun chi ajiw ja nun-e-ap-ap cha khu ay chuy chalan. **9** Hachi ayya

^d 21:5 Zechariah 9:9

nangpangpangullu ja hachi khun mangun-unud an atakhutakhu ja khun cha i'gwap hi,
“Madaydayaw a an holag Ari David. Mabindisyonan a an hennag Apo Jos. Madaydayaw hi Apo Jos ad langit!”

10 Unagkhu emmatam cha Hesus ad Jerusalem ja napfu-ar hachi atakhutakhu ja khun cha allon hi, “Ngay ngachan tay an takhu?” **11** Ja hachi nitnud ja hi-a-ali cha hi, “Hitay hinuy profetan Apo Jos an hi Hesus an eNazaret hichi provincian chi Galilee.”

Chin nangpakakan Hesus hachi khun mungngina hichi Templo

12 Immuy hi Hesus ay chuy partug chi Templo ja chinakngana hachi khun mungkumerchu hi animar an hijay khun nguminaan hana takhu hi ipidaton cha ay Apo Jos. Ja nun-epakak na hay hachi khun ngumina ja mungngina. Nun-ipfu-allo na hachi lamehaan hachi khun munhukat hi pihu, ja chin umpfunan hachi khun mungngina hi hagwiti an pfalug. **13** Ja inali na ay chicha hi, “Allona ay ni hapit Apo Jos hi, ‘Hitay pfalay u ja pfalay an pungkalalakan.’ ”^e Muti tayya an numpfalinon ju hi a-amungan chi mangakaw.^f

14 Chin agwachaan Hesus hichi Templo ja immuy ay hija hachi nun-apfulaw ja hachi

nun-apilay ja nun-epatenong na. **15** Muti hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi memehtolon chi urchin Moses ja emmomohchong cha hay hato milagro an enat na, ja chedchengnor cha hachi ung-ungungnga an gwah chi partug chi Templo an khun cha i'gwap hi, “Madaydayaw hitay holag Ari David!” Ja pfimmungot hato a-ap-apo **16** ja inali cha ay Hesus hi, “Chonglom akay ni’ hay hato khun cha i'gwap.” Ja inalin Hesus hi, “Aa, chengngor u. Un ju chah agkhuy pfinaha hitay Hapit Apo Jos hi nangarjana hi,

“Tinuchugwam hana ung-ungungnga ja hana pa'-ipfutay an khun mun-inum

Ta mapmaphod hini aton cha an mundayaw ay he-a.’ ”^g

17 Amat hichi ja tenaynan Hesus chicha ad Jerusalem ja immuy nunnanong ad Betani.

Chin nangtubtupfan Hesus han ajiw an higos

18 Chin nun-inggw'i'gwiit ja pfimmugwah cha Hesus an mumpfangngad ad Jerusalem ja hemmenaang hija. **19** Enamang na han ajiw an higos ay chuy pingngit chuy chalan ja immuy ta i omala hay pfunga na. Unagkhu emmatam chin achaan chuy ajiw ja ma-id oh-ohhah pfunga na, an un angkhay chin malupfong an tupfu na. Ja inalin

^e 21:13 Isaiah 56:7 ^f 21:13 Jeremiah 7:11 ^g 21:16 Psalms 8:2

Dinaydayaw hachi tataku hi Hesus chin emmatamana ad Jerusalem

Hesus ay chuy an ajiw hi, “He-a ton ajiw, achi a mahpay pfumungpfunga ja ingkhana!” Unot empa-opoh Hesus hitay an inali na ja na'leng chin higos.

20 Nanor hachi disipolo ja khun cha allon hi, “Anagkha ta ngay na-at ta hin-alina ja i na'leng hitay higos?” **21** Ja inalin Hesus hi, “Umannung hitay allo' ay cha'ju, nu munchomo' aju ay Apo Jos an atona hini epfokha ju, an achi munharhalinchugway nomnom ju, hot mapfalin an aton ju khu chi amat ay tay enat u ay tay higos. Ja pfu-un hitay ja angkhay, an mapfalin an allon ju ay tay an pfulludna hi, ‘Makak a heto ta i a mituud hichi baybay’ hot ma-at. **22** Hotti nu ngachah chi ekalalag ju ay Apo Jos, ja ma-at an ma-at nu gway pammati ju.”

Chin nangpfokhaan cha nu ngay narpugwan chi apfalinan Hesus

23 Emmatam cha ad Jerusalem ja immuy cha ay chuy partug chuy Templo. Khun muntudtuchu hi Hesus ja immuy hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi uchumna an a-ap-apon chi Hudju ja empfokha cha ay hija hi, “Ngachah chi narpugwan ni apfalinam an mangat hay hato khun mu aton? Ja ngay nangchat ay nuy apfalinam?” **24** Tempfar Hesus ja inali na hi, “Unchani adchiya ta topfalon ju pay hitay pe'pfokha'. Nu topfalon ju hot allo' ay cha'ju hini narpugwan tay apfalina' an mangat hato.

25 Hotti allon ju adchiya tugwali, ngay nannag ay John Bautista an immali an khun mumbautisar? Hi Apo Jos wenco hay takhu?” Ja khun cha manghempfopfogkha an khun cha allon hi, “Hot ngachah chi allon ta-o mah? Nu allon ta-o hi un hennag Apo Jos hot allona hi ‘Nu hi Apo Jos chi nannag ay John ja anagkha mah ta agkhuy ju pinati hija?’ **26** Ja nu allon ta-o khu hi hennag chi hay takhu hot pfumungot hay hato tataku, ja unakkay gway aton cha ay chita-o, ti namati cha an amin an profetan Apo Jos hi John.”

27 Hotti hay nampfar cha ay Hesus ja inali cha hi, “Ma-id anila mi nu ngachah chi nannag ay hija.” Tempfar khu Hesus ja inali na hi, “Nu amat hina hot achi' khu epfaag nu ngay nangchat ay ha-in hi apfalina' an mangat hay hato.”

Chin pangngarig han chugwa an hin-akhi

28 Inalin khu Hesus hachi a-ap-apo hi, “Ut-utnuwon ju akay ni' nu ngay penhod tay pangngarig an hapiton. Gwa han lala-e an chugwa han empfalay na an linala-e. Immuy ni'hapit ay chuy panguluwan ja inali na hi, ‘Umuy a akay ta i a muntamu hichi kharchin ta-o.’ **29** Ja inalin chin panguluwan hi, ‘Ti tan mahulit hotti achiya' umuy.’ Muti unagkhu nahnahop ja nunnomnom ja immuy chamchama. **30** Immuy khu hi ama cha ay chuy netob ja inali

na khu hi, ‘Umuy a akay ta i a muntamu hichi kharchin ta-o.’ Ja inalin chin netob hi, ‘Aa, umuja’, muti agkhuy chamchama immuy. ³¹ Hot ngay allon ju ay cha tay an chugwa hi nangat ay ni penhod ama na?’ Tempfar cha ja inali cha hi, “Hinuy panguluwan.” Ja inalin Jesus hi, “Aa, ja umannung hitay allo’ ay cha’ju, an khun mahhun hana nun-apfahulan an tataku an midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos, an amat hana khun munhenger hi pakha ja hana putah. ³² Ti immali hi John an nangtuchu hana magpong an pe'-at cha ja inunud cha. Muti cha’ju ayya ja agkhuy ju inunud. Tinnig ju mit hitay enat cha an namati ja agkhuy ju tugwali chin-ug hana pfahor ju ta ni'pati aju koma.”

Chin pangngarig hana khun me'pfengpfeng

³³ Inalin khu Hesus hi, “Chonglon ju pay hitay oha khu an pangngarig. Gwa hanohan lala-e an nuntanum hi cho-or hi ubas ay ni kharchina. Enalad na chin kharchin ja tinau-ana han pfato an khun cha pang-amungan hi chanum chi ubas hi un cha lochehon. Empaha'-ad na khu han nata'nang an ab-abpfong an oma-ayyan chi mumpfantay. Napfalin hay hato ja empapfengpfeng na hichuy kharchina ja unot makak an umuy hichi achawwi. ³⁴ Unot nachakngan chin ahipokhah ja

hennag na hachi takhala na an i me'-aggwa ay chuy penokhah cha an ubas. ³⁵ Muti hay hato an ne'pfengpfeng ja enala cha hachi takhala ja numpakhuh cha hichuy oha, penatoy cha khu hichuy oha, ja nungkhajang cha hichuy oha. ³⁶ Ja hennag na khu hana cho'cho'-or pay an takhala na, ja hihiya, an pinalikhat hachi ne'pfengpfeng. ³⁷ Unot oma'-angonoh ja hennag na chin empfalay na an lala-e an umuy me'-aggwa ta alom ja egngor hachi ne'pfengpfeng hija. ³⁸ Muti unot nangalimutugwan hachi ne'pfengpfeng hichuy empfalay na ja nunhahapit cha ja inali cha hi, ‘Hijah tay hini empfalay ni khun ta-o pe'pfengpfengan an hijay mamanoh ay tay lotan ama na. Unot la-ahna ja penatoy ta-o ta chita-oy manghe'-a ay tay lota.’ ³⁹ Amat hichi ja enekak cha ja penatoy cha.” ⁴⁰ Ja inalin Hesus hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi Farisee hi, “Ngachah tugwali chi aton tay an takhu hay hachi ne'pfengpfeng ay hija?” ⁴¹ Tempfar cha ja inali cha hi, “Epapatoy na kaykhu hay hato an napupukhit an tataku ja empapfengpfeng na hinuy kharchin hi uchumna an achi ngumangannu an mangchat ay ni khaggwa na.” ⁴² Ja entoloy Hesus an nangali hi, “Anila’ an pfinaha ju hitay nitula’ an Hapit Apo Jos hi nangarjana hi, ‘Hinuy pfato an namlenan hay hana mumpakhad hi pfalay

Ja hijay numpfalin hi
na-ahammad an pognad
tay an pfalay.

Hi Apo Jos chi nangat ay tay,
Ja nakaskasda-aw hi
pannikhan ta-o! ^h

43 Hijaot un u khun allon ay
cha'ju an pfu-un mahpay cha'ju
an Hudju chi tatakhun Apo Jos
an midchum ay ni
Pun-ap-apugwana, ti enaan
cha'ju ja empallog na hana khun
mangat ay ni penhod na.

44 Hinuy pfato an namlenan cha
ja nu gway makhah ta me'na ay
tay an pfato ja mun-igwa-itay. Ja
nu me'na hitay an pfato ay ni
takhu hot mun-akhupung.”

45 Unagkhu chengngor hachi
a-ap-apon chi papachi ja hachi
Farisee hay hato in-arig Hesus ja
anila cha an chicha hana khuna
hapiton an nan-ug ay hija.

46 Penhod cha an tiligwon hi
Hesus muti agkhuy cha entoloy ti
toma-ot cha hachi cho-or an
tatakuh an nangapfulut an
profetan Apo Jos hija.

Chin pangngarig hachi na-ila an i me'kasar

22 ¹ Inalin khu Hesus han
ohan pangngarig an
amat heto. ² “Hini pipadchungan
tay Pun-ap-apugwan Apo Jos ja
ipadchung u han ari an
nunhakhana ta mungkasar hini
empfalay na an lala-e.
³ Nachakngan chin arkhaw an
pungkasalan cha ja hennag chuy

ari hachi takhala na ta i cha
allon ta umali hachi na-ila. Muti
achi cha penhod an i me'kasar.

4 Hennag na khu hachi uchumna
an takhala ta i cha khu allon ay
cha chuy na-ila hi, ‘Umali aju ti
tan nehakhana hitay kasar, ja
naparti hato nepatapfa an pfakah
hi ihcha ta-o, ti nan marhin
hinuy empfalay na.’ ⁵ Muti
agkhuy cha enegngor chin i
nun-ila ja unagkhu immuy hichuy
oha an i muntamuh pajaw, ja
immuy khu hichuy oha an i
mungkumerchu. ⁶ Ja na-ala agkhu
hato uchumna an na-ila ja
chimpap cha hay hachi takhala an
khun mun-ajag, ja pinalikhat cha
ja penatoy cha chicha.

7 Pfimmungot chin ari ja hennag
na hachi hinchalo na ta i cha
penatoy hay hachi namatoy chin
takhala na ja khenhob cha chin
pfuglay cha. ⁸ Ja enajakhana hachi
uchumna an takhala na ja inali na
hi, ‘Tayya an enep-ephod u an
enhakhana hitay kasar muti hachi
na-ila ja achi cha ma-ikari. ⁹ Hotti
umuy aju hana kurha ay tay an
pfuglay ta-o ta ajakhan ju an amin
hana tatakuh an ah-upan ju.’

10 Amat hichi ja immuy chin
takhala na hachi kurha ja initnud
cha an amin hana inah-upan cha
an tatakuh, napukhit man wenno
mapmaphod chi ugali cha.
Na-amung cha hichi pungkasalan
hotti napnu hichuy pfalay.

11 Amat hichi ja immuy chin
ari ta i mi'-an-annila hay hachi

^h 21:42 Psalms 118:22

immuy ne'kasar, ja gwa han tinnig na an takhu an agkhuy ne'lopfong ay ni empegwanah nuy ari an elopfong hachi ay ne'kasar. ¹² Ja inalin chin ari ay hija hi, ‘Anagkha ta ni'hikhup a an agkhuy mu ne'lopfong hinuy lopfong chi me'kasar?’ Muti khemmegkhenong hichuy takhu. ¹³ Ja inalinot chin ari hachi takhala na hi, ‘Kha-utan ju hini ngamoy na ja hu-i na ja entapar ju hichi munhehellong, hot midchum hana khun mun-okhab ja mungngelot hana pfapfa na hichi.’

¹⁴ Ja en-ang-angonoh Jesus an nangali hi, “Cho-or hana ajakhan Apo Jos muti un tortollo hana piliyona an midchum ay nuy Pun-ap-apugwana.”

**Chin nangpfokhaan cha nu ichat
cha hini pakha cha ay ni
Emperador ad Rome**

¹⁵ Hachi Farisee an ne-egngor hay hato inalin Jesus ja nakak cha ta i cha hahapiton hay aton cha an manoptopngan ay hija ta alom ja gway ehallaana ay ni atona an munhabit. ¹⁶ Hotti hennag cha hachi uchumna an disipolo cha an Farisee ja nitnud khu hachi uchumna an Herodianes.ⁱ Immuy cha ja inali cha ay Jesus hi, “Apo, anila mi an umannung hana khun mu

allon anong un pahigwon chi tataku. Ti anong un nun-atakhay hana tataku an munchongor weno nababa ja khun mu gwot itudtchu hini umannung an podhon Apo Jos.”

¹⁷ Ja khun cha hempfogpfogkhon an allon cha hi, “Hotti hay podhon mi adchiya an annilaon ja ngay punnomnomam? Mapfalin chah ay ni urchin ta-o an Hudju nu mumpfajad ta-o hi pakha ay ni Emperador ad Rome? Pfajachan mi chah weno achi mi?”

¹⁸ Na-orman Jesus an un cha toptopngan hija ja inali na hi, “Anagkha ta toptopngana’ ay cha’ju an khun pfumuhupfuhur? ¹⁹ I-ali ju hay pihu an michat hi pakha ta tikha’.” Inchugwagwa cha han denarius an pihu ²⁰ ja inali na hi, “Ngay nang-angah ay tay gwa ay tay pihu? Ja ngay nang-enngachan ay tay an nitula’?” ²¹ Tempfar cha ja inali cha hi, “Hini Emperador.” Ja inalin khu Jesus hi, “Hotti ichat ju ay ni Emperador hini michat ay ni Emperador, ja inchat ju ay Apo Jos hini michat ay Apo Jos.” ²² Un chaagkhu chengngor hichuy nampfar na ja nanor cha, ti agkhuy nehalla an nungkhokhodchong. Hotti

ⁱ **22:16** Hachi Herodianes ja Hudju cha an nun-appit ay Ari Herod an enhaad chi eRome. Hachi ayya Farisee ja achi cha podhon an mun-ap-apo hachi eRome ay chicha an Hudju, muti ni'-apfulut cha chin achi pamhochan hachi Herodianes ay Jesus.

tenaynan cha hi Hesus ja nakak cha.

Intuchun Hesus an gway amahuwan chi tataku

23 Ay chuy khu an arkhaw ja gwacha hay hana uchumna an Saducee an immuy ay Hesus. Saducee ayya ja achi cha mamati an gway amahuwan. 24 Ja inali cha ay hija hi, "Apo, intula' Moses chi urchin ay chita-o an, matoy ayya hini oha an lala-e an narhin ja ma-id empfalay na, ja mahapor an ahagwaon ni akhi na an lala-e hitay an pfupfai an napfalo, ta hana empfapfalay cha ja mipfilang an empfalay nuy natoy an ibpfa na. 25 Hotti gwacha han peto an hin-a-agkhi an linala-e ay tay an pfuglay mi. Narhin hitay panguluwan ja natoy an ma-id empfalay cha. Hijaot un nepallog chin netob ta enahagwa na khu hitay an pfalo 26 ja natoy khu an ma-id empfalay cha. Hotti nepallog khu chin me-atlo ja ingkhana chin me-apeto ja nun-a-atoy cha an amin an ma-id empfalay cha. 27 Oma'-angonoh ja ne-etoy hitay an pfupfai an napfalo. 28 Hotti nu allom chi gway amahuwan chi natoy ja ngacha mah ay cha tay peto an linala-e chi nang-en-ahagwa ay tay pfupfai nu umali hini amahuwan chi tataku? Ti enahagwa cha mit an amin hitay an pfupfai." 29 Tempfar Hesus ja inali na hi,

"Nehalla aju ti ma-id anila ju ay ni Hapit Apo Jos ja hini afpalinana. 30 Mummahu ayya hana tataku ja achi cha mangah-ahagwa, an amat cha hay hana angher ad langit an achi mangahagwa. 31 Ja hini ayya amahuwan chi nun-a-atoy, un ju chah agkhuy pfinaha chin nitula' an Hapit Apo Jos hi nangarjana hi, 32 'Ha-in chi Jos an khun dayawon Abraham, ja hi Isaak, ja hi Jakob.'^j Inali na hitay anong un napfajag an nanattoy cha Abraham. An hay podhona an hapiton ja hijay Jos hana mamattakhu an pfu-un Jos chi natoy. Hotti niya an khun aju mehalla nu ehaot ju hini amahuwan chi natoy." 33 Ja nanor hachi atakhutakhu hi nangngolan cha hay hato intuchuna.

Hini napfarpfalor an urchin hi unuchon

34 Unagkhu chengngor hachi Farisee an ma-id olog hachi Saducee an manoptopngan ay Hesus ja nuntutunud cha an immuy ta i cha khu toptopngan hija. 35 Ja himmapit chin oha ay chicha an mehtolon chi urchin Moses ta toptopngana hi Hesus, ja empfokha na hi, 36 "Rabbi, ngay ngachah nuy urchin Apo Jos an napfarpfalor hi unuchon?" 37 Tempfar Hesus ja inali na hi, "Hini urchin an

^j 22:32 Exodus 3:6

allona hi, ‘Mahapor an podhon ju hi Apo Jos an amin hi puhu ja nomnom ja pfi-ah ju ja an amin hi pi’takhuwan ju.’^k 38 Hitay hini napfarpfalor an urchin hi unuchon. 39 Ja oma'-at hina khu hitay me-aggwa an urchin an allona hi, ‘Podhon ju hini padchung ju an takhu an amat ay ni pamhod ju ay ni achor ju.’^l 40 Hay hato chugwa an urchin chi nepognachan an amin hana urchin ja chin intula' hachi profeta.”

Hay oma'-atan ni allon cha an Mamahhod

41 Ay chuy an na-amungan hachi Farisee ja gwa han empfokhan Hesus ay chicha 42 an inali na hi, “Ngay anila ju hi oma'-atan nuy Hennag Apo Jos an Mamahhod? Ngay nangholag ay hija?” Tempfar cha ja inali cha hi, “Hijay holag Ari David.” 43 Ja inalin khu Hesus hi, “Nu holag na ayya hini Mamahhod ja anagkha tugwali ta allon khu David hi ‘Apo’ ay hija? Umannung an hijay Apon David, ti enchalani ni Espiritu Santo hi David ta inali na hi,

44 ‘Inalin Apo Jos ay nuy tenangad u an Apo’ hi,
“Umpfun a ay tay nun-appit hi agwan u,
Ingkhana hi pangapfaka’ an amin hana pfuhur mu ta he-ay tangachon cha.”’^m

45 Inalin Ari David ay tay Hennag Apo Jos an Mamahhod hi, ‘Apo’ ti napfagpfagto mu hija. Nu amat heto chi allon Ari David hotti hini hahadchon ju ja pfu-un la-eng holag David ja angkhay.”

46 Ma-id oh-ohhah pampfar cha ja tabpfi na ay chuy ja mun-okhon cha an i mangpfokha hi uchumna.

Chin namahigwan Hesus hachi Farisee ja memehtolon chi urchin Moses

23 ¹ Inalin khu Hesus hachi nakhagong an tatakuju ja hachi disipolo na hi, ² “Hay hachi memehtolon chi urchin Moses ja hachi Farisee, ja nehaad cha an muntudtuchu ay nuy urchin Moses, ³ hotti mahapor an unuchon ju an amin hana ituchu cha. Muti achi ju pe'-at hana khun cha aton. Ti achi cha khun unuchon hana khun cha itudtuchu. ⁴ Cho-or hana nalikhat an allon hachi Farisee hi aton hachi tatakuju an achi cha pa'-at, ja ma-id oh-ohha hi itolong cha. ⁵ Ipatpatikhaw cha hana khun cha aton ta gway aton kan kaykhu chi tatakuju an mangdayaw ay chicha. Epa-otong cha hana pangittugwan hi texto an ingkha-ut cha ay ni ulu cha ja ay ni ta'lay cha, ja nun-ipa-anchu-oy cha hana khalampfay chi lopfong cha. ⁶ Ja am-amja-on cha khu an

^k 22:37 Deuteronomy 6:5 ^l 22:39 Leviticus 19:18 ^m 22:44 Psalms 110:1

iumpfun hana umpfunan chi a-ap-apo hichi sinagoga ja nun gwachaan chi pfehta. ⁷ Ja penhod cha khu an gway khun mangpa'pa-innila ay chicha hi acho'lan chi tataku, ja mahapor an allon hi 'Rabbi' ay chicha. ⁸ Muti ay cha'ju ayya ja achi khahin un cha allon hi, 'Rabbi' ay cha'ju, ti hin-a-agkhi aju ja un oh-ohha hini mehtolo ju. ⁹ Ja ma-id chi oha hi takhu hi i ju dayawon an allon hi, 'Ama' ay hija, ti un oh-ohha hini dayawon ju an Ama ju an gwa ad langit. ¹⁰ Ja achi khahin un allon hana i-ipfpa ju hi 'Apo' ay cha'ju ti ha-in an hi Kristo hini oh-ohha an Apo ju. ¹¹ Hini napfagpfagtawan ay cha'ju ja hija hinuy khun tomolong hana i-ipfpa na an takhu. ¹² Hini mangpapfagto ay ni anchor na ja ma-ibaba. Ja ma-ipapfagto hana mumpakumbaba.

¹³ Ka-ahi aju, cha'ju an memehtolon chi urchin Moses ja

*Epa-otong cha hana pangittugwan
hi texto an ingkha-ut cha ay ni ulu
cha ... 23:5*

cha'ju an Farisee, ti mumpfuhuur aju! Henalegwa ju hana tataku an midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. Achi aju midchum ja enchagkha ju khu an nangpagwa hana mamhod an midchum. ¹⁴ Ka-ahi aju an khun munlahlah! Ti pomloh aju hi khina-un chi pfalo, ja khurkhulaton ju an manganchu-oy an mungkalalag ta allon kan kaykhu hana tataku hi nasantuwan aju. Hotti munnaud chi i ju adusaan khapo hay hato khun ju aton! ¹⁵ Ka-ahi aju mangkay an memehtolon chi urchin Moses ja cha'ju an Farisee ti un aju mumpfuhuur! Ti pfad-angon ju hana baybay ja umuy aju hana ni-achawwi an pfuglay ta i aju manning hi midchum ay cha'ju, anong un hay oh-ohha. Ja nu gway midchum, hot pfumi-ah an mangat ay ni napukhit an khun ju aton. Madusa aju ad impferno hi ma-id pogpogna ja e-ar-alla na pay hinuy dusan nuy oha an nidchum ay cha'ju.

¹⁶ Ka-ahi aju, ti un aju napfupfulaw ja khun aju agkhu muntuchu hi agwun. Nu khulat ta gway munhapata ja hinuy Templo chi ehapata na, ja allon ju hi pfu-un pfahor hini achi na pangatan ay nuy enhapata na. Muti nu khulat ta hini pfalitu' hichi Templo chi enhapata na ja allon ju hi pfahor nu achi na aton hinuy enhapata na.

¹⁷ Naherngan tugwali hinuy nomnom ju! Un ju chah agkhuy anila an napfagpfagto hini

Templo mu hini pfalitu'? Hini pfalitu' ja napfalar ay Apo Jos khapo ta gawwacha ay ni Templo. ¹⁸ Ja amat hina khu nu gway munhapata ja hini altar chi ehapata na, ja allon ju hi pfu-un pfahor hini achi na pangatan ay ni enhapata na. Muti nu khulat ta hini indatona an negwallang ay nuy altar chi enhapata na ja pfahor nu achi na aton hini enhapata na. ¹⁹ Naherngan hini nomnom ju! Un ju chah agkhuy anila an napfagpfagto hini altar mu hini negwallang an nidaton ay Apo Jos? Hinuy nidaton ja napfalar ay Apo Jos khapo ta gawwacha ay ni altar. ²⁰ Hini munhapata an hini altar chi enhapata na, ja midchum an amin hana gwa ay ni altar an pe'hapata na. ²¹ Ja amat hina khu, hini munhapata an hini Templo chi ehapata na ja midchum an amin hana gwa ay ni Templo an pe'hapata na, ja hi khu Apo Jos an nunheto. ²² Ja hini munhapata an hichi ad langit chi ehapata na ja nidchum hichuy tronon Apo Jos ja hi Apo Jos an inu-umpfun ay nuy trono an pe'hapata na.

²³ Ka-ahi aju mangkay, cha'ju an memehtolon chi urchin Moses ja cha'ju an Farisee ti un aju mumpfuhuur! Manu ti anong un hana munnaud an i'-i'-itang an i'nut ju, ja khun ju ichat hini khaggwan Apo Jos. Muti tayya an achi ju nomnomon hana napfarpfalor an urchin, an amat ay ni allon Apo Jos hi mungkhochong koma hini aton

ju an munhugwi, ja chin khu inali na hi nignikhaon ju hana ka-ahi, ja chin inali na hi achi aju munlahlah. Hay aton ju koma ja khun ju ichat hini khaggwan Apo Jos muti achi ju alichuwan an mangunud hay hato napfarpfalor an urchin.

²⁴ Un aju napfupfulaw an memehtolo! Ti pa-ennongan ju an ánum hinuy it-itang an imo' ay ni inumon ju ja agkhuy ju gwot anila an ni'-u'mun ju hini otong an kemer.

²⁵ Ka-ahi aju, cha'ju an memehtolon chi urchin Moses ja cha'ju an Farisee, ti mumpfuhuur aju! Ti ipatpatikhaw ju an mangat hi maphod muti hini pi'takhuwan ju ja na-ikot ja mangakaw. Amat aju ay ni takhu an ep-ephod na an ulahan hini nangimpfuttay ni pfahu ja chuju, muti achi na ulahan hichi chohar na. ²⁶ Naherngan hinuy nomnom ju an Farisee! Ulahan ju pay hinuy unig ni pfahu ja chuju, hot maleneh khu hini nangimpfuttay.

²⁷ Ka-ahi aju, cha'ju an memehtolon chi urchin Moses ja cha'ju an Farisee, ti mumpfuhuur aju! Oma'-at aju hi lupfu', ti hini nangimpfuttay ja napintulan hi mapuchaw ja maphod hini tikhaw na, muti hichi unig ja nittugwan hi paang ja napfulu' an achor chi natoy. ²⁸ Amat hina khu ay cha'ju, an maphod hi pannig chi tataku hana ipatpatikhaw ju an ugali ju, muti napnu aju hi lahlah ja napukhit hini nomnom ju.

29 Ka-ahi aju, cha'ju an memehtolon chi urchin Moses ja Farisee, ti mumpfuhuur aju! Un ju agkhu khun ep-e-ep-ephod hana lupfu' chin profetan Apo Jos, ja ar-arkuhan ju hana lupfu' hana magpong an tataku. **30** Allon ju hi, 'Nu cha'mi koma chi gawwacha chin timpon chin a-ammod mi, hot agkhuy ami ne'-op ay chuy namatajan cha hachi profetan Apo Jos.' **31** Hotti tayya an cha'ju hitay mangpa-innila an holag cha'ju hay hachi namatoy hachi profeta. **32** Hot takha, ikhibpfoh ju an aton hato napupukhit an ena-enat chin a-apo ju.

33 Haw cha'ju pay an lomahlalahlah an khun umallilaw hi tataku, ngay nin aton ju ta achi aju umuy ad impferno? **34** Hijaot agkhu un u honakhon hay hana profeta ja mun-anomnom an tataku ja hana muntudtchu ay ni Hapit Apo Jos. Muti anila' an patajon ju hana uchumna, ja epepfakhat ju hana uchumna hi kros. Ja pumpakhuh ju hana uchumna hina sinagoga ju ja lomajaw cha ayya, hon inunud ju nu ngay omajan cha ta palikhaton ju chicha. **35** Cha'ju chi manchor hi dusan nuy nun-a-atajan an amin chin magpong an tataku an penatopatoy cha. Nahun hi Abel an penatoy cha ja hachi uchumna ingkhanah chin namatajan cha ay Zekariah an

empfalay Barakiah an inah-upan cha ay ni numpfattanan ni altar ja hini Templo. **36** Umannung hitay allo' ay cha'ju, an cha'ju an tataku ad ugwanu chi manchor an amin hi dusa khapo hi nun-a-atajan hato tatakhun Apo Jos.

37 Haw inay atag kaykuh cha'ju an tataku ad Jerusalem, an un la-ahna ja un ju patajon hana profeta ja nungkhajang ju an amin hana honakhon Apo Jos ay cha'ju! Khun u nomnononomon an manga-allungan ay cha'ju an amat hi upfuwan an elo'-ob na hana empah na, muti achi ju podhon! **38** Hotti tayya an te-a-an cha'ju ay Apo Jos ja ipulang na hitay pfuglay ay cha'ju ta un aju ikhad. **39** Allo' ay cha'ju hi achiya' mahpay matigtikhaw ay cha'ju ingkhanah chin arkaw an pangallan ju hi, 'Mabindisyonian hini Hennag Apo Jos an immali an mun-ap-apo ay chita-o.' "ⁿ

Impa-innilan Hesus hini apa'-iyan ni Templo

24 ¹ Unagkhu gwa an makak hi Hesus hichi Templo ja gwacha gwot hachi disipolo na. Ja podhon cha an ipatikhaw ay Hesus hichuy Templo an napfarpfalangabpfingan. ² Ja inalin Hesus hi, "Tayya an matikhaw ju hitay aphod tay Templo, muti umannung hitay allo' ay cha'ju, an umali han

ⁿ 23:39 Psalms 118:26

arkhaw hot mun-ahagwer ja mun-egwa-at cha hay hato pfato an apja na.”

Hana likhat an umali chin ang-angonoh chi ar-arkhaw

3 Nunti-id cha Hesus ay chuy pfulludna an ad Olibo ja inumpfun. Immi-igway hachi disipolo na an i ni'habit ay hija ja inali cha hi, “Apo, a'-anunay pa-atan hay hato inalim? Ipa-innilam adchiya hay pangmatunan ay ni pumpfangngacham an apogpokhan tay lota.” 4 Tempfar Hesus ja inali na hi, “Tikhagwun ju gwot ni' ta achi aju ma-allilaw. 5 Ti cho-or chi umali an mangali hi, ‘Ha-in hini Hennag Apo Jos an Mamahhod,’ ja cho-or chay mamati muti un cha napfarpfalijan. 6 Ja chonglon ju an gway mungkhukhupfat hana nehegkhon an pfuglay ja ipa-innila cha khu an gway mungkhukhupfat hana nun-i-achawwi an pfuglay, muti achi aju tomakhaw. Ti mahapor an ma-at hay hato muti pfu-un pay hitay chi pogpogna. 7 Hay ma-at ja mungkhukhupfat chi apfuglapfuglay ja anong un hay hana nasyon. Ja gwachay khihu ja umali chi ulat ton numpfino-ob-on an pfuglay. 8 Muti hay hato ja un pay te'te-an hana umali an punlikhatan heto lota.

9 Ijuy cha'ju hana hugi ta palikhaton cha'ju, ja patajon chay uchumna. Ja pfuhulon cha'ju an amin hi tatakuh khapo

hi nangunuchan ju ay ha-in.

10 Ay nuy an timpo ja cho-or hana man-ug ay ni pammati cha ay ha-in. Ja hana tatakuh ja itannong cha hon inliput cha hana ibpfa cha hay hana ap-apo ta patajon cha. Hot mumpfipfinnuhur cha. 11 Ja cho-or hana umali an munlahlah an profeta, ja cho-or hana allilagwon cha. 12 Khapo hi chom-olan hato napukhit an khun aton chi tatakuh ja ma-apfak hini pumpepennohhochan cha.

13 Muti hana mangedpor hay hato ingkhanah atajan cha an achi cha epfot hini pammati cha, ja mi'taku cha. 14 Ja mekasaba hitay Ebanghelyo ta mipa-innila hini Pun-ap-apugwan Apo Jos an amin hi apfuglapfuglay ta chonglon chi atakhutakhu. Na-at ayya hitay hot mapogpog hitay lota.”

Chin apa'-iyan ni pfuglay ad Jerusalem

15 Entoloy Hesus an nangali hi, “Unchan hot tikhan ju hini na-ali-ali an ‘Pumapa’-i an Afpopfohor hi Pannikhan Apo Jos’ an hija chin hinapit chin profetan Apo Jos an hi Daniel. Ti tikhan ju an i tuma'chug hichi Templo an nasantuwan. Cha'ju an khun mumpfaha, mahapor an ma-awatan ju. 16 Nu pfumutay hitay na-ali an Pumapa’-i hot lomajaw hana gwa ad Judea ta umuy cha hichi pfuludna. 17 Hini takhu an gwa hi partug ni pfalay na ja achi agkhu i humikhop ta

alaonay khina-u na, ta un ato'togna ja empacheh na an lomajaw. **18** Ja hini takhu an gawwa hichi pajaw ja achi na ihi-ar an umanamut an i mangala hi uchumnah lopfong na ta un ato'togna ja lemmajaw.

19 Munnaud aju an malikhatan ay nuy an timpo, om-omod hay hana numpunhapfin ja hana khum mumpahuu!

20 Mungkalalag aju ta ma-at ayya hay hato ja achi metongor hi ahitungnin wenco hay Hapfachu an arkhaw chi ngilin. **21** Ti nete-a chin na-apjaan tay lota ja ingkhana ad ugwani ja ma-id chi hay immali hi likhat hi mi'padchung ay tay umali an munlinapoh an likhat. Ja anong un hi uchum chi arkhaw ja ma-id ma-at hi likhat an amat heto.

22 Ma-umah an amin chi tataku nu agkhuy koma inhumang Apo Jos an mangpaho'ho'chod ay nuy timpo an punlikhatan cha. Ho'ho'chochona khapo hi khokhoh na hay hana tataku an pinili na.

23 Nu khulat ta gway mangali hi, ‘Tayya hini Hennag Apo Jos an Mamahhod!’ wenco ‘Chuyya hija!’ ja achi ju pattiyon. **24** Ti gwacha hana pfumarpfali an mangali hi un chicha anu hini Hennag Apo Jos an Mamahhod, ja uchumna ja allon cha hi chicha anu chi profetan Apo Jos.

Gway apfalinan cha an mangat hi numpfino-ob-on an milagro ta mapfalian chi tataku, anong un hana tataku an pinilin Apo Jos nu apfalinan cha an aton.

25 Hotti pa-ennongan ju, ti tayya an impa-innila' an amin hay hato ja un cha ma-at.

26 Nu khulat ta gway mangali hi, ‘Numpfangngad hi Kristo ja gawwa hichi let-ang’ ja achi aju umuy an i mannig. Ja nu khulat ta allon cha khu hi, ‘Gwah to unig’ ja achi ju pattiyon. **27** Ti ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja mumpfangngacha' an amat hi ilat an mepfachong ad uchu ja tikhan an amin chi tataku.

28 Anila ju an ay ni achaan chi natoy ja ma-amung hana hagwiti an i omman ay ni achor na.”^o

Chin pumpfangngachan Hesus an marpu ad langit

29 Entoloy Hesus an nangali hi, ‘Mahi'nut an ma-at hay hato an likhat an inali' hot homelong hichuy hukhit ja achi khu humilaw hichuy pfulan.

Makiharpu ad uchu hot mun-a-akhah hachi pfittawan.

30 Ja gwa han matikhaw ad uchu an panginnilaan ay ni khumaju an umaliya' an Na-ilangitan an Takhu. Kumila hana atakhutakhu heto lota ti nehnot hini ahugijan cha. Ja una' gwot tikhan ay chicha an Na-ilangitan an Takhu,

^o **24:28** Hini allon chi uchumna an nun-achar ay tay Biblia ja hini penhod tay an hapiton ja mumpfangngad ayya hi Hesu Kristo ja gwacha hana matikhaw an panginnilaan.

an marpuwa' ad langit an midchum hi pfonot. Munnaud chi pfinang u ja magwachaana' hi apfalinan. **31** Khumangoh hay abpfuu ja honakho' hana angher u an umuy ay tay nunlene'gwoh tay lota ta amungon cha hana tatakuh an pinili' an amin hi apfuglapfuglray."

Hay epa-achar ni ajiw an higos

32 Inalin khu Hesus hi, "Nomnomon ju hini ajiw an higos ti gwa han epa-achar na. Ti hini ayya higos, nu tikhan ju an umugho' ja tumupfu hot ma-annila an nehnnot hini tijkarkhaw. **33** Amat hina khu, nu tikhan ju an khun ma-at hay hato inali', hot ma-annila ju an nenehnnot hini pumpfangngacha'. **34** Umannung hitay allo' an achi pay matoy an amin chi tatakuh ay tay an himpagapo hot ma-at an amin hay hato inali'. **35** Hitay lota ja ad uchu ja ma-upfah cha, muti achi ma-ub-upfah hitay hapit u."

Ma-id nanginnila hi pumpfangngachan Hesu Kristo

36 Entoloy Hesus an nangali hi, "Ma-id oh-ohhah nanginnila ay nuy arkhaw wenco oras an pumpfangngacha', anong un hana angher Apo Jos ja ha-in an Empfalay na. Angkhay hi Jos Ama chi nanginnila. **37** Hay oma'-atan ni pumpfangngacha' an Na-ilangitan an Takhu ja amat chin na-at chin timpon Noah, **38** an chin agkhuy pay nartotan tay lota ja khun mangmangan

hachi tatakuh, ja khun cha mangin-inum, ja khun cha mumpun-ah-ahagwa ingkhanah chin arkhaw an himmikhupan cha Noah chin papor.

39 Khe'-emhon cha ja immali chin lotot ja ni-anud cha an amin hot nun-a-atoy cha. Amat hina ay ni pumpfangngacha' an Na-ilangitan an Takhu.

40 Ay nuy pumpfangngacha' ja nu gway chugwa hi takhu an khun muntamu hichi pajaw, ma-ala hini oha ja mataynan hini oha. **41** Ja khulat na ta gwacha hay chugwa hi pfupfai an khun mungkheleng, ma-ala hini oha ja mataynan hini oha. **42** Hotti pe'hehemad ju, ti agkhuy ju anila hini timpo an pumpfangngacha' an Apo ju. **43** Anila ju an nu khulat ta hini ammod ay ni oha an pfalay ja anila na hini timpo an umaliyan ni mangakaw, hot tumu-ar ta mumpfantay ta epagwa na hi humigpana ay ni pfalay na. **44** Hotti munhahaghkhana aju, ti pumpfangngacha' an Na-ilangitan an Takhu ay ni timpo an agkhuy ju anila."

Hay oma'-atan hana na'na-unnu an takhala ja hana ngumangannu

45 "Allo' ay cha'ju hay amatan chi takhala an manomnom ja mapagtarkan. Hijay potpot-on ni apo na an mangpagpong ay ni pfalay na, ja managwit ay ni enarkhaw an pe'-an hana papadchung na an takhala ay ni timpon chi punhapulan cha.

46 Mun-an-anla hini takhala an

chakngan ni apo na an khun mangat ay ni impatamu na.

47 Allo' ay cha'ju hi ehaad tay apo na hitay an takhala ta hijay mumpfantay an amin ay ni enachangjana. **48** Muti khulat ta napukhit hini nomnom tay an takhala ja allona hi, 'Aa, tayya an mapfajag ja un umanamut hini apo,' **49** ja ente-a na an mumpanuplit hana padchung na an takhala, ja khun mangmangan ja khun mi'-in-inum hana khun mapfutong. **50** Umali han timpo an agkhuy inannilan tay takhala ja umanamut hinuy apo na hot ah-upana hato an khuna aton.

51 Hot punnauchon nuy apo na an palikhaton hija ja etapar na ad impferno ta midchum hay hana tataku an mumpfuhur ta maparpalikhat. Ja mun-okhab cha ja mungngelot chi pfapfa cha."

Chin pangngarig han himpolo an pfabpfalahang

25 ¹ Inalin Hesus hi, "Amat heto chi pipadchungan tay Pun-ap-apugwan Apo Jos. Mipadchung han himpolo an pfabpfalahang an nahnag an i manittum ay ni lala-e an marhin. Enala cha chin panor cha ja empacheh cha. ² Natottot chin lema ay chicha ja manomnom khu chin lema. ³ Ti hachi lema an natottot ja inugnan cha chin panor cha muti ma-id uchumna

hi inugnan cha hi lana^p hi itto cha chin panor cha hi un mapoh hini nitto. **4** Hachi lema ja manomnom, ti nenomnom cha an mangala pay hi pfoterja an nittugwan hi lana ta gway usaron cha hi un machop chin chilag cha. **5** Nataktak chin lala-e an i cha chittumon hotti immijahop cha ja nalo' cha hi papannochan cha ay hija.

6 Unagkhu temmonga ja gwa han mun-ugwap an allona hi, 'Chan umali hini lala-e an marhin! Umali aju ta i ta-o chittumon.' **7** Napfalle'gwachang hachi himpolo an pfabpfalahang ja enhakhana cha chin panor cha. **8** Ja inalin hachi lema an natottot hay hachi lema an manomnom hi, 'Achi aju amat hina ta ichatan cha'mi ay nuy lana ju, ti tan mamadchop hay hato panor mi.' **9** Ja inalin hachi lema an manomnom hi, 'Achi mapfalin ti unakkay ad-adchi hi usaron ta-o an amin. Umuy aju gwot ta un aju i ngumina.'

10 Immuy cha an i ngumina ja unchaagkhu nakak ja emmatam hichin lala-e. Nitnud hachi lema an nunhahagkhana an immuy ay chuy pfalay an pungkasalana. Himmikhop cha ja nipfukhot ja nicha-ig chin pantaw.

11 Ma-id umijahop ja tuwoy chin lema an natottot an

^p **25:3** Hini khun usaron hana Hudju ta gway itto cha hi panor ja hini lana an pohog chi lencheh cha an olibo.

pfabpfalahang ja khun cha mun-ugwap hichi pfutayna an allon cha hi, ‘Apo! Ipfughor mu ta mi’hikhop ami!’ 12 Ja tempfar chin lala-e ja inali na hi, ‘Achi mapfalin, ti umannung an ma-id anila’ ay cha’ju.’ ”

13 Ja en-ang-angonoh Hesus an nangali hi, “Hotti pe’hehemad ju, ti agkhuy ju anila hini arkhaw ja oras an pumpfangngacha’.”

Chin pangngarig han tolo an takhala an nichatan hi pihu

14 Inalin khu Hesus hi, “Amat heto khu chi pipadchungan ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. Mipadchung ay ni takhu an munhakhana an i mumpfaat. Empapfokha na hana takhala na ta ipulang na ay chicha hinuy enachangjana ta ikumerchu cha. 15 Hotti inchat na ay chicha hini me-okor ay ni la-eng cha an mungkumerchu. Inchatana chin oha hi lemay lipfu, ja inchatana khu chin oha hi chugway lipfu, ja inchatana khu chin oha hi ohay lipfu, ja unaot epacheh an umuy.

16 Chin ayya oha an takhala an nichatan hi lemay lipfu ja ingkumerchu na gwot ja lemah lipfu chin intu-u na. 17 Hichuy khu oha an nichatan hi chugwah lipfu ja ingkumerchu na ja chugwah lipfu khu chin intu-u na. 18 Ja na-ala agkhu hitay oha an nichatan hi ohay lipfu ja unaagkhu kaykhu ay in-ukah ta eha’pfa na chin pela’ chuy apo na.

19 Nalahin chi at hichi hi arkhaw ja numpfanggad chin apon hachi takhala, ja empapfokha na chicha ta annilaona nu atanay intu-un ni pihu na. 20 Immuy chin oha an inchatana hi lemah lipfu ja inugnana chin himpoloh lipfu, ja inali na hi, ‘Apo, lemay lipfu chin impulang mu ay ha-in ja ingkumerchu’ ja tayya han lemay lipfu khu an intu-u na.’ 21 Inalin chin apo na hi, ‘Maphod a an takhala ja mapagtarkan.

Empa-ennongam an nangpapto’ ay nuy it-ittang an impulang u ay he-a, hotti ehaad u he-a an mangpapto’ hi cho’cho’-or. Hot me’-an-anla a ay ha-in.’ 22 Ja immuy khu chin oha an inchatana hi chugway lipfu ja inali na hi, ‘Apo, chugway lipfu chin impulang mu ay ha-in ja ingkumerchu’ ja tayya han chugway lipfu khu an intu-u na.’ 23 Ja inalin chin apo na hi, ‘Maphod a an takhala ja mapagtarkan. Empa-ennongam an nangpapto’ ay nuy it-ittang an impulang u ay he-a, hotti ehaad u he-a an mangpapto’ hi cho’cho’-or. Hot me’-an-anla a ay ha-in.’ 24 Ja immuy khu chin oha an inchatana hi ohay lipfu ja inali na hi, ‘Apo, anila’ an mapfungot a an takhu, ja khun cha’mi alan ta pungkumerchuwon cha’mi ta gway atom an omachangjan. 25 Hotti temma-ota’ atag ja ija’ in-ukah hitay pela’ mu ta meha’pfa. Tayya an nunchochodcha hotti alaom.’

26 Ja inalin chin apo na hi,
‘Napukhit a an takhala ti
nahachot a! Nu anilam koma an
khun u pungkumerchuwon cha'ju
ta gway ato' an omachangjan,
27 ja anagkha ta agkhuy mu mah
ni' i imbangko hinuy pela' u ta
gway ma-al'a' hi intu-u na ad
ugwani an numpfangngacha?’
28 Ja inalin chin apo na hachi
uchumna an takhala na hi,
‘Alaon ju hichuy pela' an gwa ay
hija ta ichat ju ay chuy takhala
an himpoloy lipfu chi pihu na.
29 Ti hini mangpa-ennongan ay
ni nichat ay hija ja ma-ug-ugman
ta cho'cho'-or. Muti hini ayya
achi mangpa-ennongan ay ni
nichat ay hija hot anong un hay
it-itang hi gwa ay hija ja
pfangngachon Apo Jos. **30** Ja
hitay ayya ma-id herpfi na an
takhala, etapar ju hichi
gwachaan chi munhehellong ta
midchum hana khun mun-okhab
an mungngelot chi pfapfa na.’”

Chin ahumarjaan chi tatakuh

31 Inalin khu Hesus hi,
“Mumpfangngacha' an
Na-ilangitan an Takhu an
magwachaan hi pfinang ja
apfalinan. Mitnud hana
a-anghe-angher ja umpfuna' ay ni
trono' an mun-ap-apo. **32** An
amin hana tatakuh ja ma-amung
cha an humango ay ha-in. Ja
khaggwo' chicha an amat hi
mumpahtor an annikhona hana
karnero ja inannig na khu hana
khancheng. **33** Hana magpong an
tatakuh an ipadchung u hi
karnero, ja ipi-uy u ay tay

nun-appit hi agwan u. Ja hana
ipadchung u hi khancheng,
ipi-uy u ay tay nun-appit hi ikhid
u.

34 Ja ha-in an Ari, allo' hay
hana tatakuh an gwa ay tay
nun-appit hi agwan u hi,
‘Binindisyonan cha'ju ay Jos Ama
hotti umali aju an midchum ay
ni Pun-ap-apugwan Apo Jos an
enchachaag na hichin
narmugwan tay lota hi pfanoh
ju. **35** Ti hemmenaanga' ja
penangana' ay cha'ju, na-ugaga'
ja inchat juy ininum u. Ma-id
anila' hi uja' punnangangan hon
minangiliya' ay cha'ju. **36** Ma-id
pohodna hi pe'lopfung u ja
linupfungana' ay cha'ju.
Nunchokhoha' ja enggwangala'
ay cha'ju, ja nipfalucha' ja
immali aju an nannig ay ha-in.’

37 Hot allon cha tay an
magpong an tatakuh hi, ‘Apo,
a'-anunay nannikhan mi ay he-a
an hemmenaang ja penangan mi
he-a, weno na-ugaw ja inchat
mi hay ininum mu? **38** A'-anunay
immaliyam ja minangili mi he-a,
wenno ma-id pohodna hi
pe'lopfung mu ja linupfungan mi
he-a? **39** Ja ngay nunchogham
wenno nipfalucham ja immali
ami an nannig ay he-a?’ **40** Ja
ha-in an Ari, ja allo' ay chicha hi,
‘Umannung hitay allo' an hay
hato an enat ju an temmolong
hay hana tatakuh', anong un
hana ma-id pfirpfilang na an
takhu, ja hihiya an ha-in chi
nangatan ju.’

41 Ja allo' khu hana tatakuh
an gwa ay tay nun-appit hi ikhid

u hi, 'Makak aju, cha'ju an nahumarja ta madusa aju. Umuy aju ad impferno an gwachaan chi apoy an achi madmachop an nechachaag hi pituuchan Satanas ja hana i-ibpfa na an nun-apukhit an angher. ⁴² Ti hemmenaanga' ja agkhuja' penangan ay cha'ju. Na-ugaga' ja ma-id inchat ju hi ininum u. ⁴³ Ma-id anila' hi uja' punnangngan ja agkhuja' minangili ay cha'ju. Ma-id pohodna hi pe'lopfung u ja agkhuja' linupfungan ay cha'ju. Nunchokkhoha' ja nipfalucha' ja ma-id immali ay cha'ju an nanggwangar ay ha-in.' ⁴⁴ Hot allon cha hi, 'Apo, a'-anunay nannikhan mi ay he-a an hemmenaang, ja na-ugaw, ja ma-id im punnangngan, ja ma-id pohodna hi pe'lopfung mu, ja nunchokkhoh a, ja nipfalud a, ja agkhuy chi-a hinalimunan?' ⁴⁵ Ja allo' ay chicha hi, 'Umannung hitay allo' ay cha'ju, an hini enat ju an agkhuy nanulungan hay hana nababa an tataku', ja hihiya an ha-in chi nangatan ju.'

⁴⁶ Hotti hay hato ja umuy cha ad impferno ta madusa cha hi ma-id pogpogna. Ja hana magpong an tataku, ja mi'taku cha ay Apo Jos hi ma-id pogpogna."

Chin nunhahappitanan cha hi aton cha an mamatoy ay Jesus

26 ¹ Napfalin an intuchun Hesus hay hato ja inali na hachi disipolo na hi, ² "Anila ju an malahin chi chugwah arkhaw hot machakngan chin

Pfehta an Pangnomnoman cha chin Nalohan chin Angher Apo Jos chin A-apo cha ad Egypt, ja ha-in an Na-ilangitan an Takhu, me-agwata' hana pfuhur u ta epfakhata' han kros."

³ Netongor ja na-amung hachi a-ap-apon chi papachi ja hana uchumna an a-ap-apon chi Hudju hichi pfalay nuy Natakhay an Pachi, an hi Kayfas.

⁴ Nunhahappitanan cha hay aton cha an maniliw ay Hesus ta ma-id oh-ohhah manginnila ta epapatox cha. ⁵ Ja inali cha hi, "Achi ta-o koma etongor ay tay umali an pfehta an acho'lan chi tataku, ti unchani ja chumalat ja gway pumpapattajan chi tataku."

Chin nanghiitan han pfupfai hi lanob chin ulun Hesus

⁶ Hichin agawwachaan cha Hesus ad Betani hi pfalay cha Simon an oha an na-unit an enakhahan Hesus ⁷ ja khun cha mangan hi himmigpan han pfupfai. Inu-ugnana han alabastro an pfoterja an nittugwan hi na'-angngina an lanob. Nehnot chin pfupfai ay Hesus ja inhiit na chin lanob chin ulu na. ⁸ Unot tinnig hachi disipolo na ja lemmallata' cha ja khun cha allon hi, "Ay-ayyu a mah hichuy an lanob an una am-amhan. ⁹ Uchu'chuna agkhu ni' una ingngina ta ichat na hini pfajad na hay hana napubli."

¹⁰ Muti anilan Hesus hini khun cha allon ja inali na hi, "Achi ju amujuwan hija! Pfuhur hitay

enat na ay ha-in. 11 Hana ayya publi ja gawwacha cha ay cha'ju hi a-arkha-arkhaw, muti ha-in ja nehnot chin arkhaw an panayna' ay cha'ju. 12 Hitay an pfupfai ja inhiit na hitay lanob ay tay achor u ta mehahagkhana ay nuy umali an pilub-a'. 13 Umannung hitay allo'. An amin chi omajan hana mangkaskasaba ay ni Ebanghelyo ay tay nunlene'gwoh tay lota, ja pigpiggwon cha hitay enat tay pfupfai ta achi malidlichawan."

Ni'-apfulut hi Judas hi pamatajan cha ay Jesus

14 Amat hichi ja immuy hi Judas Iskariot, an oha ay cha chuy himpolo ta chugwa an adalan Hesus, ta i ni'hapit hachi a-ap-apon chi papachi. 15 Inali na ay chicha hi, "Atanay lagpu' nu e-agwat u hi Hesus ay cha'ju?" Ja inchatan cha hija hi tolompolo hi pela'. ^q 16 Hotti nete-a ay chuy ja henehemmon Judas hay atona an mangtuchu ay Hesus ta tiligwon cha.

Chin ni'-orpfungan Hesus hachi adalana chin Pfehta

17 Nachakngan chin penghan chi arkhaw chi Pfehta an Panganan cha hi Tenapay an Ma-id Pfino'pfo' na.^r Immuy hachi adalan ay Hesus ja inali

cha hi, "Ngay podhom hi i mi punhakhanaan ay ni anganan ta-o ay tay Pfehta?" 18 Ja inalin Hesus hi, "Umuy aju ad Jerusalem hichi pfalay nuy lala-e an anila ta-o, ja allon ju ay hija hi, 'Empaad nuy Apo ta-o an allon mi hi gwa an machakngan hini timpo an pa-atan chin ene'chan Apo Jos an ma-at ay ha-in. Hotti umaliya' an midchum hana adalan u ta heto pfalay ju chi anganan mi ay tay an Pfehta." 19 Hotti inunud hachi adalan chin inali na ja immuy cha ta i cha nunhakhana ay ni anun cha ay chuy an pfehta an i cha Pangnomnoman chin Nalohan chin Angher Apo Jos.

20 Unagkhu nadhom ja ne'-orpfung hi Hesus hachi himpolo ta chugwa an adalan ay chuy an pfalay. 21 Khun cha mangan ja inalin Hesus hi, "Umannung hitay allo' ay cha'ju, an gwa han oha ay cha'ju an i mangpfaag ay ha-in hana pfuhur u." 22 Magkhoh hi punle'naan hachi adalan ay chuy inalin Hesus ja un gwahchinonon hon at hi mangpfokha hi, "Apo, un chah ha-in hini allom an mangat?" 23 Tempfar Hesus ja inali na hi, "Hini mangngina ay ha-in ja oha an khun me'hawhaw ay

^q 26:15 Hiniohan pihun chi Hudju ja pfalor na hini pfino'lan chi ohan takhu hi apat hi arkhaw.

^r 26:17 Hinuy an penghan chi arkhaw nuy Pfehta chi khun cha pamartiyan hana pfo'tot an karnero an ihcha cha, ta Pangnomnoman cha Chin Nalohan Chin Angher Apo Jos chin A-apo cha ad Egypt.

ha-in hi tenapay ay tay chuju.
24 Ti ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja matoja' an matoy ta mipa-annung chin impatula' Apo Jos hachi profeta chin hopapna. Muti ka-ahi hini mangngina ay ha-in! To'-onot un agkhuy neto'khong hija!"
25 Ja himmapit hi Judas an hija hinuy mangngina ay Jesus ja inali na hi, "Apo, un chah ha-in hini mangat?" Ja inalin Jesus hi, "Aa, he-a."

Chin angonoh chi pi'-orpfungan Jesus hachi adalan

26 Gwa an khun cha mangan ja unot alan Jesus han tenapay ja nunyaman ay Apo Jos ja initta-ittang na. Ja enggwanah na chin adalan ja inali na hi, "Tayya, alaon ju hitay tenapay ja inan ju, ti hitay hini anchor u."
27 Ja enala na khu chin pfahu an nittugwan hi chanum chi ubas. Nunyaman ay Apo Jos ja inchat na ay chicha ja inali na hi, "Hini'-itangon ju an inumon **28** ti hijah tay hini chala' an mangpa-annung hi ne'tobpfalan Apo Jos ay cha'ju. Umajuh hitay chala' ta gway aton chi pfahor hana cho-or an tataku an mapakawan. **29** Allo' ay cha'ju hi hitay chi ang-angonohna hi pi'-inuma' hi chanum chi ubas ingkhanah chin arkaw an pi'-inuma' ay cha'ju ay nuy nat-on an chanum chi ubas ay nuy Pun-ap-apugwan Ama."

30 Emmopoh hitay inalin Jesus ja engkanta cha hanohan Psalm ja un chaot epacheh an umuy hichi pfulludna an ad Olibo.

Chin ngampa-innilaan Jesus hi panghaotan Peter ay hija

31 Inalin Jesus chin adalana hi, "Ad ugwani an lapfi ja anila' an te-a-ana' ay cha'ju. Ti allona ay ni hapit Apo Jos hi, 'Patajo' hini khun mumpahtor hot mahihija' hay hana karnero."
32 Muti nummahuwa' ayya ja ipangulu' an umuy ad Galilee ta hichi punchichittuman ta-o."

33 Himmepit hi Peter ja inali na hi, "Anong un chi-a taynan hato uchumna an adalan, muti ay ha-in ja achi' mangkay taytaynan he-a."
34 Ja inalin Jesus ay Peter hi, "Umannung hitay allo'. Ehaota' ay he-a hi mumpitlo ad ugwani an lapfi ja unot tumalanu."
35 Muti inalin Peter hi, "Achi' ehaot he-a, anong una' me-etoy." Ja amat khu hina chin inalin an amin hachi adalan.

Chin nungkalalakhan Jesus ad Getsemane

36 Amat hichi ja immuy cha Jesus han lukhar an nangadnan hi Getsemane, ja inali na chin adalan hi, "Mehetay aju ta umuja' mungkalalag."
37 Muti initnud na cha Peter ja hachi chugwa an

^s 26:31 Zechariah 13:7

empfalay Zebedee. Munnaud an munchokhoh hi punnomnomana,
38 hotti inali na ay chicha hi,
 “Ma-id ay chita an munnaud an machamot hi punle’naa’ ja tan omata’ hi matoy. Hotti mehetay aju ja achi aju agkhu malo’ ta un aju mi’tu-ar ay ha-in.” **39** Ja pfinumtaw ja i nunheppe an nungkalalag ja inali na hi, “Ama, nu mapfalin koma, ja i-achawwim adni’ hini umali an apalikhata’. Muti pfu-un hini podho’ chi ma-at ta hini podhom.”

40 Numpfangngad hi Hesus chin agawwachaan chin tolo an adalanja chinakngana chicha an nanallo’. Ja inali na ay Peter hi, “Un chah achi mapfalin an mi’tu-ar a ay ha-in hi ohay upfun mah ni”? **41** Achi aju agkhu malo’ ta un aju gwot me’kalalag ta achi aju ma-apfak nu matopngan hini pammatiju. Ti anila’ an ay ni nomnom ju ja podhon ju an mi’-unud muti ma-id olog ni anchor ju.” **42** Amat hichi ja immuy an i khu nungkalalag ja inali na khu hi, “Ama, nu achi mapfalin an ergwanga’ ay tay uja’ apalikhatan ja apfuluto’ ta ma-at hini penhod mu.” **43** Numpfangngad khu chin agawwachaan hachi tolo an adalanja chinakngana chicha an nanallo’, ti achi medpor chin enlo’ cha. **44** Hotti tenaynana khu chicha ja immuy nungkalalag an hihiya chin engkalalag na. **45** Chin petlon chi pumpfangngachana ja inali na hachi adalan hi, “Hot anagkha mah un aju mamamallo’ ja mun-en-enana? Pfumangon aju ti toja an nachakngan hitay timpo

an ene’chan Apo Jos hi ipulanga’ an Na-ilangitan an Takhu ay cha nuy napfahulan an tataku. **46** Lomeggwat aju, ti chuja an umali hichuy nangngina ay ha-in.”

Chin naniigwan cha ay Hesus

47 Khun pay munhapit hi Hesus ja emmatamot hi Judas, an oha ay cha chuy himpolo ta chugwa an adalan, an impfupfulog na hachi cho-or an tataku an numpumpfangid ja numpumpang-or cha. Hay nannag ay chicha ja chin a-ap-apon chi papachi ja chin uchumna an a-ap-apon chi Hudju. **48** Ja intuchun Judas han pangmatunan cha ay Hesus, an hini takhu an agwalona ja hija chi tiligwon cha. **49** Un chaot emmatam ja immuy hi Judas ja enagwar na hi Hesus ja inali na hi, “Immalli ami, Apo!” **50** Ja inalin Hesus ay hija hi, “Akhi’, anagkha ta immali a heto?” Ja nehom hachi numpun-ipbfan Judas an i numpangugnan ay Hesus.

51 Heno’not chin oha an nun-ipbfan Hesus chin pfangid na ja impakhit na chin takhalan chi natakhay an pachi hotti nakhingahan chin inga na. **52** Ja inalin Hesus hi, “Ehe-ot mu gwot hinuy pfangid mu. Ti nu pomatoy a an usarom chi pfangid ja mumpfangngad an hija khu chi im atajan. **53** Khemhom un amat hetoy atom an tomolong ay ha-in muti agkhuy mu nenomnom an nu podho’ an mumpatolong hot allo’ ay Ama ta

honakhona gwot hay hingkhahot hi lipfu an angher ta gway tomolong ay ha-in. ⁵⁴ Muti nu ato' hitay ja ngay mah aton ni nitula' an Hapit Apo Jos an mipa-annung?"

⁵⁵ Ja inalin Jesus hachi atakhutakhu hi, "Una' chah ngumangannu ta numpfapfangid ja numpun-ochon aju hi pang-or an immali am mampap ay ha-in? A-arkha-arkhaw ja gawwacha ta-o an amin hichi Templo hi khun u puntudtuchugwan ja agkhuja' tiniliw. ⁵⁶ Muti na-at hay hato ta mipa-annung hana impatula' Apo Jos chin profeta." Nakhibpfoh hitay an inalin Jesus ja nahija' hachi adalan ja nataynan hija.

Chin nanumarjaan chin a-ap-apo ay Hesus

⁵⁷ Hay hachi naniliw ay Jesus ja in-uy cha hija ay ni pfalay chin natakhay an pachi an hi Kayfas, ti hichi chi na-amungan chin memehtolon chi urchin Moses ja chin uchumna an a-ap-apon chi Hudju. ⁵⁸ Khun mangun-unud hi Peter ingkhanah emmatam chin partug chin pfalay chuy natakhay an pachi. Himmikhop ja ni-ipfun hachi gwarja ta annilaona hay ma-at.

⁵⁹ Chin a-ap-apon chi papachi ja an amin chin numpun-ibpfa cha an membron chi Sanhedrin, ja henehemmon cha hay panghi'-ingan cha hi pamatajan cha ay Hesus, anong un achi ohto. ⁶⁰ Muti ma-id chinakngan

cha, anong un cho-or hana nunlahlah an nuntihtikhu. Unot napfaypfajag, ja gwa han chugwa an immuy hichi sango, ⁶¹ ja inali cha hi chengngor cha an inalin Jesus hi, "Pa'-iyo' hini Templon Apo Jos muti un umuy chi toloh arkhaw hot eha'-ad u khu."

⁶² Hotti timma'chug chin Natakhay an Pachi ja inali na ay Jesus hi, "Anagkha ta achi a tompfar? Ngay pampfar mu hay hato epapfahor cha ay he-a?"

⁶³ Muti khemmegkhenong hi Jesus. Ja inalin khu chin natakhay an pachi hi, "Allo' ay he-a hi mahapor an ipudnum khapo ay tay mamattakhu an Jos nu he-a chah hini Mamahhod an Empfalay Apo Jos?" ⁶⁴ Tempfar Jesus ja inali na hi, "Ti niya mah an he-a chi nangali. Ja hay allo' khu ay cha'ju ja umali han arkhaw an panikhan ju ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu an mi-i-ipfun ay ni nun-appit hi agwan Apo Jos an gway apfalinana. Ja tikhana' khu hi pumpfangngacha' an marpu ad uchu an midchum hi pfonot."

⁶⁵ Amat hichi ja hina'-in chin natakhay an pachi chin lopfong na khapo hi pfungot na. Ja inali na hachi tatakhu hi, "Tayya an chengngor ta-o hitay inali na an ipadchung na hitay achor na ay Apo Jos. Hotti un chah khahin khu un gway muntihtikhu?

⁶⁶ Ngay allon ju tugwali?" Ja hi-a-ali cha hi, "Un ta-o gwot epapatoy, ti otong chi pfahor na!" ⁶⁷ Ja tinuppaan cha chin angah na ja hinuntuk cha, ja

henoplat chin uchumna 68 hon inali cha hi, "Nu profeta a, he-a an Kristo, ja pfugwaom adchiya nu ngachah nuy nanuntuk ay he-a."

Chin nanghaotan Peter ay Hesus

69 Ay chuy an ni-i-ipfunan Peter chin partug chuy pfalay ja immuy han pfalahang an takhala ay hija ja inali na hi, "Oha a ja' an khun mitnud ay Hesus an eGalilee." 70 Enhaot Peter ja inali na hay hachi gwah chi hi, "Pfu-un mangkay! Ma-id anila' ay nuy allom." 71 Immuy hichi pingngit chin partug ja tinnig han oha khu an pfalahang an takhala. Ja inali na hachi ni'tata'chug hi, "Hitay an lala-e, ja hija chi oha an khun mitnud ay Hesus an eNazaret." 72 Ja hen-enhaot khu Peter an inali na hi, "Anilan Apo Jos an umannung an agkhuy u anila hinuy an takhu." 73 Unot achi mapfajag ja immuy hachi ni'tata'chug ta inali cha ay Peter hi, "Umannung an nidchum a ay chicha, ti omod hinuy atom an munhapit an hapit chi eGalilee." 74 Ja hen-enhaot Peter an inali na hi, "Pfu-un numpay! Anong ja dusaona' ay Apo Jos hi un lahlah hitay allo', ti agkhuy u anila hinuy an takhu an khun ju hapiton." Ja timmalanu gwot chin agwitan. 75 Ja nenomnom Peter chin inalin Hesus ay hija an, "Ehaota' hi mumpitlo ad ugwani an lapfi ja unot tumalanu." Pfimmutay hi Peter

ja achi anhan chin kila na khapo hi tutuju na.

Chin nang-ajan chan Hesus ay Pilato

27 1 Unot gwa an nagwa-ah ja na-amung chin a-ap-apon chi papachi ja chin uchumna an a-ap-apon chi Hudju ta nunhahapit cha hay i cha aton an mamatoy ay Hesus. 2 Napfalin ja pinawwid cha chin ngamoy na ja in-uy cha ay chuy Gobernador an hi Pilato ta mahumarja.

Chin natajan Judas

3 Hi ayya Judas an nangngina ay Hesus, unaot inannila an hugijon cha hi Hesus ta matoy, ja nuntutuju chin enat na. Enala na chin tolompolo an pela' an inchat hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi uchumna an ap-apo, ja immuy ay chicha. 4 Ja inali na hi, "Pfimmahola' ti ingngina' han takhu an ma-id pfahor na ja tan patajon cha hija." Ja inali cha hi, "He-aot ti un chah gway anila mi?" 5 Hotti impuchit Judas chin pela' hichi Templo ja nakak. Immuy numpfe'khor ja natoy.

6 Nun-alan hachi a-ap-apon chi papachi chin pela' ja inali cha hi, "Achi ay chita mapfalin ay ni urchin ta-o an i ta-o idchum hitay ay ni pihun ni Templo, ti hijay palit chiohan takhu. Hot ngay pang-atan ta-o?" 7 Hay nunhahappitanan cha ja pomla' cha han lotan chin khun munchugwin hi pfanga ta gway panglub-an cha hu-un gway matoy hi mangili cha. 8 Hijaot un

cha nginadnan hichuy lota hi Lota an Negwa'gwa-an hi Chala, ja hijay ngachana ingkhana ad uwani. ⁹ Hotti nipa-annung chin inalin Jeremiah an profetan Apo Jos hi nangarjana hi,

"Enala cha chin tolompolo an pela' an nunhahappitanan cha chuy Hudju an holag Israel hi palit na.

10 Ja inchat cha an pfajad han lotan nuy khun muncugwin hi pfanga, ti hijah tay chi inalin Apo Jos ay ha-in hi ma-at."^t

Chin nunhumarjaan Pilato ay Jesus

11 Timmata'chug hi Jesus hi gwachaan gobernador Pilato ja inalin Pilato ay hija hi, "Un chah he-a hini Arin chi Hudju?" Tempfar Jesus ja inali na hi, "Ti niya mah an inalim." **12** Muti agkhuy henongpfatan Jesus hachi cho-or an empapfahor hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi uchumna an a-ap-apon chi Hudju. **13** Ja inalin Pilato ay hija hi, "Un chah achim chonglon hay hato cho-or an epapfahor cha ta achim topfalon?" **14** Muti agkhuy tenomtompfar hi Jesus, ja nanor hi Pilato.

15 Hay khun aton gobernador Pilato hi un Pfeftan Chin Nalohan Chin Angher Apo Jos, ja emmengha ay hija an khun

mangpfu-aan hi oha hi nipfalud an piliyon hachi tataku. **16** Ja netongor ay chuy an timpo ja gwa han nipfalud an hi Barabas^u chi ngachana, ja nunchongor hachi nun-apupukhit an enat na.

17 Gwa an na-amung hachi atakhutakhu ja inalin Pilato ay chicha hi, "Ngachan nuy penhod ju hi ipfu-aa' hi pfalud ad uwani an pfehta? Hi Barabas wenno hi Jesus an ma-ali hi Kristo?"

18 Inali na hitay ti anila na an hachi a-ap-apo chi nang-agwat ay Jesus khapo hi ámoh cha, ja podhona khu an chonglon nu ngay pi'-alin hachi tataku.

19 Hay oha khu hi pamhochan Pilato an mangpfu-aan ay Jesus ja ay chuy inu-umpfunana ay chuy umfunan chi munhugwi, ja gwa han empaad cha an inalin ni ahagwa na an, "Achi a manger-er hi im aton ay nuy an takhu an ma-id pfahor na, ti enenop u ad a-ukhab, ja attattata-ot ja tan una' omelo-elob." **20** Muti hay hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi uchumna an a-ap-apo ja enchokhochokhor cha hachi tataku ta allon chay Barabas chi mipfu-aan, ja matoy koma hi Jesus. **21** Hotti chin piggwana hi nangarjan Pilato hi, "Hot ngachan ni penhod ju hi mipfu-aan ay cha tay an chugwa?" ja inali cha gwot hi, "Hi Barabas!" **22** Ja inalin khu

^t 27:9-10 Zechariah 11:12-13, Jeremiah 32:6-9

^u 27:16 Wenno: *hi Jesus Barabas*.

Pilato hi, "Nu amat hina ayya ja ngay allon ju hi ato' ay tay an hi Hesus an ma-ali hi Kristo?" Ja hi-a-ali cha hi, "Epepfakhat mu hi kros!" ²³ Ja inali na khu hi, "Anagkha? Ngay tugwali pfahor na?" Muti en-ar-alla cha an nangi'gwap hi, "Epepfakhat mu!"

²⁴ Amat hichi ja tinikhaw Pilato an achi ma-arjan hachi tatakuh ja gwa an munhohongnger cha. Hotti empa-ala na han pfatja an nittugwan hi chanum ja numpfulu ta tikhan hachi atakhutakhu. Ja inali na hi, "Tayya an pfinulugwa' hay hato ngamoy u ta panginnilaan ju an agkhuja' ne'-ampoy ay cha'ju ay tay i ju pamatajan ay tay an takhu. Hotti nangamong aju!" ²⁵ Ja inalin hachi tatakuh hi, "Aa, nangamong ami. Epapatoy mu ja anong kay ja cha'mi ja hana holag mi chi ipuyupjan chi pfahor." ²⁶ Hotti na-arjan hi Pilato ja impfu-aana hi Barabas, muti hi Hesus ja impahuplit na ja impulang na hachi hinchalo na ta i cha epfakhat hi kros.

Chin nanangkhatangkhaan cha ay Hesus

²⁷ Initnud hachi hinchalo hi Hesus an inhikhop chin pfalay chi gobernador, ja inamung cha an amin chin nun-ibpfa cha an hinchalo. ²⁸ Enaan cha chin lopfong na ja linupfungan cha han lopfong an mumpfolah an amat hi lopfong chi ari. ²⁹ Ja pfenalengawngaw cha han pagwit ja impihu'lub cha ay chuy

ulun Hesus an amat hi korona. Ja enala cha han lunu ja empachon cha chin agwan an ngamoy na an amat hi hinjar chi ari. Nunheppe cha ay hija hon tenangkhatangkhaan cha hi khun cha pangarjan hi, "Madaydayaw a, he-a an Arin chi Hudju."

³⁰ Hon tinuppaan cha ja enala cha khu chin lunu ja impakhuh cha ay chuy ulu na. ³¹ Himmikha cha an nangekejan ay hija ja enaan cha chin impilofpong cha an mumpfolah ja empallog cha chin lopfong na. Ja initnud cha an i epfakhat hi kros.

Chin nangpfakhatan cha ay Hesus

³² Hi khun cha omajan ja chinittum cha han hi Simon an eCyrene. Impapilit hachi hinchalo an pi-ukhona chin kros Hesus. ³³ Ja emmatam cha ay chuy pfulludna an nangadnan hi Golgota, an hay podhona an allon ja pfulludna an amat hi ulun chi paang. ³⁴ Ja allon chaot ta ipa-inum cha ay Hesus han pfajah an nidchuman hi mumpa-it ta poh-onay chokhoh hi pangpfakhatan cha ay hija. Muti unaagku tenamtaman ja achi na penhod hotti agkhuy na ininum.

³⁵ Amat hichi ja empfakhat cha. Ja numpfepfeleng hachi hinchalo ta machoto' hay mumpangala hachi lopfong Hesus. ³⁶ Ja inumpfun cha an khun mumpfantay. ³⁷ Ja gwa han ne'pfakhat cha ay chuy uhun chin ulu na an natutula-an ay ni chiklamu cha ay hija, an hay

nitula' ja, "Hitay hi Hesus an Arin chi Hudju." 38 Ja gwacha khu han chugwa an lala-e an napfahulan an ne'chehhan an nepfakhat, hotti nun-appiton cha hi agwan Hesus chin oha, ja nun-appit hi ikhid chin oha. 39 Gwa hachi tataku an naloj ja munggwiggwikhigwig cha hon pinahiw cha hi Hesus 40 an inali cha hi, "Un mangkay tugwali he-a hini nangali hi pa'-iyom hini Templo muti un umuy hi toloh arkhaw ja eha'-ad mu khu! Hot chaadma mah hini apfalinam ta takhuwom hinuy achor mu? Nu umannung an he-a hini Empfalay Apo Jos, ja mun-opah a ay nuy kros!" 41 Amat khu hina an tenangkhatangkhaan chin a-ap-apon chi papachi ja hachi memehtolon chi urchin Moses ja hachi uchumna an a-ap-apon chi Hudju, an khun cha allon hi, 42 "Tinakhu na hana uchumna an tataku muti ma-id olog na an manakhu ay chuy achor na. Hija anu hini Ari ta-o an holag Israel, hotti mun-opah koma ay chuy kros hot mamati ta-o ay hija. 43 Mamati hija anu ay Apo Jos ja allona an hija hini Empfalay Apo Jos, hotti hi Apo Jos chi manakhu ay hija nu penhod na." 44 Anong un chin chugwa an ne'pfafkhat ja khun cha pi'pahiw hi Hesus.

Chin natajan Hesus

45 Unagkhu gwa an nahe'-ad ja himpfumagkha ja hemmelong an amin ay chuy an lota ingkhana hichin napujaw. 46 Ja

chin napujaw ja unagkhu la-ahna ja nun-ugwap hi Hesus an nangali hi, "Eli, Eli, lama sabachtani?" an hay podhona an hapiton ja, "Jos u, Jos u, anagkha ta tene-a-ana' ay he-a?" 47 Chengngor hachi uchumna an ni'tata'chug hichuy an ini'gwap na ja inali cha hi, "Niya an khuna ajakhan hi Elijah an manakhu ay hija." 48 Chin oha ja temmagtag an i emmala han oma'-at hi apoh ja entamor na han pfimmanger an pfajah, ja empa-aw na han paor. Immuy ay chuy kros ja intumu' na chin ta-on Hesus ta inumona. 49 Muti inalin hachi uchumna hi, "Khenong adchiya tugwali ta tikhan ta-o hu-un umali hi Elijah an manakhu ay hija." 50 Ja impiggwan Hesus an nun-ugwap ja na-ongoh chin hochohcha na.

51 Ja hichi Templo ad Jerusalem ja himpfumagkha ja na-ittang chin ma-u'tor an kurtina an nanahhalin ay chuy Na-assantuwan an Kwarto, nete-a chin uhuna ja chimmapoh chin puuna. Ja nungkhihu, ja naphar hachi o-otong an pfato. 52 Ja nipfughor hachi lupfu' ja timmakhu hachi cho-or an nun-a-atoy an tatakhun Apo Jos, 53 ja pfimmutay cha ay ni lupfu' cha. Nalahin chin nummahuwan Hesus ja immuy hato an namahuwan an tataku ad Jerusalem an Siudad Apo Jos, ja cho-or hachi nanikhaw ay chicha.

54 Chin kapitan chi hinchalo ja chin numpun-ipfba na an

khun mumpfantay ay Hesus ja nale'na cha chin kihiu ja tinnig cha hachi na-at, ja nang-entata-ot cha. Ja inali cha hi, "Umannung ay chita an Empfalay Apo Jos hitay an takhu!"

55 Ja gwah chi chin cho-or an pfinapfai an nenebtaw an nannig chin natajan Hesus. Chicha hana ninitnud ay Hesus nete-a chin agawwachaana ad Galilee an khun tomolong ay hija. **56** Ja nidchum cha Mary Magdalen, ja hi Mary an ammod cha James ay Josep, ja hini ahagwan Zebedee.

Chin nilub-an Hesus

57 Unot gwa an mahilip, ja emmatam han achangjan an lala-e an e-Arimatea, an hi Josep chi ngachana. Oha hija an disipolon Hesus. **58** Immuy ay Pilato an i nangippug ta i na ilupfu' chin anchor Hesus. Inapfulut Pilato ja inali na ta opahon cha chin anchor Hesus ja inchat cha ay Josep. **59** Enalan Josep ja pinuttiputana han pfinacha an maphod ja maleneh. **60** Ja in-uy Josep chin anchor Hesus ay chuy pa'-ephod cha an linijangan cha an pfato an hijay ilub-ana hu-un matoy. Ja impahikhup na chin anchor Hesus ja inulina han otong an pfato an tanglib chin lupfu' ja unot makak. **61** Ja gwah chi khu cha Mary Magdalen ja chin oha an Mary an inu-umpfun cha an homahhakhang ay chuy lupfu'.

Chin nangpafantajan cha chin nilub-an Hesus

62 Hichuy an arkhaw ja Alemana an Punhakhanaan hachi Hudju ay ni Hapfachu an khun cha ngilinon. Ja chin nun-ingwi'gwiit an ngilin ja immuy hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi Farisee ay Pilato **63** ja inali cha hi, "Apo Gobernador, nemomnom mi an chin atattakhun nuy munlahlah an hi Hesus, ja inali na hi mummahu hija ay ni me-atloh arkhaw hi natajana. **64** Hotti un chah achi mapfalin an gway im pumpfantajon ay nuy lupfu' na ingkhanah chin me-atloh arkhaw ay ni natajana? Ti khemhon ja gway umuy hana disipolo na an i manglajaw ay nuy achor na ta gway aton cha an mamarpfalijan hato tatakuh an allon chay nummahu hija. Hot pa-am-amchon cha chin lahlah na." **65** Ja inalin Pilato hi, "Aa, ajakhan ju hana hinchalo ta ep-ephod ju an pfantajan hinuy lupfu'." **66** Hotti immuy cha hichi lupfu' ja linita cha hi maphod chin tanglib ta matikhaw nu gway mangpfughor, ja empapfantay cha hachi hinchalo.

Chin nummahuwan Hesus

28 **1** Unot nun-ingwi'gwiit an Markhachu an nalahan chin ngilin, ja pfimmugwah cha Mary Magdalen ay Mary an chin nun-ipfpa na an immuy hichi

lupfu'. 2 Himpfumagkha ja gwa han mapfi-ah an khihu ti nun-opah han angher Apo Jos an narpu ad langit, ja inulina chin pfato an tanglib ja inumpfunana. 3 Mumpfinang hichuy angher an amat hi ilat, ja munnaud chin pinuchaw chin lopfong na.

4 Nang-entata-ot hachi gwarja ja khun cha munggwoggwog, ja nun-achapor cha an amat cha hi natoy. 5 Muti ni'hapit chin angher hachi pfinapfai ja inali na hi, "Achi aju toma-ot. Anila' an khun ju hingiton hi Hesus an empfakhat cha chin kros. 6 Ma-id heto ti nummahu ti hijah tay chin inali na. Umali aju ta tikhan ju chin negwagwallangana.

7 Hotti khalakhalon ju an umuy ay ni gwachaan hana disipolo na ta allon ju hi, 'Nummahu hi Hesus, ja ipangpangulu na an umuy ad Galilee ta hichi chi i ju panittuman ay hija.' Hitay chi allon ju." 8 Temma-ot hachi pfinapfai muti mun-an-anla cha khu. Empacheh cha gwot an umuy ta i cha ipa-innila hay hachi disipolon Hesus.

Mun-igwigwilit cha an umuy 9 ja unagkhu himpfumagkha ja gwacha hi Hesus an i nanittum ay chicha. Ja inali na hi, "Omod aju." Nehnot cha ja nunheppe cha ja impukhud cha chin hu-i na ja nundayaw cha ay hija.

10 Ja inalin Hesus hi, "Achi aju toma-ot. Umuy aju ta i ju allon hachi disipolo' an i-ibpfa' ta umuy cha ad Galilee ta hichi punchichittuman mi."

Chin nangchatan cha hi pasuksuk hachi gwarja

11 Immuy hato pfinapfai hichi gwachaan hachi disipolon Hesus, ja gwa an nunhalemottongan hachi hinchalo an nunggwarja chin lupfu' ja empacheh chin uchumna an umuy ad Jerusalem ta ipa-innila cha hay hachi a-ap-apon chi papachi hay hato na'na-at. 12 Empapfokhan hachi a-ap-apon chi papachi hay hachi uchumna an a-ap-apon cu unhahappitanan cha nu ngay aton cha ta achi cha epfaag hini umannung an na-at. Hotti hay inali cha ja un cha pfajachan hachi hinchalo, 13 ja intuchu cha hini allon cha an amat heto, "Hay allon ju hana tatakhu ja immali hachi disipolon Hesus ja inah-upan cha'mi an nanallo' ja enlajaw cha chin anchor na ay chuy an lapfi. 14 Hijay allon ju ja, nu khulat ta chonglon Gobernador ja allonay, 'Anagkha ta amat hetoy na-at?' ja nangamong ami an mangar-alo' ay hija hot ma-id ma-at ay cha'ju." 15 Hotti enalan hachi hinchalo chin pasuksuk ja enat cha chin inalin hachi a-ap-apo. Ja ingkhana ad ugwanai ja hitay chi khun allo-allon hana Hudju.

Chin numpatikhan Hesus hachi adalana

16 Immuy chin himpolo ta oha an adalan Hesus ad Galilee ay chuy pfulludna an inalin Hesus. 17 Ja un chaot tinnig hi Hesus ja

dinaydayaw cha hija, muti gwacha hachi uchumna an munharhalinchugway nomnom na hi un hi Hesus hichuy numpatikhaw. ¹⁸ Nehnot hi Hesus ja inali ni hi, “An amin chi apfalinan hichi ad langit ja heto lota ja nichat ay ha-in. ¹⁹ Hotti umuy aju hana nunlene'gwoh tay lota ta itudtuchugwan ju an amin chi tatakhu ta mi'-unud cha ay

ha-in. Bautisaran ju chicha ay ni ngachan Jos Ama ja ha-in an Empfalay na ja hini Espiritu Santo. ²⁰ Ja an amin chin in-urchin u ay cha'ju hi unuchon ju, ja ituchu ju khu hana tatakhu ta pe'-at cha.

Nomnomon ju an mimidchuma' ay cha'ju hi a-arkha-arkhaw ja ingkhanah chin apogpokhan tay lota.”